

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

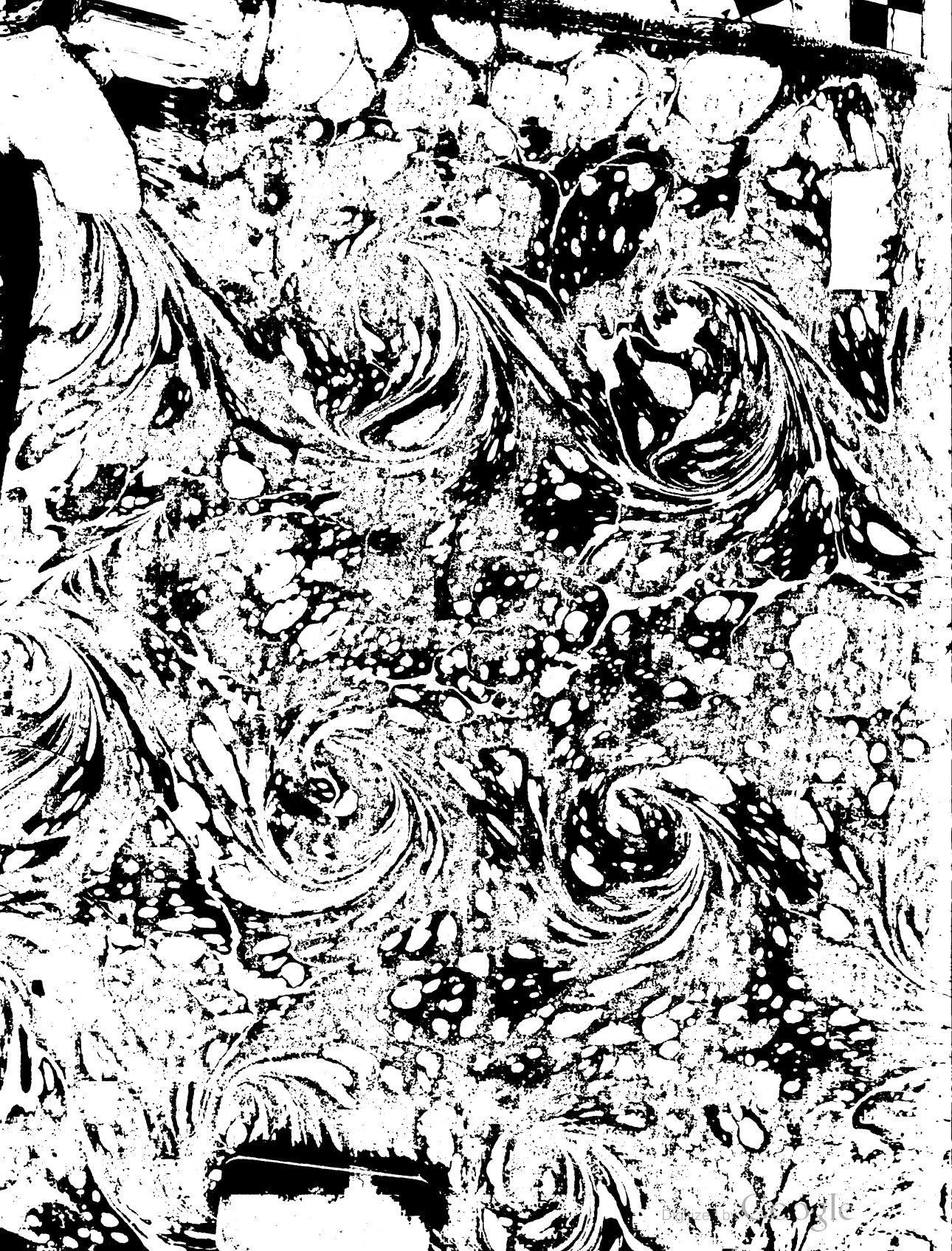
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

H-VI-3941

H-VI-4449

317901

Louisant Pignoria

+
Comasini

AMSTELODAMI, *Sumptibus* ANDRÆ FRISII, MDC LXIX.

LAURENTII PIGNORII
PATAVINI
MENSA ISIACA,

Q V A

Sacrorum apud Ægyptios ratio & simulacra subjectis
tabulis æneis simul exhibentur & explicantur.

ACCESSIT

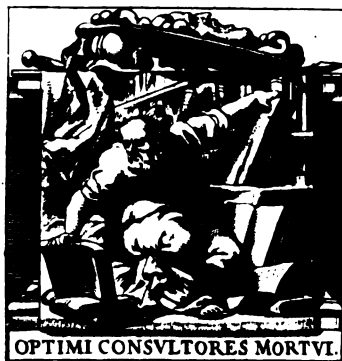
Ejusdem Authoris de MAGNA DEUM MATRE discursus, & sigillorum, gemmarum, amuletorum aliquot figurae & earundem ex Kircheri Chifletioque interpretatio.

20618

NEC NON

in - 1/2

Jacobi Philippi Tomasini MANUS ÆNEA, & de vita
rebusque PIGNORII dissertatio.

AMSTELODAMI,
Sumptibus ANDRÆ FRISII.
c1o 1o c lxx.

*Amplissimo, Spectatissimo, Celeber-
rimoque Viro,*

D O M I N O

D. JOANNI BLAEU,

I. U. D.

*Nec non Reipublicæ Amstelodamen-
sis dignissimo Senatori,*

P. F.

Ad quam Te, Vir Am-
plissime, quâ possum
humanitate invito ,
menfa est, ijs referta
dapibus, quæ maxime
faciunt ad palatum tuum. Tu
enim INDEFESSUS AGENDO
tam multa apposuisti lectoribus
* 3 tuis,

tuis, id est, avidis abditæ & retru-
fæ doctrinæ mentibus inexpecta-
ta fercula, ut jam mundus uni-
versus habeat exquisitissimas in
ATLANTE tuo epulas: Sine me
ergo quasi symbolum meum ad-
ferre, ut honestius tecum liceat
convivari: Suscipe, inquam hanc
Isiacam mensam, ab alijs quidem
stratam, à me verò in multis hac
nova editione adornatam, & con-
dimentis quibusdam instructam,
quo magis delectet, aut certe ijs,
qui nondum habent palatum fa-
ctum ad has delicias, minus fasti-
dio sit. Te autem hæc talia non
fastidire, sed avidè appetere, præ-
fertim dum eo, quem ego præ me
fero

fero pleno amoris & observantiæ
offeruntur affectu, certo scio. Qui
amor, ne quasi fūco oblitus, tibi
sinceritatis amantissimo quid a-
dulationis redoleat, supersedebo
hîc enarrare laudes tuas, quæ cum
operibus tuis orbem pervaserunt
universum, tantum orabo ut hoc
munusculum ea benevolentiae
demonstratione suscipias, qua tibi
veneratione illud defert

Amplissimæ Dominationis Tuæ

obsequio addictissimus

ANDREAS FRISIUS.

AN-

ANDREAS FRISIUS

Lectori Benevolo

S. .

 *Ensa quam exhibemus , ISIACA
PIGNORII est , sedita , (absit ver-
bo livor) ut nostra videri possit. Ete-
nim præterquam quod menda , quæ ir-
repserant plurima sustulimus , & verba authorum sub-
jectis eorundem in margine nominibus , quantum id
quidem fieri potuit , diverso à textu charactere ex-
pressimus , id etiam quod in hac re præcipuum fuit
egimus , ut tabulæ , quibus ipsa Mensa absolvitur ,
ad exemplar & normam Illustris Andreæ Vici expri-
merentur , eademque simul & limbus literis nume-
risque correspondentibus , eo quo decet ordine , desi-
gnarentur ; possitque jam uno intuitu quicquid hoc est
operis sine ulla studiorum graviore mora perlustrari.
Ac ne quid deesset quo juvari studia antiquariorum
possent , Amuleta quæ Pignorius ad finem au-
ctarij nulla addita explicatione subjecerat , ex Kir-
chero*

AD LECTOREM.

chero Chiffletioque illustravimus , adjectis recens pluribus alijs veterum nummis , nec non his , quæ idem Pignorius de Magnæ Deûm matris Idææ Artidisque initiis & Tomafinus de Manu ænea , Cecropij votum referente , non minus eruditè quàm luculenter tradidit. Et quia indignum videbatur sine aliquo memorabili encomio & velut inglorios mori , qui alijs erudito labore vitam famamque conciliant , coronidis loco adjecimus Tomafini de Vita , Museo & Bibliotheca Pignorij dissertationem , ut hac ratione per Tomafinum revivisceret Pignorius , & per Pignorium tanto magis innotesceret Tomafinus. Hæc sunt benigne Lector , quæ præter nitorem editionis copiosissimumque rerum , verborum authorumque indicem bene de te merendi studio , non sine rerum nostrarum remora primi , & præ alijs præstitimus . quæ si grata tibi acceptaque esse videbimus , est quod nobis gratulemur. Vale.

★ ★

A D

AD BIBLIOPEGVM.

Noverit Bibliopegus in compingendo hoc tractatu ,
tres priores mensæ Ifiacæ tabulas literis A. B. &c.
usque ad P. notatas, secundum seriem literarum con-
glutinandas, & inter 16. & 17. pag. inferendas esse.

Qua eadem ratione tabulæ tres, literis Q. R. &c. usque
ad H H. insignitæ, inter 32 & 33 Pag.

Et tres reliquæ, literis I I. K K. &c. usque ad Y Y. signa-
tæ inter 48. & 49. pag. inferendæ sunt.

Tabulæ limbum constituentes, num. 10 & 11 signatæ,
collocandæ sunt inter pag. 66, & 67.

Quod si cui mensam Ifiacam totam conglutinare placue-
rit, supremas tribus tabulis prioribus, intermediis se-
quentibus tribus, & infimas tribus reliquis tribuat.

Limbum duabus distinctis tabulis contentum, quod at-
tinet, primo utraque tabula juxta ductum linearum in
partes dissecanda, postea particulæ omnes secundum
ordinem alphabeti majoris conglutinandæ, & figuræ
à numero 1. ad 25, vel inter a. & b. interceptæ, su-
pra, figuræ inter lit. c. & d. contentæ, ad dextram,
literæ inter e. & f. comprehensæ, infra, & inter g. & h.
intermediæ ad sinistram, secundum ordinem nume-
rorum collocandæ sunt.

L A U-

I

LAURENTII PIGNORII
P A T A V I N I
MENSÆ ISIACÆ
E X P O S I T I O.

C A P. I.

HORTARIS ME MARCE VEL-
SERE, V. Cl. ut Tabulam illam pu-
ræ putæ antiquitatis insigne monumen-
tum, quam VINCENTIUS Mar-
tux Dux, è Petri Bembi Cardinalis
Musæo translata[m] jam diu domi habet, diducto
quo obducitur antiquissimæ Historiæ linteo, & in
bono explicationis lumine quatenus licuerit colloca-
tam, publice conspiciendam proponam. *periculosa
plenum opus aleæ* (ita cum Lyrico vate dicere liceat)
tractari jubes, tractabitur tamen in tuæ spem gratiæ,
quam etiam si discupere me dixerō, miro tamen quo
ejus teneor desiderio vix fecero satis. rem igitur ag-
grediar optimis auspicijs tuis; ejusdem Tabulæ simu-
lakra non ἀληθοειδῆς, sed ad veterum narratio-
num fidem pro viribus expositurus. odi enim ego
si quis alius nimias illas, & à proposito plerumque
alienas hujusmodi rerum interpretationes, quas in
confirmationem labantium Fabularum Platonici,
Præceptoris dogmatum parum memores, invexe-
runt

*Euseb. lib. 3.
de preparat.
Evang. c. 3.
Lib. 2. de
Repub.*

runt : fatiusque duxi ignorationem fateri , quam erudito Lectori fastidio esse. Utcumque res sit tuum erit Vir Cl. si quid peccatum agnoveris ignoscere primum; deinde cogitare me oneri , quod longe viribus meis impar imposuisti ferendo non esse. ut enim fileam rei propositæ difficultatem eam esse , ut per L. & amplius annos hæc siparia sibi explicari frustra peroptaverint Philologiæ amatores ; torquent me profecto veterum Auctorum variæ , & distractæ sententiæ, quibus Ægyptiorum de Religione commenta ita exagitantur , ut consistere nullo modo queant. apud Herodotum Isis eadem est quæ Δημήτηρ, id est, Ceres, Osiris idem qui Bacchus. Ideo placuit nonnullis Melampodem Amythaonis ex Ægypto in Græciam mysteria transtulisse. apud Diodorum Isis cum Luna, Cerere, & Junone : Osiris cum Sole, Sarapide, Dionysio, Plutone, Ammone, Jove, Pane in unum veluti corpus rediguntur. Servio, & Macrobio Isis, Terra, vel Natura rerum est ; Osiris verò cum Adone, & Atide Sol, & hoc ex intima Ægyptiorum Theologia; legimus enim cultum fuisse apud Alexandrinos quoddam simulacrum, quod Osiridis, & Adonidis nomine venerabantur. idem apud Amathusios notavit Stephanus. immo & Byblii ambigebant utrum quotannis rite lugerent , Osirin videlicet an Adonin. Plutarcho Osiris, Pluto, Bacchus, Sarapis, Apis, Oceanus, Sol, Sirius idem significant numen : Isis Minerva, Proserpina, Luna, Thetis, nomine dissident, re non item. Appuleio Isis, Deum mater,

*Lib. 2. Cere-
dreno idem
visum.*

*Refert Cle-
mens in Pro-
trept.*

Lib. 1. cap. 2.

*Servius. 8.
Æneidos
in fin.
Saturn. lib. 1.
cap. 21.*

*Stridas in
ægyptiacis.*

*Iucianus de
Syr. Dea.*

*De Iside, &
Osiride.*

*Lib. 11. Me-
tam.*

ter, Minerva, Venus, Diana, Proserpina, Ceres, Juno, Bellona, Hecate, Rhamnusia, unicus *δαίμων* multiformi specie (ne ab ejus verbis abeam) nomine multijugo appellantur; ut non immerito à quibusdam Isis *Μυριώνυμος* fuerit dicta, Heliodorus cum Plutarcho arcanum quidpiam prodit, Nilum Osiridem, Terram Isidem esse. Statius Titana, Phœbum, Osirin, Mithran, eosdem canit. Marcianus Capella Solem, Serapin, Mithran, Ditem, Typhonem, Atyn, Ammonem, Adonin unica nomenclatione differre asseveravit, & alibi, Soli Lunæque diversitatem gentium innumera vocabula sociasse affirmat.

*Plutarch.
de Isid.
Heliod.
lib. 9. Æ-
thiopie.
Lib. 1.
Thebaid.
Lib. 2. de
Nupt. Philol.
Lib. 8. de
Nupt.*

Hosce Scopulos ut evaderent, fuerunt qui Sarapidem, & Isidem in Gemmis ita scalpendos curarent.

Ut non ab re Capuæ legatur in antiquo marmore.

TE. TIBI
UNA. QUÆ
ES. OMNIA

DEA. ISIS
ARRIUS. BA
BINUS. V. C.

A 2

Præ-

4 M E N S Æ I S I A C Æ

*Lib. 1. de
Nupt. Phil.
Lactantius
lib. 1. c. 21.
Euseb. lib. 3.
de prepar.
Eu. c. 3.
Synagm. 8.*

Præterea, quod talia inquirenti majores tenebras offundere possit, non liquet utrum Osiris fuerit Isidis maritus an frater vel filius. Diodorus enim, & Mar-
cianus maritum; Plutarchus fratrem & maritum, La-
ctantius & Minucius Felix filium, Eusebius mari-
tum, fratrem, & filium fuisse scribunt. quod si anim-
advertisset Gyraldus Lactantium appellan-tem Osi-
rin Isidis filium non reprehendisset. hujus controver-
sæ vestigium extat in antiqua gemmæ sculptura, in
qua Osiris cum triplici pene ad Pamilitia indicanda,
de quibus Plutarchus; digito ad os admoto ac si Osi-
ris, Orus, & Harpocrates iidem essent.

*Lib. 1. de
Nat. Deor.
Inscu. 5.*

Sat. 15.

Accedit sacrorum istiusmodi jure merito jam-
pridem memoriam evanuisse; tum quia DEUS
Optm. Max. DEUS zelotes ea mirum in modum
oderat; tum quia reliquis nationibus risui potius hæc,
quam venerationi fuerunt. Ciceronem audiamus,
qui Ægyptiorum in hoc genere dementiam, Ægy-
ptiorum imbutas mentes pravitatis erroribus Ægyptio-
rum superstitiones, cum stomacho, & risu non se-
mel recensuit. Juvenalis non magis acriter, quam ve-
re cecinit.

Quis

*Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
Ægyptus portenta colat?*

Quid Græci senserint exponit nobis Ælianus, & Lib. 12. hist. anim. cap. 5. Serm. 38.
Max. Tyrius. ille Ægyptiorum cultum multiplici, & vario risu exceptum tradit: hic detestatur Ægyptiorum numinum λατρείαν, quod illorum sit ἀγνῆς ἢ ἡ θεοπαεία, αἰχρὰ ἢ ἡ πικρία. Plutarchus ipse, qui elegantissimo libello conclamatam superstitionem in vitam revocare conatus est, veritatis fidiculis tortus negare non potuit, totam penè hujusmodi sacrorum rationem sannis, & irrisioni objectam fuisse; & sane quis à risu abstinuisset? colebant enim bestias fere omnes, quas portentorum mater Ægyptus alebat. in his & Serpentes, & Dracunculos, quos illi Agathodæmonas vocabant. hæc sacra (ut ipsi dicebant) animalia eo studio venerabantur, ut cum admiratione dixerit Cicerone, *firmiores apud Ægyptios opiniones esse de bestiis quibusdam, quam apud Romanos de sanctissimis templis, & simulachris Deorum.* ita prorsus, & sine amplificatione fuit: Canem, Accipitrem, Felem, Ibin, Crocodilum & alia hujusmodi si quis violasset, capite plectebatur. cuius rei præter alia sexcenta extat illustre testimonium Moyfis, in Ægypto sacrificare detrectantis; *quod si (inquit) mactaverimus ea, quæ colunt Ægyptij coram eis, lapidibus nos obruent.* & hoc fundamento nitebatur iusta & legitima Josephi contra Apionem ratiocinatio, *Orbem Terrarum*

Lib. 1. de Nat. Deor.

Exod. cap. 8.

Lib. 2.

6 M E N S Æ I S I A C Æ

Lib. 4. de ab-
stinent. ab
usu carn.

si Ægyptiorum sacra suscepisset, brevi bestiarum plenum,
inanem hominum futurum. conabantur quidem ipsi ve-
lamento mysteriorum insaniam obtegere, dicentes
(ut ridicule Porphyrius philosophatur) divinitatem
non per hominem tantum, sed & per omnia animalia
pertransivisse.

IV. Georg.

----- Deum namque ire per omnes.
Terrasque, tractusque maris, cælumque profundum.

Digna utique res, quam & Lucianus in Hermoti-
mo rideat, & alibi non semel infectetur. ut hinc sequi
videatur,

Juvénalis.
Sat. 15.

Porrum & cæpe nefas violare, & frangere morsu.

Ita ut exclamare libeat,

O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in bortis
Numina !

Lucian. de
sacrif. &
alii. Idem
de Astrol.

Fabulabantur præterea Deos in animalia mutatos,
metu, & vi cogente Typhone, quibus adjicias licet
(ut Vara Vibiam sequitur) insigne commentum, cul-
tos videlicet Arietem, Pisces, Hircum, Apin, quod
hujusmodi signa in Cælo primi Ægyptii observas-
sent. ad hæc alenda sumptus universi suppedita-
bant, exceptis Thebaidos incolis, qui nullum mortu-
lem Deum esse censebant, sed *Eneph*, seu *Kneph*
Deum immortalem venerabantur, hæc festis diebus,
Fanis, sacrarum epularum appositione, Sacrificijs, &
sepulchrorum molibus dignati sunt, ut Theodoretus

Theodoret.
serm. 3.

præ-

præter alios testatus est. huc autem pertinet, quod Herodotus notat, *Ægyptios cum feris vesci*, contra omnium mortalium institutum. facessit negotium postremo, perijsse magnam illam scriptorum turbam, quibus hæc posteritati tradere curæ fuit, quorum nomina, hîc, ut è naufragio tabulas, colligere operæ precium duxi. agmen in primis mihi aget Hecatæus Abderita; mox Ptolemæus & Asclepiades, ambo Mendesij, Eudoxus, Aristagoras, Manethon, Hermeus, Cheremon ille Stoicus, Appion Polyhistor, Philarcus, Leo Ægyptius, Demetrius, Lynceas sive Lynceus Naucratis, Hellanicus, & Ammianus Marcellinus in gestis Hadriani, & Severi Principum, quæ magno historiæ malo perierunt. his fortasse annumerandi Andron Alexandrinus, Appollonius, & Ister; alijque quos ociosus lector facile adnotabit. horum omnium alicubi latentia fragmenta ad nos evaserunt, quæ nocti huic nostræ illuni, & nubilæ creperinescio quid luminis, attulerunt. vere enim in Asclepio vaticinatus est Mercurius ille Trismegistus; *o Ægypte, Ægypte, religionum tuarum solæ supererunt fabulae, eaque incredibiles posteris tuis*. atqui dicet aliquis integri quidam è scriptoribus ad nos usque pervenerunt. fateor id quidem, & ingenti Dei beneficio accidisse credo, ut præ oculis homines haberent, in quas tenebras inciderint illi, divinarum rerum illustri splendore destituti. verum plerique horum auctorum ea superstitione, quæ tunc animos hominum imbuerat, impediti, mysteria silentio involvunt; inter quos Herodotus,
Dio-

Lib. 7.

Plutarchus.
Suetonius
Augusto.
Suidas Herat.
scor Euseb. de
præp. Ev.
lib. 10. c. 30.
Diog. Laërt.
in Prohem.
Ioseph. lib. 1.
cont. Apion.
Theodoret.
serm. 3.
Gell. lib. 5.
c. 14.
Terull. de
coro. Mil.
Athenaus.
lib. 15. &
13. & alii
complures.

C. p. IX.

8 M E N S Æ I S I A C Æ

Diodorus , Heliodorus , Pausanias , & Appuleius.
 myſtis namque peculiaris indiſta fuit taciturnitas :
 quam ſi quis ſolviffet , improbus inſtabilisque cen-
 feretur. Horatius,

*Lib. 3. Carm.
 Od. 2.*

—— *vetabo , qui Cereris ſacrum
 Vulgarit arcana , ſub iſdem
 Sit trabibus , fragilemque mecum
 Solvat Faſcelum.*

Hujus ſilentij ea cauſſa erat , quod hæc vel turpia
 vel crudelia eſſent , qualia Eleuſinia , Peſſinuntia , A-
 donia , Iſiaca , Bacchanalia , Ityphallica , Omopha-
 gia , & Mithriaca fuerunt , quæ exagitare conſueverunt
 Eccleſiæ Chriſtianæ indefeſſi Prædicatores , Juſtinus ,
 Hieronymus , Auguſtinus , Ambroſius , Cyprianus , &
 alij , à quibus pete mi lector ſi tenebras illas cum ma-
 gno fructu pietatis , & eruditionis diſcutere lubet ; hæ-
 ſce inſtituti mei remoras conſulto recensui , ea mente ,
 ut ſi quid *πλουσιότηας* ſtudioſi per me profecerint , Deo
 Opt. Max. acceptum ferant : ſi verò , quod proclivius
 eſt , longe ſecus acciderit , voluiſſe me tamen conſtet ,
 rei obſcuræ , & penè dixerim deſperatæ lucem &
 medicinam orationis afferre , qui conatus , niſi me
φιλαυτία fallit , laudem aliquam apud poſtereos fal-
 tem promerebitur.

C A P. I I.

Fuerunt qui hanc Tabulam inexplicabilem eſſe
 Appuleij auctoritate firmare conarentur. ſed feſel-
 lit

lit eos Appuleius, qui ita scribit, *de opertis adyti profert quosdam libros litteris ignorabilibus prænотatos, partim figuris cujuscemodi animalium, concepti sermonis compendiosa verba suggerentes: partim nodosis, & in modum rotæ tortuosis, capreolatimque condensis apicibus à curiosa profanorum lectione munita.* non erit opinor qui hæc verba ad aliud, quam ad litteras trahat, cujusmodi in Tabula ipsa, & alibi plurimas videmus; quæ tamen tunc temporis doctis ignorabiles non fuerunt, sed à curiositate tantum profanorum hominum egregie munitæ; alioquin qui potuisset impostor ille Appuleium monere, ut pararet, quæ forent ad usum Teletæ necessario præparanda? ut missos faciamus Strabonem, Plinium, & Ammianum, obeliscorum quorundam Notas interpretantes; quos tamen omnes Goropius suggillat, sed quam recte ipse viderit. in hisce litteris explicandis, quas modo in Tabula expressas monui, operam perdere nolui: in eo Agro, quem ego primus (ni fallor) satis proscidi, messem alijs relicturus. acute namque monuerunt Pœni, Agricola allidi, cum valentiore, quam ipse sit Agro colluctantem. erit forsan aliquis, cui & majus otium, & studium acrius & doctrina subtilior suppetant, qui hosce griphos interpretetur. mihi neque Notas (paucis exceptis) agnoscere, neque sensus abditos expromere datum fuit. potuissem quidem ex ingenio, multo cum labore, pauco cum fructu aliquid comminisci: sed quis postea recepisset illum, qui notas duxerat ita sensisse? at Horapollo, dicet aliquis li-

Lib. II.
Metamorph.
Ignorabiles
vocat, &
Ammianus
lib. 21.

Strabo. l. 17.
Plin. lib. 26.
cap. 8. & 9.
Ammianus
lib. 17.

*Dial. 4. de
numism.*

bello peculiari, Clemens Alexandrinus & alij præ-
iverunt. utatur per me qui volet: sentiet enim, quod
& vidit magnus vir ANT. AUGUSTINUS, non
magis eos huic rei quam tractamus conducere, quam
versus aliquot Plauti ad vetustam Pœnorum linguam
expediendam. utque in semitam redeamus, notan-
dum est, Ægyptiacam superstitionem, exagitatam
licet, & sapientum contumelijs vexatam, per Orbem
fere universum diffusam fuisse. adeo ut vere scripserit
Diodorus, *ubique fere terrarum Isidem cultam*, idque
propter manifestas ejus morborum curationes (tales
miseris officias obtrudebat Diabolus) cui testimonio
adjungimus nummum æreum Claudij Imperatoris, in
quo Isis cum Sistro, & Situla inscribitur SALUS
AUG. ad hæc navigantium tutela credebatur, ven-
torumque Domina. Juvenalis de votivis Tabellis.

*Sat. 12. ubi
Pet. interp.
Tibull. lib. 1.
eleg. 2.
Lucian. in
Dial. Noti
& xephyri.
Pausanias,
Aristides.
Plutarchus.
Herodotus
lib. 4.
Corn. Tac. de
Mor. Germ.
Smet. Inscr.
Antiq.
Arnob. lib. 2.
adv. Gent.
Tertul. Apo-
log. cap. 6.
Dio. lib. 40.
42. 47. 54.*

—— *Pictores quis nescit ab Iside pasci?*

Colebatur in Græcia passim, in Asia Smyrnæ, in
Phœnicia Bybli, in Libya Cyrenis, in Germania apud
Suevos, in Lusitania apud Bracar-Augustanos. Romæ
profecto diu jactata sacra, manserunt tamen. Anno si-
quidem Urbis DCXCVI. Piso & Gabinus Coss.
ex Urbe ejecerunt, ut narrant Arnobius, & Tertul-
lianus. Anno DCC. fana Isidis, & Serapidis ex
S. C. solo æquata sunt. post septem annos Aruspices
omnia eorundem Tempia demoliti sunt. quinquen-
nio transacto irreperant hæ sordes in purgamento-
rum

rum hujusmodi sentinam, nisi M. Agrippa Ædilis anno Urbis DCCXXXII. extra pomœrium receptas eliminasset: vetuissetque in Urbe, & Suburbano intra D. passus consistere. expulit postremo Senatus Tiberio imperante: exinde tamen tanquam ruptis obicibus in urbem superstitionum Asylum nefaria hæc sacra agmine facto irruerunt. ita ut non solum de plebe homines, sed & Imperatores, veluti Commodus, & Caracalla, & Alexander Severus manus deriderint. hinc apud Rufum, & Victorem, Urbis æternæ Topographos, Area Isidis Ælianæ, Ara, Tempia, & Ædiculæ ejusdem: Isis patritia, Vicus Isidis, Isæum, Isis Athenodora, Ædes Isidis: apud recentiores Isæum Metellianum, Templum Isidis & Serapidis prope Ovile, cujus videntur meminisse Juvenalis, & Appuleius nomine Isidis Campensis. hinc Plinij querela, *Harpocratem, statuasque Ægyptiorum numinum in digitis Viros quoque portare incipere.* laboravit enim semper cultus hic infamia quadam peculiari, cujus testis erit Augustus, qui Apin adorare noluit, quod se Deos non Boves adorare diceret. ideoque notat Servius in fine octavi Æncidos ad illud.

Tacit. lib. 2. Annal.

Ælius Lampridius & Spartianus.

Parvin. in Urbe. Ino. Sat. 6.

Appul. 11. Metamorph. Plinius lib. 33. cap. 3.

Dio. lib. 51.

Omnigenumque Deum Monstra————

Hæc sacra sub Augusto nondum Romæ recepta fuisse. lenocinia, & mollities præter cetera obiectabantur, ut de Paullina illustri foemina legimus, quam perditus amator obtentu religionis polluit. quod & actitatum innuit Juvenalis.

Joseph. lib. 11. Antiq. cap. 47. Sat. 6.

B 2

jam-

— *jamque expectatur in hortis*
Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.

cap. 12.

In Othavio.

Tabula Isiacæ
 ærea est.

Et Suetonius Othone, inter alia mollitiei, & effœminati animi signa illud refert, *in Lintea religioſaque veste ſacra Iſidis propalam celebraſſe*. verum non deerant mulierculæ ſuperſtitionibus indulgentes, & viri cupidi rerum novarum, qui ut ait Minucius Felix *non magis Iſidem, quam ceparum acrimonias; nec Sarapidem magis, quam ſtrepitus per pudenda corporis expreſſos extremiſcerent*. hinc religioni ridendæ acceſſit favor. hinc Tempſa, ſigna Donaria, Gemmæ cælatæ, lapides inſcripti. nec aliunde Tabula hæc noſtra, quam præ manibus habemus. ea Romæ incidit in manus magni Viri PETRI BEMBI Cardinalis, ſeu ex PAULI III. Pontificis Maximi munere, ſeu quod alijs placeat ex Orci faucibus, è manibus videlicet Fabri ferrarij, qui illam in Borboniana Urbis direptione comparaverat, precio extorta, nunc in precioſa Pinacotheca Sereniſſimi DUCIS MANTUÆ inter illuſtrum Piſtorum monumenta adſervatur. ærea tota eſt, ejusdem latitudinis cum impreſſo typo, quam ÆNEAS VICUS, induſtrius ille ſculptor viriculo ita aſſecutus eſt, ut non tam ſimile ovum ovo ſit. archetypa nigro veluti encauſto, quod atramento ſculptor expreſſit, & tenuibus argenti bracteis paſſim obducitur, & ſuperveſtitur, quas inſpectori ob oculos ponere mihi conſilium non fuit, ne in re non admodum facili tempus tereremus. quid enim Lectorem juvet ſi dixe-

dixerimus, nigras illas foliorum tesseras argenteis interstinctas esse? & pastorem illum, inter bubula cornua, in media regione, in quo testes Osiridis cestro cælator delinearit, argenteum esse; cum multa adhuc supersint ejus generis monenda. artificem Tabula non valde doctum sapit, Ægyptium videlicet, factumve ad Ægyptiorum normam, quorum studium in id magis incumberebat, ut picturas miras exprimerent, quam ut venustatem affectarent. gracilitatem corporum excusavit Pierius, ea ratione, quod innuere vellent DEI Lib. 49. naturam spiritu, non corpore constare. utcumque sit, ex his imperitis delineationibus non male quorundam sententia apud Plinium confirmatur, *linearem Pieriam Philoclis Ægyptij inventum esse* : cum hisce Lib. 35. cap. 3. convenire videatur, quod de infantia Picturæ narrat Ælianus, adeo indocte Pictores tunc temporis penicillum tractasse, ut *adscribere nomina rerum necesse haberent*. digna res utique, quam & Thebani pecunia Lib. 10. de var. hist. mulctarent. & hinc primum manasse censeo ego Picturas illas, quas Vitruvius tantopere exagitat, quasque nostri in Cryptis Romæ inventas GROTTESCHE Ælian. lib. 4. var. histor. appellarunt, & avidè arripuerunt. fuit autem Lib. 7. cap. 5. Tabula hæc, nisi mea me fallit sententia, sacra Romæ Templi alicujus Mensa, quæ ex Macrobio, & Macrobius lib. 4. Satur. cap. 11. Fest. Mensæ. Dio. lib. 39. Festo Aræ, & Pulvinaris loco erat, in qua epulæ, stipēs, & libationes reponerantur, & Sacella præterea Deorum. fuerunt hæ Mensæ quandoque aureæ, vel argenteæ; & quidem inscriptæ apud Græcos, ut notant Aristoteles, & Val. Maximus. sollemnes Men-

Cicero lib. 3. de nat. Deorum. fas appellat Cicero. ærea est hæc nostra, ideo forsan, quod æris usus in sacris maxime probaretur. cultros enim, secespitas, secures, & pateras æreas plerasque nos vidimus. & quod magis placet, Plinij testimonio *prisci limina ac valvas in Templis ex ære factitaverunt.* qua fortasse de causa Camillo Sp. Carvilius Quæstor crimini objecit, quod ærata ostia haberet in domo. Cortinæ insuper, Lychnuchi pensiles, & signa Deorum in Templis ex ære omnia conspiciebantur. continet verò sacra hæc Mensa Isidis præcipue mysteria, cui in Auctarij vicem adjuncti sunt Osiris, Orus, Anubis. Goropius, nimis reconditas origines sectatus, hæc improbare videtur: at res ipsa loquitur. ideo autem Isis in præalto Solio Mensæ umbilicum occupat; ipsa enim, ut videtur innuere Diodorus, magis quam Osiris culta est. & hinc factum videtur, ut Isidi prius, quam Osiridi initiaretur Appuleius. & fidem facit sacratorum universalis denominatio, quos Isiacos passim appellatos reperias. ut sciamus Isidis simulachra frequentius, quam Osiridis promi solita, & magis conspicua fuisse. at Melchior Guilandinus (ut tu me per epistolam olim peramanter monuisti MARCE VELSERE) censebat, hanc tabulam vix aliud, quam Ægyptiorum leges pandere. hujus sententiæ id columen fuit, quod Leges in æs inciderentur. Ego ad eruditum Lectorem provoco, qui religiose judicabit, an quicquid in æreas Tabulas incisum est, id continuo Lex sit; me, ut ut alij sentiant, ne nunc quidem poenitet, ejus, quam adduxi interpre-

pretationis ; mensam enim Deorum in ædibus sacris
 agnovit & Varro, & Delphica illa apud Plinium, Mi-
 nervæ anathema æris antiqui huc pertinere videtur.

*Lib. 4. de
 L. L.
 Plin. lib. 7.
 cap. 15.*

C A P. I I I.

Placuit mihi semper aureum illud , & probum
 dictum.

Amittit merito proprium qui alienum adpetit.

Gloriari enim alienis bonis perinde esse duxi , ac
 se nullius precij hominem fateri. apage Polypi fu-
 rax, & subdolum ingenium, qui non nisi quando
 aliena non suppetunt proprijs flagellis vesci solet.
 me mea paupertas , & nunc , & imposterum alet,
 & quidquid è scrinijs meis in lucem conspectumque
 hominum prodibit, id è penu meo ; non ex aliorum
 compilatis cellarijs prodibit. siquid amicorum libe-
 ralitas adjecerit (ut factum gaudeo) illaudatum mi-
 nime relinquam ; verbis saltem, quando re non li-
 cet ; magnis eorum in me meritis satisfactorus.
 egregie enim profecto magnus scriptor testatus est,
obnoxij animi , & infelicis ingenij esse , deprehendi in
furto malle , quam mutuum reddere ; ex quo capite
 quis non oderit ineptas illas Grammatici hominis
 voces, jaçantis *litteras secum natas , secum interituras ?*
 Ego quidem omnibus his, qui me juverunt infinitas
 habeo gratias , quod reconditas , & magno sumptu
 quæ-

*Plinius in
 pras. histor.
 naturalis.*

*Sueton. de
 illustribus
 Gramm. in
 Remmio Pa-
 lamone.*

quæsitæ copias liberali manu obtulerunt, unde nos, uti è fontibus aquam haurientes, & ad proprium hoc herediolum traducentes, feraciores, & expeditiores habuimus ad differendum facultates; tibi primum MARCE VELSERE Clarissime vir, & inter præcipua seculi ornamenta numerande, qui languentem sæpenumero commovisti, jacentem excitasti, & auctoritate, qua plurimum apud me potes, pervicisti tandem, ut manum de Tabula aliquando tollerem. NICOLAO dein FABRICIO, Chalassij Domino, natalium splendore, & recondita eruditione illustri adolescenti, qui non modo insignes Antiquitatis reliquias, quibus instructissimus est, in meum, & studioforum usum munifice contulit, sed etiam aliorum Musæa ut paterent sedulo curavit. ejus diligentia factum est, ut non modo Venetijs FRIDERICI CONTARENI D. MARCI PROCURATORIS & JOHANNIS MOCENICI Illustrissimorum Virorum præclarissima, nummorum, & gemmarum *κεμήλια* mihi in promptu essent, sed & Romæ ornatissimi viri LÆLII PASCHALINI *κέρως ἀμαλθείας*, cur enim hoc nomine non appellem bonæ copiæ divitem thesaurum, de quo nobis Numismata, Gemmæ, Sigilla, rara omnia, insigni humanitate suppeditata sunt? eidem FABRICIO acceptum ferri debet, omne id, quod è NATALITII BENEDICTI preciosis oculis evulgamus. è quibus Auctario nostro cum robore, & incremento spiritus accessit. ea enim omnia, quæ ad illustrandam

E X P O S I T I O.

dam Epiphaniij, Irenei, & aliorum Patrum historiam
 Sectarios antiquos exagitantem attulimus, inde pro-
 fecta sunt. ~~His omnibus in solidum;~~ non pares, at pro
 meo tamen studio debitas gratias, meritaque habebo
 semper, referamque pro viribus: bona Lectorum sal-
 tem nomina delegando, qui scientes per quos profe-
 cerint, id æs, quod ego solvendo non sum, bona fide
 persolvant. Ingenua hæc & liberalis debiti confessio,
 Viris optimis, qui res magis quam speciosa verba spe-
 ctare consueverunt, abunde faciet satis.

His explicatis ad Tabulam accedamus, quam in Tabulæ Iſ-
dis distribu-
tio.
 tria segmenta, & limbum ambientem partiemur. se-

A ctionem primam inchoat (*a*) Osiris, in quo notanda
 videtur ansata Crux, & digitis apprehensa. cujus Cru-
 cis usum, cum Goropius acute pervidisset, evertere
 frustra conatus est vir Doctissimus, in suis Libris de
 Cruce. & hunc salutaris signi typum, non in obeliscis
 tantum, sed & alibi, ut in antiquo lapide apud Cl.
 Virum JOH. VINC. PINELLUM exculptum vi-
 dimus. fuit autem is ferrei coloris, & crassitudinis di-
 gitalis, quam tenuis candida linea ambiebat. hujus
 ectypon ad amissim expressum, alias etiam profutu-
 rum, hinc damus.

*Lips. lib. 1.
cap. 8. m
Notis.*

C

Cæte-

Lib. 9. hist.
tripartita.

Cæterum hæc illustrantur eâ, quæ apud Socratem est narratione. *cum enim* (inquit ille) *Sarapidis Templum spoliaretur, & in sacris, uti vocabant, litteris, Crucis figura inventa esset, ea res in disceptationem venit. Christiani enim, quibus Notarum periti adstipulabantur, Crucem CHRISTO adjudicabant. Ethnici verò commune quidpiam CHRISTO cum Sarapide esse impie contendebant. tutatus est causam suam DEUS. plurimi eorum, quos diabolus deceperat, CHRISTO nomen dedere, & Trophæum passionis, Crux triumphalis notatis frontibus refulsit exinde. Sequitur item* (b) *Osiris, bisulcum animal quoddam veluti conficiens, caprini fortasse generis; capras enim foeminas*

Lib. 10. hist.
en. cap. 23.

xi. Met.

tradit Ælianus Copti Isidi in delicijs esse; mares autem immolari. Apex ille, seu Tutulus, Osiridis capiti impositus, accedit non nihil ad eam Teletarum coronam, cujus meminit Appuleius in hæc verba; ac ma-

nu

nu dextra gerebam flammis adultam facem, & caput decorè corona cinxerat, palmæ candidæ folijs in modum radiorum profistentibus. consuerunt enim & hodie Palmæ folia ita plicari, ut calathos, flabella, & alia hujusmodi utensilia palmea non semel videamus. Et olim apud Ægyptios monachos plectæ, seu habenæ ad canistra conficienda, Psiathiaque seu tegetes ex eadem parabantur. usu (ni fallor) invecito ab antiquissimis ejusdem regionis Sacerdotibus, qui ut Chere-
Joh. Cassia. coll. 18. c. 15. & Giaccinus in Notis. Apud Porphy. lib. 4. de abstin.

mon refert, cubilibus ex Palmarum virgultis intertextis utebantur. Palmas ipsi voce vernacula **B A I S** appellabant, quæ vox Horapollini animam significat. soleas præterea ex hujus arboris folijs perfectas

Isidi tribuit Appuleius : ut ex his omnibus detur intelligi sacram arborem fuisse, & mysticis ratio-

C nibus insignem. (c) Isidem proxime referri censeo ego, cujus vestimentum jampridem expressit Madaurensis scriptor his verbis, quæ semel retu-

lisse sufficiet. Sed Antistites sacrorum, procures illi qui candido linteamine cinctum pectorale adusque vestigia strictim injecti, &c. niger autem ille Galerius tenuibus argenti notis exornatus ad eas Isidis vestes referri potest, quas multicolores notavit Plutarchus, ob lucis, tenebrarum diei, noctis, vitæ mortisque discrimina, quæ omnia Isidem moderari testatur. Et quidem in Tabula universa nigror hic maxime conspicitur, argento fere semper discretus. qua mente Appuleius eidem pertextam discolorem, & pallam nigerrimam adsignavit. post Isi-

C 2

dem

dem (d) Osiris perpetua fere serie spectatur, cuius A- D
picem (seu Metam mavis) pinnæ duæ, Accipitris for-
te vel Ibidis conficiunt : adjecta plana illa rotunditate,
& fulcris dextra, lævaque insurgentium viperarum.
Paulò diversum spectamus in Sarda apud N I C. F A-
B R I C I U M cuius hic Protypon habes.

Cæterum Iconem hanc præ oculis videtur habuisse
Heliodorus lib. 6. Αἰθιοπικ. ἱστορ. scribingens καὶ νυνὶ ἡ θεία
ὄρνιν πινὰ τῶτον ὡς ὁρᾷς νειλῶον φοινικώπτερον, τὸ φιλόπατος ἐπί-
παιγμα κομίζων. Ex quo præter cætera discimus Phœni-
copterum Isidi in delicijs fuisse. neque officit alarum
nigredo religionis gratia (ut ego censeo) nullibi non
affectata. Goropius tamen Stymphalidem avem esse
censet, quam Hercules ostendet : recte ne an secus a-
liorum esto arbitrium. Phœnicopteri meminere
Plinius, Martialis, Juvenalis.

Lib. 5. Hic
regl.

Lib. 10. c. 48.
In Xenijs.
Sat. 11.

Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens.

Ad Juvenalem porro notat antiquus interpres ; a-
vem esse, quæ habeat pinnas colore Phœnicio, & ro-
strum incurvum & prolixum : in aquis degere, in A-
frica abundare. hæc omnes insigniores notas refere-
bat

bat Phœnicopteri ad vivum expressum exemplar,
quod vir magnus ULYSSES ALDROVANDUS
ad FABRICIUM transmisit, gerit autem Osiris
hastam sibi cum Libero Patre communem, de qua ita
Macrobius; colitur etiam apud Lacedæmonios simu- Lib. 1. Sat.
cap. 19
lachrum Liberi Patris hasta insigne, non Thirso. sed
cum thyrsus tenet, quid aliud quam latens telum ge-
ritur, cujus mucro hedera lambente protegatur? at
Osirin Bacchum esse & paulo infra ostendemus, &
ante nos probavit Plutarchus in Iside, & Osiride.
qua ratione Antonius apud Dionem Ὀσίρις καὶ Διονύσιος Lib. 50.
appellabatur. quod nec Ausonium latuit, canentem In Myobart.
bo.
de signo Liberi Patris.

*Ogygia me Bacchum vocat,
Osirin Ægyptus putat.*

E Hunc ab Iside discriminat (e) Cercopithecus ille
sacer, cujus præter Juvenalem meminere Lucianus in Sat. 19.
Legendus
præterea So-
crates hist.
trip. lib. 9.
cap. 27.
Concione Deorum, Prudentius in Romano martyre,
& adversus Symmachum.

Isis enim & Serapis & grandi Simia cauda, &c.

Ornatur autem Isiacis symbolis, Lunaribus corni-
F bus, orbe patulo, & aspide. stat supra Thmuis (f), Non. ad 11.
inveft. Greg.
Naz. in Lu-
lian.
Herodotus
lib. 2.
De sacrificijs.
hircus videlicet Mendefius Pani sacer, quem Ægyptij
Mendeten vocabant. testatur insuper Lucianus Pana
apud Ægyptios coli ὄλον τεύχον. cujus mysterij ea vi-
detur afferri posse ratio, quod Panis natalia insignire
vellent. Pan etenim Penelopes filius dicitur, quam

Virgil. Ecl. 2. Mercurius (ut est in fabulis) sub hirci imagine compressit. ita Herodotus, Iup. Phylargyrus, Probus, &
Lib. 2.
Serm. 7. Theodoretus, ut hinc natum appareat id quod Antiquitas existimavit hircum in Mercurij tutela fuisse, ut in antiqua gemma.

*Lucianus in
bis accusato.*

*Genes. c. 46.
Appul. in
Apologia.
Herodot.*

*Coge Ægyptium ut ovium lacte vescatur.
Hieron. lib. 2.*

Mont. Iovian.

Apud Theodoret. ser. 3.

Diodorus loc. cit.

Lib. 1. Strabonem.

*Diodorus.
Tibullus
lib. 1. ecl. 7.
Plutarchus.*

Ideoque Pani *πεύρον ένορχον* Athenienses macTABANT. notandem verò est, apud Mendesios honorem Caprarijs habitum, cum tamen Ægyptij Pastores ovium detestarentur. Oderant quippe lanam etiam, veluti fe-
 guissimi corporis excrementum, quam vestitu Sacerdotum, & cadaverum humatione penitus ablegarant. at quid cognationis Pani cum Iside? Antiqui Theologi, quos Mythologos rectius appellaveris, inter quos Manethon, & Diodorus Isidem nihil aliud esse quam Lunam interpretati sunt; quam pulchellus amator montivagus Pan lanæ vellere (si Poëtis credimus) in sui amorem pellexit, sed in gratiam Ægyptiorum, qui fabellas hujusmodi aspernabantur, magis est, ut dicamus, Pana in comitatu Osiridis fuisse, ut prodit Diodorus. & quidem is *Διονύσης σερατηγός* fuit ex Poliaëno, à quo Panici terrores & cornutæ acies. at Dionysium eundem cum Osiride fuisse facile probabitur; Herodotus enim scribit Osirin Bacchum esse ex Ægypto-

gyptiorum sententia. præterea utrique mystica Vitis, utrique Hedera ab antiquis tribuitur : uterque Nisæ altus, utriusque comites Chorus & Cantus, Satyri & Panes. Serpens ipsa, sine qua Osiridem in Tabula nusquam videas, fuit Bacchi cinctus, & Bassaridum corona, nisi dicere lubeat cum Diodoro Pana, & Osiridem

Clemens in Protrept. Athenæus lib. 5. in de script. Pompeæ Ptolemæi Philadelph. lib. 2. histor. eccl. lib. 5. Cornel. Tac. extremo. lib. 4. hist.

Geundem Deum esse. Cercopitheco adstat Isis (*g*) Nubride induta in Bassaridum morem, præfert Modium Sarapidis insigne ut ex antiquis nummis, & Eusebio elicitur. Sarapin verò ΔΙΑ Græci, Latini Jovem nuncupant, inquit Achilles Stenius. imo Æsculapium multi, quidam Osirin, plerique Jovem, plurimi Ditem Patrem fuisse coniectant. jam verò quia Isis vel Terra est (inquit Macrobius) vel natura rerum subjacens, soli ideo Isidi Modium veluti frugum parenti adsignarunt. scribit enim Diodorus in Isidis pompa alicubi triticum, & Hordeum præferri, ut ab ipsa repertas fruges testarentur. & hinc factum est, ut à quibusdam dictum sit, Cererem nihil aliud esse, quam Isin. quo sensu Cererem Fariam dixit in *Apologetico* Tertullianus, ut recte monuit interiorum litte-

Lib. 1.

Hrarum decus J. LIPSIUS. (*b*) Osiridis subsequen- tis caput ornat sacra Serpens in Tabula ita frequens, ut in mentem veniat mirari hominum stoliditatem, qui à DEO Opt. Max. ita aberrarent, ut sordidum hoc animal venerarentur. neque verò Ægyptij tantum huic dementiæ affines. Indi enim, Phœnices, Arabes, Babylonij, Pœni, Bœotij, Epirotæ, Sicyo- ni,

Lib. 1. de Cruce cap. 5. Max. Tyrius. ser. 28. Taautus apud Eusebium. Pausanias Paotia. Daniel c. 14. Sil. Ital. lib. 6. Stat. Theb. lib. 5. Helianus

lib. 11. lib. 2. anim. c. 2. Pausan. Corinth. Val. Max. lib. 1. cap. 9. Ovid. 15. Metamorph.

Rabanus
Maur. de in-
flit. Cleric.
lib. 2.
Ludovicus
Barthema in
Itinerario.

ni, Epidaurij, Romani, è nostris hæretici quidam, & novi Orbis incolæ huic insanix manus dedere. tanto studio Diabolus triumphati hominis symbolum, ut affereret laboravit: credo, ut eam jacturam refarciret, quam olim fecerat, cum serpentem DEUS inter omnia animantia, & bestias terræ maledictum esse jussu-
Apud Euseb.
lib. 1. de præp.
Evangel. c. ult.

ratum monumentis consignarent, veluti *Taurus* ex Phœnicum placitis, & agmina Poëtarum, quorum licentia in hoc (ut cum Poëta dicam) exijt in immensum. Osiridis femoralia in conum desinentia, subindicant, latere ibi, ut ego quidem sentio, arrectum penem, qualem Osiridi tribuit Plutarchus; qua specie Romæ quoque Priapum expressum videmus, eo nimirum consilio, ut significaretur occultam, & latentem esse in Natura gignendi vim: imo quod miretur quispiam, in *Benaïdiorum* Musæo apud nos extat muliebre marmoreum signum, antiqui operis, sub cuius tunica nescio quid ejusdem argumenti videtur latitare.

Ad

Ad quam regulam directum videtur Ægyptio-
 rum dogma : Lunæ videlicet naturam permixtam,
 & androgynam tribuentium , quo ejus vim genita-
 lem assequerentur. à quo fonte manavit Carreno-
 rum superstitio , qui Spartiani testimonio Lunum
 Deum venerabantur. unde quamvis Græci (inquit il-
 le) vel Ægyptij, eo genere, quo foeminam hominem,
 etiam Lunam Deum dicant, mystice tamen Deum
 D dicunt,

*Plutarch. de
 Isid. & Osir.*

*In Caracal-
 la. Vide &
 Ammian.
 lib. 23.*

In 11. *Æneid.* dicunt. ad quæ intelligenda plurimum conferent Ser-
 Lib. 3. *Satur.* vius, & Macrobius. At Serpentem (i) Isidis capiti I
 cap. 8. impositam quo nomine appellabimus; Joannes Leo
 Afer, qui Ægyptum hominibus etiam ociosis calamo
 perviam fecit, narrat apud montem, cui Atlanti no-
 men est, reptare tarde Dracones quosdam alvo cras-
 sissima, cauda capiteque exilibus. alvum hic agnosco,
 cetera non item. ego Aspida foeminam esse censeo,
 cap. 30. cujus alvum tumidiorem esse testatur Solinus; inter-
 polatam tamen, & ornatu quodam sacro Mystarum
 opera suffarcinatam, ut pleraque omnia in hac Men-
 fa. *Aspides in diadematibus pictas Ægyptij Reges cir-*
 cumferebant. earum nomen apud Ægyptios, qui fa-
 cras esse censebant, Thermutis fuit. his coronabant
 Isidis simulachra, eamque in sceleratos Aspidem im-
 Lib. 17. c. 5. mittere fabulabantur. cum iisdem eam familiaritatem
 contraxerant, ut cum infantibus educarent, & con-
 Joseph 1. 2. vivio adhiberent. felices & divinos reputabant, quos
 contra A-
 pion. illæ momordissent, huc referre possumus Ovidij car-
 Lib. 9. Me-
 sam. men, de Isidis comitatu loquentis.

Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.

Lib. 9. Falluntur enim qui de Crocodilo dictum inter-
 pretantur. somniferis venenis plenam rite appellavit
 ut & Lucanus.

Aspida somniferam tumida cervice levavit.

Quia miles apud eundem Aspide ictus.

————— *subita caligine mortem*

Accipit, & Stygias somno descendit ad umbras.

Pere-

Peregrinam interpretari possumus Niliacam. Lu- *Lib. 3.*
canus de eadem.

----- *Niloque tenus metitur arenas.*

&

*At tibi Læve miser fixus præcordia pressit
Niliaca serpente cruor : -----*

Ammianus Marcellinus, serpentes quoque *Ægy-* *Lib. 22.*
ptus alit innumeras ultra omnem perniciem sævien-
tes, Basiliscos & Amphibænas & Scytalas & Acon-
tias, Dipśadas & Viperas, aliasque complures, quas
omnes magnitudine & decore Aspis facile superemi-
nens, nunquam sponte sua fluenta egreditur Nili.

Pigram vocavit Ovidius.

*Lib. 2. Amor.
eleg. 13.*

Pigraque labatur circum donaria serpens.

Et prope simulachrum Isidis argenteam statui
confuevisse docet Juvenalis.

Sat. 6.

Et movisse caput visa est argentea serpens.

Accedit Appulejus, qui in Pompa Isidis *Aspidem* *Lib. 11. Met.*
recenset *squamæ cervicis striato tumore sublimem.* Val.
denique Flaccus, ne ullus hæsitacioni locus relinqua- *Lib. 4. Ar-*
tur, de Iside canit. *gon.*

----- *Et procul Io*

*Speñat ab arce Poli jam Divis addita, jamque
Aspide cinñta comas, & ovanti persona Sistro.*

Addatur corollarij vice, quod insaniam redoleat,

D 2

in

Epiph. lib. 1. adv. her. in quaternos Templorum angulos fuisse in more pos-

situm, ut aspides fictilibus conclusæ injicerentur. ne-

que omnino male Serpenti huic nostræ Accipitris ca-

Apud Euseb. lib. 1. de put impositum fuit. Epies enim μέγας ἱεροφάντης

præp. Evang. Cæ. ultimo καὶ ἱερεγερμαῖδος ita scribit τὸ πρῶτον ὃν θεότατον ὄφιν ἐστὶν

Euseb. loco cit. ἱεραχὸν ἔχων μορφῇ. imo Ægyptij mundum describen-

tes inter cætera ὄφιν ἱερακόμορφον appingebant. Isis ad-

hæc manu prætendit Absinthium marinum, Seri-

Lib. 27. c. 7. lib. 3. c. 25.

phiumve, quod & Plinius & Dioscorides ab Isiacis

præferri consuevisse testantur. nascitur id in Taph

Osiri Ægypti, ideo non mirum si Isis præferat in ma-

riti memoriam. ita conjicio ego, præjudicio non ob-

futurus, si quis meliora in medium attulerit.

In (k) Osiridis icone subsequente id unum a-

K

animadversione dignum videtur, sacrum sceptrum Cu-

cuphæ avis capite ornatum, cui aut ob pietatem in

Horapollon lib. 1. Epistolicar. quæst. lib. 2. ep. 1.

parentes id honoris Ægyptij habuerunt. hanc pri-

mus, quod ego sciam, Cælius Calcagninus, qui Ho-

rapollinem latinum fecit & commentario illustravit,

Ciconiam interpretatus est. non rectè ni fallor; ob-

Lib. 16. Hic- rogl.

stat enim & figura & vox. PIERIUS Cicumam

appellat, è Ciconiarum ut ipse inquit genere; quod

omnino mirum visum est, cum cicuma Festo & Isido-

ro Noctua sit. apud eundem Regium Sceptrum deli-

neatum est, quod ipse contra rei præsentis, atque

ante oculos propositæ fidem, refert extare in ahenea

B E M B I Tabula. non videtur autem in hoc peccasse

Vir doctissimus, qui Tabulam non semel viderat: sed

pictores potius, ad quorum notitiam ea non pervene-

rat.

rat. Cucupham ego Upupam interpretor, quam & figura & Plinius exprimunt; crista nimirum visenda plicatili, quam contrahit, subrigitque per longitudinem capitis. accedit Ælianus, qui Upupas cense-
Lib. 10. c. 29.
 feri scribit apud Ægyptios, *quod in parentes piæ sint.*
Lib. 10. de hist. an. c. 17. lib. 26. c. 5.
 & alibi tradit idem scriptor, Upupam Indorum Regi eadem ratione in delicijs esse: ibidemque recitat fabellam Brachmanibus familiarem, quæ pietatem in parentes commendet. vox postremo *κικύφα* ab Upupa non abit, quæ videtur irrepsisse in egregium Auctorem, manus violentas non semel passum, quem concisum esse, & mutilum cum liqueat, nemo sanus integrum præstare audebit. & sane videtur vox latinogræca, ne barbaram dicamus, quales usus, & mala illuvies infelicium sæculorum invexit. Suidas enim, quo uno niti videntur Ciconiæ adsertores, huc non respexit. GOROPHIUS Alaudam, seu
In ἀντι-λαργείν.
 Galeritam esse censet, non omnino male, cum ex Aristophane pateat, Indorum narratiunculam Galeritæ à Græcis adtributam fuisse. Pone Osiridem
Lib. 8. Hierogl.
 L (1) Gryps est, Soli, idest Osiridi sacer, quem Indorum pictores Solis quadrigis jungebant; ut hinc
Philostrophus lib. 3. de vita Apollon.
 detur intelligi, cur in Gallieni nummo hujusmodi animal inscriptum sit APOLLINI AUG. & quidem Appulejus stolam Olympiacam Sacratorum describens, ait: *hinc Dracones Indici, inde Gryphes Hyperborei, quos in speciem pinnatæ alitis generat mundus*
Poëta etiam, uti Sidonius panegy. in Anthemianum ut in Burgo Pontij Leon. ij.
 alter. hic tamen auritus non est, ut delineant Plinius, & denarius Papiæ Gentis. accedit autem ma-

Lib. 4. c. 26. gis ad Ctesia narrationem, qui apud Ælium scripsit *Aquilino ore esse, & capite.* hæc omnia cum hæsitacione dicta sunt. quid enim prohibet Monstrum hoc in numero Sphingum reponi?

Lib. 2. (m) Isin cornibus exornabant Ægyptij, ut He- *M*
D. Greg. in- rodotus, & Nonnus præter ceteros, testantur. an pro-
uest. 11. pter aspectum recentis Lunæ, qua ratione signum
Diodorus, Lunæ cornutum apud Eleos videtur extitisse? an re-
Sic. lib. 1. spectu Bovis, qui ipsi macrabatur? an quia fruges in-
Pausan. Elia- venisset, & sine bobus vix aut difficile constaret a-
ror. poster. grorum cultura? an verò quod Inachi filia esset,
Diodor. Sic. quem Taurinis cornibus instructum, ut fluviorum
lib. 1. plerosque, coluerit antiquitas? qualem Acheloum
Ovid. lib. 1. effingebant Acarnanes.
Metamorph.
Ælian. lib. 2.
var. hist.

De præp. Eu. An quod id esset Regium insigne, ut de Astarte
lib. 1. cap. ult. sua produnt Phœnicum Theologi apud Eusebium?
Lib. 1. part. quod & apud Ægyptios Reges, referente Diodoro,
2. cap. 2. usu receptum est. quo spectant cornua enata in capite
Val. Max. Genucio Cipo Prætori, & omen de Tauro cornibus
lib. 5. cap. 6. suspenso, Antonino Pio factum antequam impera-
Iul. Capitoli- ret. neque ineptum erit arbitrari allusum ad Galeam,
nus. quam è Bovis capite fabrefactam Isidis capiti Mercu-
Plutarchus. rius imposuit, vel postremo eos Moysen sanctissimum
Exod. 34. virum

virum æmulari voluisse, qui à congressu Domini
DEI Exercituum faciem cornutam referebat. fuit
enim semper Diabolus divinorum operum usque ad
imposturam æmulator, ut olim Sanctissimus vir JU-

STINUS Martyr, & nostro sæculo CÆSAR BA-

RONIUS Cardinalis, cui Christiana res æternum

debebit, luculentissime probaverunt. neque enim ab-

horruit Ægyptus à Judæorum institutis; inde nam-

que videtur effluxisse, & circumcisio, & ovium ar-

borumque, Circunlitio, quam ab Hebræis Agni fan-

guine postes illinentibus arripuerunt. Stellam, qua

Isidis cornua distinguuntur Σῶθιν Ægyptij, Ἀ'σπόκων

Græci nuncupaverunt ut docet Horapollon. Latini

Luciferum & Vesperum, alij aliter. Plinius: jam ma-

gnitudine extra cuncta alia sidera est: claritatis qui-

dem tantæ, ut unius hujus stellæ radijs umbræ red-

dantur. itaque, & in magno nominum ambitu est. a-

lij enim Junonis, & alij Isidis, alij Matris Deum ap-

pellavere. Hyginus maximam vocat, ut non ab re ta-

lem in Tabula toties conspiciamus. reliquæ sunt hu-

jus primæ Regionis postremæ tres imagines, quarum

N prior, (n) Osiridis nimirum, læva manu Modiolum

exhibet, præclarum illum Sarapidis Tutulum, de quo

paulo supra verba fecimus, quemque præ oculis ha-

buisse videtur Lucianus, ille hominum Deumque

conviciator, quando scripsit ποτήριον Ægyptiorum

quibusdam Deum esse. penultimi signi insigne gesta-

O men sunt Osiridis (o) testes (quod nemo non rideat)

oculati. licet enim oculus hic non ita exacte appareat,

*In colloquio
cum Tripho-
ne.*

*Annal. 10. 1.
quibus adde
Ananiam.*

*de Nat. De-
mo. lib. 2. &*

*Tairum de
Fascino lib.*

*2. cap. 1.
Herod. lib. 2.*

*Epiph. adv.
har. lib. 1.*

Lib. 1. cap. 3.

Lib. 2. cap. 5.

*In poet. A-
stronom.*

*De sacrifici-
is.*

in

in gemma tamen, quam Molochiten vocant apud
NIC. FABRICIUM liquido conspicitur.

*Lib. 1. Satyr.
cap. 21.*

*Euf. ex Dio-
doro, lib. 1.
prap. Eu. c. 6.*

*Lib. 1. cap. 2.
Plutarchus.*

*Arnob. lib. 5.
adv. Gent.*

Herod. lib. 2,

*Ad 1. In-
veſtiv.*

*Nazianz.
lib. 5.*

*In orat. Gre-
gor. in ſancta
Lumina.*

*in Poët. aſtr.
Theodoret.*

ſer. 8.

*Clem. Alex.
in protrept.*

Theodoret.

ſerm. 1. & 3.

*Plut. Suid.
in epim.*

*Athenaus
lib. 24.*

*Arnob. lib. 5.
adv. gent.*

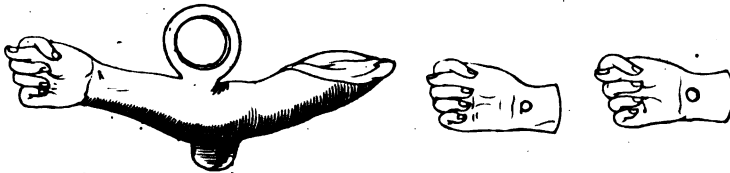
*Diodor. Sic.
l. 1. par. 2. c. 4.*

Petron. Arb.

Ut minus mirum ſit, quod ſcripſit Macrobius, Ægyptios ut Oſirin, qui Diodoro, Plutarcho, & Euſebio multioculum ſignificat, exprimerent, ſpeciem oculi delineaffe. teſtes verò ſacravit Iſis, quæ cum Oſiridis, à fratre Typhone interempti, reliquias anxie conquereret, ejuſdem pudendorum imaginem divino cultu honeſtavit, ut inquit Diodorus. alij tradunt Pamylen quandam hoc inſtituiſſe, & Pamyliæ feſta appellaffe. hinc, veluti è perenni ſuperſtitionum fonte, manarunt apud Græcos Dionyſia Ithyphallica, non ſacra, ſed ſcelera, quibus, inquit Arnobius, in Liberi honorem Patris Ithyphallos ſubrigit Græcia, & ſimulacris virilium faſcinorum territoria cuncta florefcunt. erant autem ficulnei, quia ficus inventor Bacchus, ſeu coriacei, è collo pendentes, ut nar- rant Herodotus, & Nonnus. aureus enim ille CXX. cubitorum, cujus meminit Athenæus extra ordinem fuit. Turpium initiorum originem cum infectatio- ne referunt præter Arnobium, & Nonnum, Nice- tas, & Hyginus. hinc Phallagogia; Phallophoria, Ithyphalli, & Phallophori. hinc Veneris Cypriæ abſtruſæ illæ initiationes, quarum participes pro- ſti- pe

stipe collata phallis donabantur. hinc Satyrorum, Faunorum, Silvanorum *δονήτωρ*. neque aliunde effluerunt propudiosa illa Priapi secreta, quæ traducere nefas fuit. hinc Mercurij fascinus, à Cyllenij cultus, Atheniensium religione sacer. hinc Neurospasta apud Lucianum, & remedium, præbiave in collo pueris, res turpicula, Fascinus videlicet, quem *infantium custodem* appellat Plinius. hujus amuleti speciem ex ære, lapide lazuli, corallio, & crystallo hîc damus in gratiam eruditi lectoris.

Pausanias Eliacor. poster. Herod. lib. 1. & Lucian. de Syria Dea. Varro lib. 6. de L. L. Plin. lib. 18. cap. 4.

P Claudit agmen (*p*) Isis cum Sacro sceptro, cuius *προτίμνη* est loti flos, Solis amator, perinde ac mariti Isis. quem florem non modo Ægyptij, sed & Basilidiani magnificerunt, in quorum portentosis amuletis cernitur cum insidente Sigalione.

Plin. lib. 13. c. 17. & 18.

Hæc Deo volente in Auctario dabimus.

Q Intermediæ regionis primas obtinent bina (*q*) Ifidis simulachra, cum subligaculo, cætera investia, pensili, & prominente mamma, quod factum videtur eo, quia Isis *πηή* & *πανδεχής* ex Platone apud Plutarchum crederetur. imo Macrobius scribit, continuatis uberibus Dæ (Telluris an Ifidis intelligas parum refert) corpus omne censei. & audio extare hujus-

Explicatio intermediæ sectionis Mensæ Ifidæ.

Plutarch. de Ifide & Osiride.

Macrobi. lib. 1. cap. 20.

E

modi

modi signa Romæ, quæ ego Isidis esse existimo, ci-
stam secretorum capacem capite gestantis. juvat ve-
tus numisma Hadriani Imperatoris in quo Isis puel-
lum Orum uberibus exertis admovet.

Et hinc suspicari licet effluxisse cognomen Cere-
 ris mammosæ apud Lucretium, & almæ apud Vir-
 giliū: cum Ceres eadem cum Iside fuerit, ut vel ex
 eo patet quod apud Hermionenſes in fano Sarapi-
 dis, & Isidis arcana Cereris ſtata, & ſollemnia erant.
 ex hac indiſcreta numinum ratione Ἀρεμὶς quo-
 que Ε'φεσίῳν multimammia in eorundem nummis
 conſpicitur. Minucius Felix. & *Ephesia* mammis
multis, & uberibus extructa. Ceres enim, & Luna
 (ſeu Dianam mavis) eadem ſunt ex ſententia
 maximi Poëtarum.

----- vos ô clariffima Mundi
 Lumina, labentem Cælo quæ ducitis annum,
 Liber, & alma Ceres -----

Non indocti apud vos viri (inquit Arnobius) ne-
 que quod induxerit libido garrientes, Dianam, Cererem,
 Lunam caput eſſe unius Dei triviali germanitate pro-
 nun-

nunciant. in hac hæresi fuit Marcianus Capella, qui in Lunæ globo sinistra Niliaca, Eleusiniam Lampada, arcus Dictynnæ, Tympana Cybeles collocavit. Superstat (r) Apis, imago Tauri Cælestis, Lunæ & Isidi facer, & ideo in comitatu Isidis recensetur ab Ovidio & Appulejo. ut autem ipsi augustiores natales affingerent, ex vacca fulgure afflata conceptum fabulabantur; festo etiam septem dierum instituto, quo manente Crocodili ingenitam feritatem exuebant. & numerus septenarius huic genti facer fuisse videtur in festis diebus. Juvenalis enim ita de Ægyptiorum privilegijs.

*Pervigilique thoro, quem nocte ac luce jacentem
Septimus interdum sol invenit —*

Si causam quæras, religioni aptissimus visus est, magni etiam Pythagoræ instituto, ab Ægyptijs forsitan Sacerdotibus, ut alia multa in ea secta, promanante. compertum Apin Memphin deducebant: ideo Lucianus & Clemens Alexandrinus à Memphitanis cultum Apidem testantur. Memphi præterea initiabatur. Solinus; quem repertum centum Antistites Memphin prosequuntur; ut incipiat sacris ibi initiatus facer fieri. eadem habet Marcellinus, qui addit in Thalamum induci solitum. qui eum consecrabat, de more rituque priscæ religionis diadema gestabat: & Memphi Regis Ægyptij primum sacris initiabantur, & in Regni folio collocabantur. excipiebatur autem Apis hilaritate sum-

Lucianus de
Astronol.
Theodoreus
serm. 3.
Ælianus lib.
11. de histor.
an. cap. 10.
Lucas. Pla-
cid. III. Theb.
Ovid. 9. Met.
& 24. Amor.
Appul. 11.
Met.
Pomp. Mela.
lib. 1. cap. 5.
Plin. lib. 8.
cap. 46.
Solinus cap.
35.
Ammianus
Marcellinus
lib. 22.
Sat. 15.
Appuleius
lib. 11.
Diodor. lib. 2.
par. 2. cap. 4.
De sacrificijs.
In Protrep.
Sidonius ad
Magnum
Fel. Cos.
Non Apin
Marcellicum
sonabo.
Ad Memphi-
tica Astronol.
conclari.
Suet. Tit.
Commentator
Germanici
Cæs.

Lib. 3. ma, ut referunt Herodotus, & Ælianus, quandoque
 Lib. 11. c. 10. turbis popularibus; apud quos deberet locari (inquit
 In Hadriano. Spartianus) omnibus studiose certantibus. ejusdem
 afflatu, si credere dignum est, concitati puerorum
 Plin. Solinus greges futura præcinebant, quos *περφήτας* videtur
 Ælianus appellare Lucianus. Delubra eidem gemina; seu
 Lucian. in Thalamos adsignat Plinius, Aulam Herodotus, Psam-
 Deor. concil. mitichi opus, in qua vice columnarum stabant colof-
 Plin. l. 8. c. 46. si duodenum cubitorum. vide Strabonem lib. 17.
 Herod. lib. 2. ubi Memphin; & Apidis Templum enarrat. *eundem*
 Plinius, & Solinus. *stato die, ultra quem vivere fas non erat, aquis merge-*
 bant, idque ex auctoritate librorum mysticorum, ut
 Plutarchus. ait Ammianus. Memphi sepeliebant: & peracta se-
 Paus. Attic. pultura, tum demum Sacerdotibus in Sarapidis Tem-
 Tribul. lib. 1. plum ingredi licebat. demersum serio ipsi ridendi lu-
 El. 7. gebant. in luctu cæsariem attondebant. alterius re-
 Lucian. de pertu cessabat luctus. cæterum quod ad nos attinet,
 sacrif. & de Apidis notæ investigandæ sunt, in quibus describen-
 Syr. Dea. dis auctores ita variant, ut recte cecinerit Ovidius.
 Lib. 9. Met.

———— *varijsque coloribus Apis.*

In concil. Nec male Lucianus variegatum, seu discolorem
 Deor. lib. 3. appellarit. Herodotus namque has Api adscribit no-
 tas; ut sit toto corpore niger, ut in fronte candorem
 Lib. 17. quadratum, in tergo effigiem Aquilæ, in lingua Can-
 tharum, duplices in cauda pilos habeat. Strabo ni-
 grorem corporis albedine quadam in fronte, & alibi
 interstinctum in litteras retulit. Plinius in dextro la-
 tere

tere candicantem maculam, & nodum Cantharum
 five scarabæum sub lingua assignat. Solinus notæ al-
 bæ maculam tribuit. Pomponius Mela nigrum, &
 cauda linguaque dissimilem aliorum refert. Ammia-
 nus Marcellinus, & Ælianus corniculantis Lunæ
 congenitam speciem notant. à quibus omnibus abit
 ut plurimum Apis in Tabula expressus. dicendum
 ergo, aut non fuisse Notas easdem perpetuo, quod
 nemo sanus negabit. qui enim poterant ea ludentis
 Naturæ stigmata, nulla intercedente cognatione fe-
 minis, eadem ad unguem prodire semper? ex inter-
 vallo temporum præsertim. quod enim scribit Plini-
 us, non unquam diu quæri, improbatur testimonio
 Herodoti, Spartiani, & Marcellini, & ex eo præte-
 rea, quod Darius commentus est, ut à se deficientium
 Ægyptiorum gratiam iniret, præmio videlicet talen-
 torum centum ei proposito, qui Apin adduxisset. aut
 dicemus cum Æliano, minime Ægyptijs probatam
 fuisse narrationem Herodoti, & aliorum: ipsi enim
 multo plures Notas, easque diversas recensebant.
 quare consulto videntur fecisse Pomponius Mela, &
 Amnianus; quorum alter Apin certis maculis insi-
 gnem, alter diversis genitalium notarum figuris ex-
 pressum appellat. conveniunt tamen omnes, Hero-
 doto excepto, in Lunæ recentis notam dextro lateri
 ingentam, quam & in mensa agnoscimus, & in æreo
 nummo Hardriani Imperatoris se vidisse alij testati
 sunt. animadvertit autem Achilles Staius, quod ad
 rem nostram facit. *Niloticis bobus cornua temporibus*

*Polian. Stra-
 teg. lib. 7.*

*Sebastianus
 Erius de
 Nomism.
 Lib. 2.*

alte consurgentia ita curvari, ut summæ illorum partes coire videantur, & plenæ Lunæ ambitum exprimere.

Lib. 4. c. 10. notavit autem Lactantius Firmianus, Hebræos olim ad profanos Ægyptiorum ritus converfos, Apin-co-
Exod. c. 32. luisse; quando nimirum longioris moræ, quam Moyses cum D E O fecerat impatientes, vitulum conflatilem cultus causa erexerunt. hujus farinæ fue-

3. Reg. c. 12. runt vituli aurei, quos Jeroboam in Bethel, & Dan constituit. consuevit enim populus ille duræ cervicis, abominationes vicinorum in D E I viventis contumeliam impendio colere, ideo adsciti atque accersiti ab exteris nationibus Reemphaam Chaldæo-

AB. Apoff. c. 7. rum, Sidoniorum Baal, & Astaroth, Phœnicum Da-
3. Reg. c. 11. & 17. gon, Moabitarum, & Ammonitarum Camos, &
Judic. c. 10. Moloch sive Melchon. ex eadem schola prædierunt
4. Reg. c. 23. & 21. lib. 4. c. 18. & 19. Aruspices, Effeminati, Galli, Fanatici, Conjectores, Excelsa, Luci, & reliqua Gentium nugamenta. neque vicinos tantum Hebræos, sed & longe diffitos Cocinenses, & Malabares videtur invasisse mala hæc

Rev. Indicar. Auctores à Ramnuso editi 10. 1. De sacrific. & in Philosophend. Lib. 1. cap. 2. De Iside, & Osiride. Lib. 1. Saturn. cap. 21. Ælianus lib. 11. de hist. an. c. 10. Lib. 7. de præp. Evang. cap. 3. lues, Deos sibi ex armentis Boves seligendi; nisi fallunt rerum Indicarum scriptores frequentes, & fidei non improbatæ. adstant Apidi sacerdotes, (f) Pro-
 phetæ videlicet, sive scribæ; mento etiam raso, ut eos perstringit Lucianus, sacras ejusdem Notas velut pervestigaturi. Neque vero Isidi tantum, sed & Osiridi, Oro, & Apollini sacer fuit Apis, Diodoro, Plutarcho, Macrobio, & Æliano asserentibus. Eusebius etiam ex Porphyrio nigredinem & Cantharum ad Solem trahit. apposite singuli, testatur siquidem

S

dem

dem Appuleius, connexam, imo vero unicam rationem numinis, religionisque (in Ifide, & Ofiride) esse.

T De (t) Ifide, cujus prope cernimus cornigerum simulachrum, nihil habeo quod dicam, eximium aliquantisper aut singulare. nisi forte ad rem putet aliquis pertinere capillitium satis prolixum, & excultum, quod Memphitæ ostentare solebant, à quo & frutici lapidescenti nigro, & Corallium imitato nomen inditum: quod forsan Isis eâ licentiâ, quâ cetera, Absinthio congenitum in superiori segmento manu præfert. hosce comæ honores æmulata Berenice, longe meliori invento cæsariem cælo inferri passa est, quam Callimachus, & Catullus insignes Poëtæ carmine magis, quam radio Cænon illustrarunt.

*Lucian. advers. indoctum.
Plin. lib. 13. cap. ult.*

sub. lit. 1.

V Avis (v) illa muliebri facie, vel erit Siren, qualem delineant nummi veteres Valeriæ Gentis, apte ad Ovidij Metamorphosin, lib. 5.

Apud F. Ursinum.

—— vobis, Acheloides, unde

Pluma pedesque Avium, cum Virginis ora geratis?

Sirenes autem Proserpinæ comites fuerunt, quam cum Ifide eandem monstrare, Plutarcho præsertim asserente, quispiam non magno negotio possit. intercessit præterea inter Ifidem, & Sirenes cognatio aliqua; cum narret Apollodorus ex Acheloo, & Melpomene Mnemosynes filia Sirenes natas. at Hermopoli Musarum princeps (Calliopen intelligo) Ifidis & Justitiæ nomine censebatur. vel si negemus esse muliebrem faciem, & virilem asseramus, ut capitis orna-

*Lib. 1. Bibliob.
Plutarchus.*

Fig. 52
72.

De myster.
Ægypt.

Lib. 5. de
hiff. anim.
Plutarchus.

Lib. 4. in fi.

Plutarchus.

De die Natali
cap. 11.
De præp. Eu.
lib. 3. cap. 3.

Lib. 2. de
Nupt. Phil.

ornatus subindicat, quem frustra alibi quam in virili
 Icone quæsieris, dicemus esse Osiridis symbolum, ex
 Accipitre, de quo infra ad satietatem dicemus, & O-
 siridis vultu conflatum. cuius & Isidis, Solive, &
 Lunæ conjunctionem seu relationem, quam è na-
 turæ fontibus haustam, nemo veterum non agnovit,
 indicat imago sedens, cui appositum est Ibis caput,
 peculiari & insigni (ut dicemus) unius (x) Isidis no-
 ta. Crocodili præterea gemini throno subjacent, ani-
 mantes apprime solares, quos Jamblichus propter
 hexagonarium numerum cum sole convenire scribit.
 tradit enim Aristoteles parere eos ova sexagena, quæ
 per totidem dies foveant, ultra quem numerum an-
 norum, maxime vivaces, minime progrediuntur. com-
 probaret Jamblichi dictum nonnihil Achilles Staius,
 qui prodidit Crocodili dentes, si ad numerum redi-
 gantur, anni dies æquare; at ipsemet mendacium ve-
 ritus, testimonij auctoritatem verbo elevavit. plura
 in hanc sententiam Ælianus lib. 10. est autem hic nu-
 merus Astrologis prima mensura, quem τέλειον Græ-
 ci, nos perfectum vocamus, inquit Censorinus. neque
 alia ratione factum putarim, quod apud Eusebium le-
 gitur, Solis imaginem Ægyptios in navi collocasse,
 quam Crocodilus gestaret. quod navigium Mar-
 cianus Capella, cui nos non omnino malam medici-
 nam fecimus, ita describit: cui Nautæ septem, ger-
 mani tamen, sui que consimiles præsidebant, in prora Fe-
 lis forma depicta, Leonis in Arbore, Crocodili in ex-
 timo videbatur. Felis nomine Ælurum intellige, &
 omnia

omnia in unguem quadrabunt , Crocodili scal-
pturâ Oriens , & Occidens , Circi Solaris Metæ
exprimebantur , ut retulit Horapollo. eorundem Lib. 2.
Ælian. l. 8.
cap. 4.
antiquiores divinatione pollere Ægyptij arbitra-
bantur , cum de consulentium manu cibos cape-
rent , vel aspernarentur , ut de Api narrat Plinius.
Crocodilorum cultores fuerunt Ombitæ , Coptitæ , Ælian l. 10.
de histor. an.
cap. 21. 24.
Herodotus
lib. 2.
& Arsinoitæ ; Thebani , & Mœrios stagni accolæ.
quin & Urbi nomen à Crocodilis inditum : ipsis
divini honores adtributi , ut asseruit præterquam
plures nobilis Geographus , qui hujus præposteri Strabo. l. 17.
cultus spectator fuit. Tentyritæ è contra , & qui circa
Elephantinam erant interficiebant. Juvenalis. Sat. 15.

*Inter finitimos vetus atque antiqua simulas ;
Immortale odium & nunquam sanabile vulnus :
Ardet adhuc Ombos , & Tentyra , summus utrinque
Inde furor vulgo , quod numina vicinorum
Odit uterque locus , cum solos credat habendos
Esse Deos , quos ipse colit. ———*

Omnia ad historiæ fidem. Josephus enim , gra- Lib. 2.
vis in primis auctor , Apionem refellens , objicit ,
Ægyptios inter semet religionis ergo præliari. in-
valuerat enim pravus hic mos in universa Ægypto ,
politico quodam Regum consilio , ne scilicet po- Diodor. Sic.
lib. 1. par. 2.
cap. 4.
puli paria sentientes facile contra ipsos conspira-
rent , quæ fraus utinam ad quosdam è nostris , ma-
gno Christianæ Reipublicæ malo non pervenisset !

F

sed

fed caveant. *malum enim consilium*, ut vetus est dictum, *consultori pessimum*. plerasque alias harum turbarum causas ne pigeat videre apud Plutarchum, qui narrat grave bellum sua tempestate conflatum, ex huiusmodi cultus disparitate, inter Cynopolitas, & Oxyrynchitas. *Ombitæ liberos suos à Crocodilis raptari* (ò tenebras!) *mirifice gaudebant*. at non ita visum Cleomeni, homini Alexandrino, qui huiusmodi ineptias in privatam nundinationem convertit. Tentyritæ, & Apollonopolitæ egregie, qui noxias bestias oderant, & interficiebant. causam quæris? Typhonem Osiridis illum interfectorem, Deorum omnium hostem, in Crocodilum conversum esse existimabant. Typhonem hunc, ne quid indictum abire patiamur, arbitrabantur Ægyptij vim quandam malam, & tyrannicam esse; à quo, ut verbo dicam, incommoda omnia fluerent. hæc ipsis Typhon, Seth, Bebon, & Smy appellabatur. ossa Typhonis ferunt; Typhonem ipsum rufi coloris fuisse dictabant. hunc Manilius proprijs videtur coloribus depinxisse.

Plutarcho
ad iungendus
Appollo Ab-
bas. Apud
Pallad. in
Laus. sect. 48.
Ælianus
lib. 10. c. 21.
Maxim. Ty-
rius ser. 35.
Arist. de Re.
Fam. lib. 2.
Ælianus
lib. 10. c. 21.
Plutarchus.

Manil. lib. 4
Plutarchus.
quem omni-
no vide, &
Agath. lib. 2.
hist.
Rabanus
Maur. de in-
stit. cleric.
lib. 2.
Pet. Sic.
Sulpic. Seve-
rus hist. sac.
extremo
lib. 2.

Isidorus de
vir. illustr.
& lib. 5.
Etym. cap. 5.
Theod. ba-
ret fabul. l. 1.
D. Hier. ad-
vers. errores
Joan. Hiero-
sol.

*Scilicet in Piscem sese Cytherea novavit.
Cum Babylonicas submersa profugit in undas,
Anguipedem alatos unguis Typhona ferentem*

Ab hac radice pullularunt Magorum somnia de Ormazda, & Arimanio; Manichæorum commenta, Incantatorum præstigiæ, Gnosticorum, & Marcioni-

cionistarum deliria, qui duo principia asseruerunt. Inter Ibin, & Crocodilum, ut in semitam redeamus, ea intercedit *ἀντιπάθεια*, ut solo Ibis pennarum contactu (si *Æliano* credimus) Crocodilus statarius fiat. Osiridi anteambulonis, Isidi stipatoris o-

Y peram præstat (Y) Orus, ut arbitramur, de quo inferius * agemus; peritos Structores imitati, qui in paupere domo ita convivium instruunt, ut Cenæ caput plerumque in extremos missus rejiciant. Isis

Z (Z) in folio sacro Tabulæ meditullium obtinet, univæ rei contextum & seriem sibi vendicans. ornat ipsius verticem Numidica guttata, caput fovens expansis alis, quali positu cernitur & in antiquo æreo sigillo, quod seorsum in AUCTARIO * dabitur. &

sane Pausanias docuit nos, apud Tithorenses Meleagridæ ave Isidi fieri Ægyptio ritu. avi impositus cestricillus, è quo surgunt bina Perseæ folia, & cornua illa satis decantata, inter quæ bicornis Scarabæus, quem Taurum Aristoteles, Lucanum vocavit Nigidius, Lunæ sacrum, ut notat Horapollus, quod, ut &

Porphyrus animadvertit, in partu fovendo VIII. & XX. dierum periodum Lunarem observet. Scarabæi charactere Ægyptiorum bellatores signabant, ea ratione, quod cum foeminino genere hoc insectum careat, viros utique solos deceat bella tractare. addit Plinius ab Ægyptiorum plerisque inter numina

coli. imo è gemma, lapideve eosdem elaborabant, in eum videlicet usum, ut filo trajectos gestarent; cujusmodi è Sarda vidi apud amicum meum EDMUN-

*Lib. 10. de
hystor. anim.
cap. 30.*

** Pag. 50. &
seqq.*

** Tabula. V.
in Phocicis.*

*Lib. 5. de hi-
stor. an. c. 19.
Plin. lib. 11.
cap. 28.*

*Porphyrus.
lib. 4. de ab-
sinentia.*

*Plutarchus
& Ælian.
lib. 10. c. 16.*

Lib. 30. c. 11.

DUM BRUTZIUM insignium rerum acerrimum
conquisitorem. Isis ipsa plumatili veste induta est, è
Numidicæ pennis confecta, familiari ut videtur, &
penè domestico integumento, quod fortasse gutta-
rum specie Osiridis etymon referret. Ferculi basin
ornant (aa) Hieracosphynx, & (bb) Canopus, A A
de quibus sermo erit * inferius. Sceptra baculosve, B B
quos & à lateribus, & in basi conspiciamus, Artapani
testimonium insignivit. is enim apud Eusebium re-
fert, cum Tellus à Moyse baculo icta, Muscas, Ra-
nas, Locustas, & alia hujusmodi fastidia protulisset,
consuevisse Ægyptios in templo Isidis, quæ Terra
foret, Baculum, cultus, & memoriæ gratia collocare.
hæc apud Pierium pessime descripta sunt, ab ijs for-
san, qui Autographa non capiebant. Oro stanti, è
regione est (cc) foemina, de cujus nomine mihi C C
non liquet. scio quidem Ægyptijs cultas esse Ne-
phtyn, quam Finem, Venerem, & Victoriā esse
censebant; Tithrambo seu Hecatē, Thermutiden,
& Eumenutin Canopi uxorem; Themidem, Ve-
stam, & Gratiā, at hæc omnia nihil ad Bacchum, ut
in Adagio est. ad (dd) Osiridem veniamus, cujus D D
scabello insculptus Leo est, apponi solitus sub Ori
Throno, ut Horapollō testatus est, cujus auctoritas
apud me magna pervicit aliquando ut crederem, i-
cones omnes, quæ Upupam præferunt in virga sacra
(ut ipsi appellabant) Ori esse, quem necis paternæ
vindictam fuisse scribunt omnes. hæc mihi suppressere
non libuit, quæ fortasse amatorem invenient. pul-
crum

πρὸς βαλ-
μης.

* Pag. 70
75.

Lib. 9. præp.
En. cap. 4.

Lib. 14. Hie-
rogl.

Plutarchus.

Epiph. lib. 3.
adv. her. &
in Ancor.
Herodot.
lib. 2.

Lib. 1. c. 71.

crum enim duxi semper veritatem, etiam per existimationis dispendia conquirere. utcumque hæc se habeant, non hallucinabitur, qui Solem, Orum, & Osiridem in unum redegerit, & Osiridi Leonem assignarit. ignitæ namque naturæ animal, caloris, & ignis auctori convenire arbitrabantur. & Solem retulit Porphyrius à quibusdam Lacertum, Leonem, Draconem, Accipitrem appellari. ad hæc Leonis signum in Zodiaco Ægyptij domicilium Solis appellaverunt. & ideo Cræsus Delphos inter alia Anathemata Leonem aureum misit. Segmenti hujus extremum

Lib. 4. de abstinentia.

Macrobius. lib. 1. Saturn. Herod. lib. 1.

E E obtinent signa (*ee*) Isidis, cum Sacro capitis ornatu; Spicis nimirum, vulturinisque pennis. de Spicis præter Ovidium, & Appulejum, insignis est Tertuliani locus, in libro *de corona militis* ita scribentis, si & Leonis Ægyptij scripta evolvas, prima Isis repletas spicas capite circumtulit. de Pennis Ælianus, qui easdem in Ægypto vestibulorum fastigijs ornamento esse testatus est. pone Isidem hinc Rana, illinc Cyno-

Lib. 2. Meta.

Lib. 10. c. 23.

F F cephalus, (*ff*) nisi quis Cercopithecum esse malit. at Cynocephalum stantem, manusque in cælum tollentem βασιλείον τε ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχοντα fuisse Lunæ exorientis symbolum retulit Horapollon. βασιλείον Grammatici Regiam interpretantur. ego cum vulgata Horapollinis versione Regium insigne, seu Diadema lubens retineo; favente præsertim Pictura, quam præ oculis habemus. & quidem Regium capitis insigne (sive Reges præcos intellexerit Horapollon, sive Imperatores, quorum ævo vixisse creditur) circulum

Lib. 1. c. 15.

Suidas.

Lib. 6. c. 37. imitabatur. firmat hæc Ælianus, qui Aspidum picturam in diadematibus Ægyptiorum Regum notavit, quam in Tabula videri nemo opinor negabit. at si cui hæc minus placent, audiat quid mihi ex insperato venerit in mentem, consuevit dædala Antiquitas res hominum opinione religiosas, & augustas, quibusdam veluti Notis insignire, per quas ipsis aliqua dignitas accederet. inter has maxime nobilis fuit orbis quidam capiti aliquando circumscriptus, Venerationis index & Majestatis, quæ humanam excederet; hunc ego Imperatoribus, quos Veteres supra fastigium mortalitatis elatos suspiciebant, Provincijs Orbis Romani, Urbibus primarijs, animalibus etiam Deorum circumpositum notavi. & quod ad Augustos pertinet, extant numismata ærea Antonini Pij, & Constantij illius, qui Arrianis favens Catholicam Ecclesiam perturbavit.

Edidit Hieronymus Rubens in Append. histor. Raven.

Et Ravennæ, in Æde D. Vitalis, manent adhuc antiquissimæ ex opere musivo Justiniani, & conjugis imagines, quarum capita noster hic circulus ambit.

Pro-

Provincias, & urbes videmus in libro cui Titulus est NOTITIA UTRIUSQ. IMPERII. & in Tabula Itineraria, quam debemus MARCO VEL-
SERO Cl. Viro, cujus beneficio factum est, ut no-
bile illud Antiquitatis monumentum in lucem pro-
diret. Pavonem postremo ita exornatum gestat Æ-
ternitas, in antiquo nummo Faustinae Augustae.

Hunc Orbem Ægyptij in summo capite simu-
lachrorum suorum locabant : quod & hic & alibi li-
cet animadvertere. ab illis Romanos sumpsisse licet
suspiciari : & variasse, habita decoris ratione. quod
capiti, cui divinum quid inesse putabant, eo situ
corona aptaretur, qui tamen ornatus insequentium
Principum moderatione, & tacito omnium con-
sensu, DEO, & Sanctis ejus, ut alia pleraque in to-
tum cessit, & antiquum Diadematis nomen in ho-
diernum diem retinuit. at Cynocephalus, à quo di-
gressi sumus, Diademati Lunæ speciem annexam ha-
bet, cum qua ut Jamblichus tradit, communes habet
physicas rationes, quæ sunt, eadem exoriente lætari,
deficiente mœrere. Cynocephalos in numero simia-
rum ponunt Aristoteles, Plinius, & Solinus, ut mi-

*De mysterijs
Ægyptior.
Aristot. l. 2.
de hist. an.
Plinius lib. 8.
cap. 54.
Solin. cap. 30.*

nus

*Lib. 1. de
hist. anim.
cap. 10.*

*Hæc & ho-
die perdo-
centur, ut
prodit ocu-
latus testis
Petrus Bel-
lon, lib. 2.
obser. c. 52.
Strabo l. 17.
Ælian. l. 10.
cap. 26.*

*Idem lib. 1. de
var. hist.*

*Plutarchus,
& Eusebius.*

*Horapollon,
lib. 1. c. 25.*

*Idem lib. 2.
cap. 101.*

*Ælian. l. 12.
cap. 11.*

*Macrob. l. 1.
Saturn. c. 21.*

nus mira videantur, quæ de eorundem docilitate prædicat Ælianus, Ptolemæis videlicet regnantibus, literas pingere, saltare, tibias inflare, stipem pro his colligere, & in marsupium conjicere doctos fuisse, hos Hermopolitæ in numinum loco habuerunt, si Straboni credimus. Cynoproscopus videtur appellare idem Ælianus, quibus manus cum robustis unguibus, caput & dentes caninos, pectus hirsutum, & pedum celeritatem tribuit. de (gg) Rana, quæ Per- GG
fex pomo infidet vix habeo quid dicam. ut enim Ælianum missum faciam, qui Ranarum Ægyptiarum vafritiem commendat, conjicere possumus, hoc animal veluti foetum Nili, quem Sacerdotum sapientiores Osirin vocabant, in aliqua veneratione fuisse. hinc autem in sacris sculpturis Embryonis nota fuit, ut quæ esset Telluris, ac si dicas Isidis filia, quam Nilus altricibus aquis foecundat. his accedat oculorum acies, qua ita pollet, ut ejusdem aciei fuerit symbolum peculiare: ut ex hoc capite Osiridi, & Oro perbelle congruere queat.

Supra ea, quæ diximus simulachra, stat in proprio veluti conscripto Apidi adversus Taurus alter & ipse facer: Onuphis (hh) videlicet, qui & Menuphis Suidæ HH
(nisi hoc nomen utrobique corruptum sit) Bacisve, seu Mnevis. totidem enim apud Ægyptios (quod ego sciam) culti sunt. Onuphis niger fuit, magnitudinis admirandæ, & herbam Medicam depascebatur. Bacis Hermunthi colebatur Soli facer, nam, & per singulas horas mutare colores affirmatur, inquit Macrobius,

crobius, & hirsutus dicitur setis, in adversum nascentibus, contra naturam omnium animalium, Mnevis item Soli sacer Heliopoli colebatur, niger & nonnullorum sententia Apidis pater, quem maximis testibus nigerrimum, & adversis pilis insignem fuisse scribit Eusebius; quem *Netiron* vel *Neuton* videtur appellare Macrobius. inter hos disceptatorem agere non lubet. unum docuisse satis erit, in Archetypo nigri coloris esse bovem hunc, quem si quis unicum re, nomine triplicem esse dixerit, non inepte dixerit.

Ælianus lib. 11. c. 11.
Diodorus lib. 1. par. 2. cap. 4.
Euseb. lib. 2. præp. Eu. c. 1.
Plutarchus, & Ammianus. Marcellinus lib. 22.
qui videtur hæc ignorasse cum scribat super eo nihil dici memorabile.
Euseb. lib. 2. de præp.
Evang. c. 3.

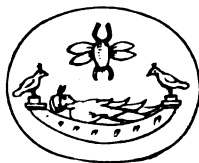
Restat nobis explicandum Mensæ infimum spatium, quo peracto limbum percurrentes, cum aliqua spe, si non Palmæ, at plausuum tamen, & adclamationum. occurrit autem (ii) Isis, cujus capiti insidet calathus cum manubrio, Osiridi communis; ut amborum vis frugifera, & capacitas, omnia in sublimem trahentium, declararetur. De Aspide, Stellaque * superius. hic satis erit admonuisse, Aspidem repetitæ juventæ beneficio, & incessus facilitate, sideri comparatam fuisse. quod adeo verum est, ut notarit Clemens Alexandrinus Astra propter obliquam conversionem corporibus serpentum assimilata fuisse. Interpretationem proximæ Iconis cogitavi sæpe sæpius an attingere expediret, tantam inquirenti difficultatem obtrudere visa est. & denique consultius visum fuit, dicere aliquid, ut quæstionis ambagibus expositis, doctiores ad hæc disquirenda provocarem. qua in re Le-

Macrobius. l. 1. cap. 20.
** Pag. 26 & 31.*
Plutarchus. Lib. 5. Strom.

ctorem monitum volo, me conjecturis, quando alia
 non suppetebant, indulgisse: cum modo tamen, &
 voto corrigendi, si quid minus vere dictum incide-
 rit. *Lib. 7. Hierogl. & ali- bi.* Goropius Canopum contra historię & vete-
 rum monumentorum fidem interpretatus est. an ego
 meliora in medium attulerum, eruditi Lectoris hæc
 erit cognitio: *Lib. 3. de præp. Eucl. 3.* Eusebius ex Porphyrio scribit, Ægy-
 ptios Mundum expressisse complicatis pedibus, ve-
 ste variegata indutum, auream Pilam capite susti-
 nentem. hæc ideo, quia locum non mutet, quia stel-
 latus sit, quia rotundus. Plutarchus vero libro sæ-
 pius citato, ex Eudoxo Ægyptiam fabellam reci-
 tat. Jovem videlicet pedibus inter se connatis ferian-
 tem, ab Iside ad gressum expeditum fuisse. cujus fa-
 bellæ hoc erat *Ἰσιμύδιον*, D E I mentem inconspi-
 cuam & latentem sua natura esse: motu autem ad
 rerum procreationem processisse, quare dicamus &
Plutarchus. nos, propositum simulacrum (k k) Ori esse, cujus K K
 nomine Ægyptij Mundum hunc interitui & ortui
 obnoxium; ideoque veluti spurium à Typhone
 accusatum, intellexerunt. quæ indefinens recentium
Suidas. formarum libido fecit, ut Orum illi à Baccho, &
 Priapo non sejungerent. ab hoc capite fluxit Ori
Plutarchus. discerptio, quem Luna, seu Isis, Mundi mater,
 in aqua repertum, vitæ restituit (ita fabulabantur)
 & immortalem fecit. genitalis enim Aquæ vis, &
 Luna sublunarium Regina Mundum & fœcundant,
 & immortalem fere per varias rerum vices effi-
 ciunt. hinc apud eosdem Ægyptios invaluit opi-
 nio,

nio , Lunam & Solem oculos Ori fuisse , appo- Plutarchus. Gen. 1.
 site ad Historiam sacram , in qua DEUM legi-
 mus duo luminaria magna in Mundo constituif-
 se. quod vero ad Jovem attinet , nihil aliud Ju-
 piter fuit , quam Mundus vel Mundi pars ; ut Apud Appu-
 lejum de
 Mundo, apud
 Plutarch. de
 Placit. Phi-
 los.
 pene putidum sit recensere hîc Orphei , Empe-
 doclis , Arnobij & aliorum testimonia. hinc So-
 lem Jovis oculum appellavit antiquitas , & Jo-
 vis, Cœli, Mundi mentem. Hoc igitur Ori Ecly-
 pon esse statuamus , quem in Paludibus apud Bu-
 tum Latona primum enutrivit. in cujus rei memo-
 riam institutum videtur , quod D. Epiphanius nar-
 rat ; Buti videlicet senes Sacerdotes caput rasos,
 ad instar Nutricum Orum seu Harpocratem ge-
 stare circumcursantes , & faciem pulticulis oblitos
 eam in ebullientem lebetem demittere. & qui-
 dem hæc imago ad infantis pueri speciem acce-
 dit involuta nimirum fascijs , & compositis pe-
 dibus , quo statu Deorum simulacra apud Æ-
 gyptios fingi testatur Heliodorus lib. 3. Æthiop.
 Hujusmodi sunt icunculæ fictiles , quas passim
 in thorace conditorum funerum , ex Ægypto
 ad nos advectorum , Aromatarij reperiunt. ut
 suspicari liceat Herodotum de funeribus Ægy- Euterpe.
 ptiorum loquentem , religione aliqua impedi-
 tum , Ori nomen consulto subticuisse. nemo
 enim erit (modo conditum funus vide-
 rit) qui nos nugari putet , si dixerimus ,
 hanc imaginem servati funeris exemplar.

vidimus autem apud NICOLAUM FABRICIUM Ori typum in Gemma, quem hic delineatum volumus.

Ostentat autem Orum in Baride forsan jacentem, virgata veste indutum, pedibus indiscretis. Caput & pedes obsidet Upupa, quod summe pius Osiridem parentem à Typhone interemptum ultus fuerit. de Scarabæo cornuto satis paullo * supra. Orum in Tabula contuetur (ll) Isis, modiolos quinque L L præferens, quorum rationem intactam sinere, quam per divinationes investigare maluimus. Sacra Avis Accipiter librum, quo Deorum Ritus continebantur, detulit olim ad Sacerdotes, ideoque jure Isis capiti insistit, quæ Dijs quibusque Templis, Honores, & Sacerdotes constituit. hæc autem doctrina in libros relata esse videtur; Pythagoras enim apud Lucianum se Rituales Ægyptiorum didicisse profitetur. in proxime sequenti Osiridis (mm) simula- MM cro status pedum notandus, ceteris quoque hujus Tabulæ Imaginibus communis. sunt enim omnes varis pedibus, & in se contractis. cujus rei ratio ab Aristotele petenda, qui in problematis quærit, cur Æthiopes, & Ægyptij blæsi sint. π βλασι, qua voce ibi

* Pag. 43.

Diodorus,
lib. 1. par. 2.
cap. 4.
Idem lib. 1.
cap. 2.

In Gallo.

Problem.
sect. 14.

ibi utitur Philosophus , quid significet , Interpretes inter se digladiantur. ego pravitatem interpretor. at vero qualis sit distortio hæc , & quarum corporis partium , Aristoteles uti conspicuam non explicavit. Nos è Tabula primi forsan omnium (venia sit dicto, subodorati sumus. cum Tabula faciunt pleræque Ægyptiorum numinum Icunculæ fictiles antiquissimæ, apud PROSP. ALPINUM, qui olim Ægyptum magno cum fructu studiosæ juventutis peragravit. imo apud eundem spectatur Tela Indica, ex Æthiopum officinis prompta, in qua indigenarum mulierum mira simulacra eodem positu pedum incedunt. at negabit quispiam, Ægyptios propria corporis vitia in Dijs expressisse. non negabit opinor, si apud Theodoretum legerit , *Αἰθιοπίης ὡσαύτως αὐτὸς Διὶ* Serm. 3. *μορφῇν πρὸς τὴν οἰκείαν μορφὴν.* quod Æthiopes, Thracas, Persas, Medos fecisse commemorat. ceterum hæc Theodoretus à Clemente Alexandrino videtur Lib. 7. Strom. mutuatus. at quia supra votum meum contigit, ANTONIUM QUÆRINGUM (norunt omnes quem virum) in explicatione Aristotelici problematis mecum sentire, à studiosis Lectoribus me gratiam initurum certo scio, si ejusdem hac de re aureolam disputationem, cujus describendæ, vir non minus ingenuæ naturæ, quam eruditionis, mihi potestatem fecit, in Commentarium meum inseruero.

ANTONIUS QUÆRENGUS

LAURENTIO

PIGNORIO.

Uod tam verecundè insignium virorum opiniones convellere aggredieris, in eo Laurenti non minorem iudicii laudem, quam modesti, ac pudentis animi promereris. si qua enim in re probandus est antiquus è Menandri comœdia senarius.

Τὸ πολλὰ παλαιῶν πολλὴ ἀμαρτάνειν ποιεῖ.

Probandus certe in re litteraria, in qua nullum peccandi modum cum sibi statuatur audacia, difficile dictum est, quam licenter, hoc præsertim ævo, grassetur in bonas artes. Sed in tanto veritatis, ac pudoris discrimine audi tamen, quid à gravissimo Theologo pronuncietur. Si quis est, inquit, qui ob humanam auctoritatem rationi abrogandam fidem existimet, hunc tu dignum ducito, qui divini vatis sententia brutis animantibus adnumeretur. & rursum: Qui alium adigit, ut in verba magistri juret, nec præterea quidquam aut scribat, aut doceat, quàm quæ ab illo tradita accepit, is ad veritatem pergentibus viam obstruit, & ingenii lumen contra æternæ legis præceptum non abdit modo, sed opprimit, & extinguit. Audendum ergo, sed ita ut numquam excidat, τὸ μέτρον ἀρετῆς, & si quid refellimus, id more tuo improbemus, non contentionis, aut inanis gloriæ studio, sed publicæ utilitatis.

Quod

Quod vero pertinet ad locum Aristotelis in problematis, videris mihi tam felici conjectura Ægyptiam superstitionem cum Græca Philosophia contulisse, ut si quis à te forte dissentiat, nemo tamen esse possit, qui opinionis tuæ rationem non maxime probabilem fateatur. Quid enim illis acutius? Veteri mortalium instituto ad suæ quisque gentis similitudinem omnes deorum speciem effingunt, cur igitur nullam Isidis, & Osiridis imaginem non varis cruribus antiquus cælator expresserit, ab ipsa Ægyptiæ gentis corporum habitudine petendæ sunt causæ. Tum addis, Ad docuit nos Aristoteles, quod in dijs illis cum admiratione intuemur, id vulgo in omnibus Ægyptijs naturam efficere. jam ergo invenimus quod quærebat; Quin duo simul didicimus, & quod modo dictum est, & quæ recta sit interpretandi Aristotelis in illo problemate ratio. τὸ βλαισὸν enim cum multa significet, ad peculiarem tibix demonstrandam inflexionem, qualem in Ægyptia Tabula inspicimus, aptissime duci potuit. Sed duos habes magni nominis adversarios, Theodorum Gazam, & Guiljelmum Budæum, qui tamen cum inter se dissentiant, te, si neutri accedis, ab judicij temeritate facile vindicant. Putavit Theodorus, nihil aliud esse apud Aristotelem eo loco βλαισότης, quam pravam pedum inversionem, atque ea de causa, quod barbarus interpretes intortum simpliciter reddiderat, id ipse suo more simul transferens, & declarans, novo in lingua latina dicendi genere pedum blæsitatem appellavit. Hanc vero maxime pro-

propriam ejus esse vocabuli notionem probare potuit non levibus argumentis. Nam Suidas cum duobus in locis blæsi rhæbique differentiam exponeret, illum proprie dixit esse, cujus pedes à genu detorti conspicerentur, hunc vero cui vitium esset in tibia. Et Xenophon initio libelli *πεὶ ἰππικῆς*, ubi docuit equorum ungulæ, si nimium depressæ sint, inde fieri, ut pars pedis interior ingrediendo lædatur, statim addidit *ὥστε οἱ βλαισοὶ τῶ ἀνθρώπων*. Inepte vero hujusmodi usus esset exemplo, si βλαισότης aliud esset quam pedis inversio. Postremo Alexander cum primo problematum libro indagandum proposuisset *ἀλλὰ τί τῶ ἀνέχων ὡς εἴη τὸ πλεῖστον οἱ πόδες ἀγερέφονται* in secundo eandem prope repetens quæstionem ita scripsit *ἀλλὰ τί οἱ εὐνέχοι μακροὶ καὶ βλαισοί*; quasi indicare vellet, illos ipsos, quibus distorqueri pedes alibi dixerat, blæsos proprie nuncupari. His fortasse, aut non admodum *ἐνδοξοτέροις* suam tueretur Theodorus translationem. Budæus vero, cum ad hujus vocabuli aperiendam proprietatem multa congerat, nec satis explicet, quid potissimum probet, ita Aristotelem videtur interpretari, ut blæsum dici velit, cujus crura extrorsum diversa, ac divaricata sint. hunc autem eundem esse cum valgo, quod ex Sex. Pompeij explicatione facile intelligi putat. valgo vero ita varum opponi, quemadmodum blæso opponitur rhæbus. Hæc Budæus, quorum si quis rationem exigat, non deerunt, quæ respondeat; nam ut Latina omittantur, quæ ad Aristotelis verba recte interpretanda nihil faciunt,

ciunt, Julius Pollux lib. secundo *ὀνομαστικῶν παλαιῶν* inquit *καλῶσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον πὲρ σέλη, βλαισὲς ᾧ οἷς τὸ δὸτ' ἤ γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέσχεπται.* Post Pollucem Galenus (quamquam enim *σύγχρονοι*, fuerint, videtur tamen Galenus adulto jam Commodō, cujus præceptor Pollux, plura scripsisse) cum in libro *περὶ αἰτίων* duas attulisset causas, ob quas crura depravari contingeret, tertiam addidit, quam impositi corporis molem esse dixit, atque ejus onere, quibus rectiora quam naturæ usus exposceret crura essent, eos blæsos fieri; contra rhæbos, quibus paulo pronius inter se curvata sinuarentur edocuit. Tum disertis verbis quarum rerum ea vocabula notæ essent ostendere aggressus, eadem prorsus attulit, quæ paulo ante ex Polluce descripsimus. Ergo si Budæum audias, Ægyptios & Æthiopas valgis fuisse cruribus ex Aristotele discimus; si Theodorum, pravis tantum pedibus eos laborasse probat hypothesis; utrumvis autem admittas, inde tuam everti explicationem contingit, unde tu illi subsidium parasti; nam si blæsititas nulla est, quæ poplitibus in exteriorem partem projectis pedes comparet, & in recto vestigio ingredientem hominem statuatur, vel perversè in antiqua tabula rudis artifex Ægyptiorum corpora adsimulavit, vel turpi lapsu pro cruribus pedes, pro varo valgum Aristoteles in quæstionem vocavit. Non tamen hæc ejusmodi sunt, quæ te facillime de sententia deji-
ciant. Ac primum, quod utrique adversariorum commune est, si τὸ βλασὸν inferiores tantum corporis partes

H

invertit,

invertit, cur libro *de Animalium historia* scripsit Aristoteles, *flecti hominis brachia in posteriorem partem*, cum illa exceptione *πλὴν μικρὸν ἐβλάσωνται εἰς τὰ πλάγια τὰ ἑκπὲς*. ; Blæstas igitur de brachijs etiam, ut loquuntur scholæ, prædicatur. Hoc communiter adversus ambos. sunt vero quæ etiam singulis separatim objicias ; nam primum quod attinet ad Theodorum, vel blæsum ad pedes recte contractum dicitur, quod ea propria sit vocabuli significatio, vel quod eum necessario sensum expostulet dubitationis propositæ methodus. Sed tam angustis finibus ejus vocabuli notionem minime circumscribi clare intelligimus, cum ex verbis 2. libro *de Animalium historia* nuper prolati, tum ex libro *de Animalium ingressu*, in quo septies repetitus ejusdem vocis usus, ad significandam cruris inflexionem plerumque adhibetur. Dubitationem vero, quam proponit Aristoteles, non esse ad pedes tantum referendam, & causa rei quæ *γενικῶς* redditur, & ipse prope sensus aperte demonstrat ; nam siue calor, siue moles membra distorqueat, qui in longitudinem porrectiores sunt artus, eos facilius vi aliqua adhibita à recto deduci necessarium est. Budæi vero sententiam non multo validioribus machinis & ipsam demoliaris ; nam cum dicit blæsum Aristoteli valgum esse, non animadvertit, si hoc verum sit, inde effici, ut Analyticæ artis vel inventor vel expolitor Philosophus logicas syllogismorum consecutiones ignorare videatur. Quid est enim ? crura Ægyptijs extrorsum flectuntur, quia caloris exsuperantiam
flexio

flexio cruris insequitur. At vel pueri cognitum habent, non commeare inter genera & species argumenti necessitatem. Præterea, si nihil blæsum est, nisi quod exterius inversum à naturæ rectitudine abscedit, cur ad eam brachiorum blæsitatem, cujus argumento superius usi sumus, addidit Aristoteles explanationis loco verbum illud *ἐκπῆς*? Profecto aut ille *ᾠειπλογίας* est accusandus, aut Budæus improprietatis. Hæc singillatim adversus utrumque. Quemadmodum vero ad ea, quibus ambo suam tueri posse interpretationem videbantur, respondeamus, omnisque è medio difficultas amoveatur, hinc ut arbitror ducetur tutissima ratio. Cum præ rerum innumerabili multitudine omnis verborum penus magna semper laborarit inopia, impulit usum necessitas, ut quæ unius tantum rei propria vocabula essent, illa ad res plures significandas, certa quadam observata similitudine, audacter protraheret. Ex eo verborum genere *βλαιοσύνης* est; nam vel omnem in partibus animalium ad incessum necessarijs à recto declinationem significat, vel ei tantum tribuitur, quæ definitæ alicujus partis est propria. utrumque vero genus, tam commune, quam proprium, pari divisione diducitur; nam vel administri progressionis artus noxia flexione obliquantur, vel facilioris motus gratia sic à natura sunt instituti. Ita sex in genera blæsitatis abit. Nec vero difficile est ad singula, quæ enumeravimus genera, veterum scriptorum usum, & doctrinam accommodare; nam si pro varia sententiarum ratione verba diligenter

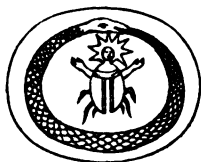
H 2

expen-

expendantur, primum blæsitatis genus adhibitum invenietur ab Aristotele in lib. 2. de historia Animalium. secundum, & tertium ab eodem in lib. de Animalium ingressu. quartum ab etymologico cum blæsum idem esse dixit quod *ἡδυσμένον*. quintum à Galeno, & Polluce, sextum denique à Xenophonte, Alexandro, & Suida. Quodnam vero ad blæsi genus controversi problematis quæstionem referendam censebimus? Profecto ad illud, quod dubitationi parem esse responsionem ostendat, est autem responsio ejusmodi, ut causas inflexionis afferat nullam certam ad speciem contractæ. Quam vero in partem illa flexio vergeret in Ægyptijs, tu mira subtilitate ex veteri tabula demonstrasti. Quod si nostra quoque tempestate, ijsdem terrarum in oris genitos, non valgis sed varis ingredi cruribus nos docuisses, nullam prorsus de tuæ veritate opinionis in animo cujusquam dubitandi ansam relictam existimarem. Habes, quod te expetere ostendisti, meum de tua conjectura judicium. Quod vero aliquando tibi dixi, multa esse in Platonicorum libris, quæ si familiarem ipsis philosophandi rationem sequi vellemus, de abditis rerum causis, deque abjunctis à materia mentibus, ex hac ipsa tabula depromi possent, id ejusmodi est, quod vel inanibus comminiscendis allegorijs, quales damnantur à Socrate, ingenij vires misere deterat; vel si quid etiam contineat, quod cognosci non inutiliter possit, ab ea tamen commentatione, quam tu tibi propositam initio nos monuisti, sit plurimum alienum.

Pro-

NN Proximum subfellium occupat (*nn*) Isis, cui stans
oo (*oo*) Osiris aviculam porrigit, alis veluti applauden-
pp tem. post hæc Isidis (*pp*) effigies. cujus capitis orna-
tus Loti Floribus & Perseæ folijs distinctus, faciem
humanam Æluri habentem auriculas includit ; cu-
jusmodi & alibi visitur, quod symbolum & in vertice
Sistrorum apponi testatur Plutarchus. Felis enim ob
varietatem, vim noctu agendi, sæcunditatem, statas
cum Lunæ vicibus oculorum auctiones. & immi-
nutiones, Isidem indicabat, qua ratione inferius Fe-
lem cum sistro conspiciamus. muliebris vero facies,
non sine mente, consilioque Lunæ cursum agitari
qq demonstrabat. superius pandit alienas alas (*qq*) Scar- *Clem. Alex.*
abæus, Solis imago, ejusdemque in cursu æmulus, *lib. 5. Strom.*
in exuenda senecta Lunæ exemplar. ejus encomia *Horap. lib. 1.*
cum alij collegerint, sufficiet apposuisse hic antiquam *Aristoteles*
lib. 8. de hist.
anim. cap. 17.
Gemmæ scalpturam.

In ea Solis caput concinne Scarabæo impositum,
quæ omnia serpens caudam vorans ambit, ut daretur
intelligi fortasse, Orbis hujus lucem à Sole esse, qui sa-
piente cursu vitam animantium moderetur. Accipi-
rr tris caput, in imagine sequente, Osiridem (*rr*) veluti
digito monstrat ; ut enim refert Eusebius ἐν ἀποκάλυψιν *Lib. de præp.*
Evang. c. 3.

πάλαι colebatur ἱεραὶ πρόσωπα ἄνθρωποι lancea Typho-
na interficiens. Accipitris faciem (cetera enim nostri
instituti minime sunt) ipse ad Solem refert, cum ea
Avis lucis & spiritus Ægyptijs symbolum sit: tum ob
Alarum pernecitatem, tum ob vim in altiora tenden-
di. imo Plutarchus Accipitris picturâ ab iisdem Osi-
ridem sæpe proponi refert. cuius rei rationes ab ipso
ediscendæ. suspicari autem licet, à Zoroastre figmen-
tum hoc inventum fuisse, cuius ἐν τῇ ἱερᾷ συναγωγῇ τῇ

Refert Eu-
seb. lib. 2.
prap. Evang.
cap. ult.

περσικῶν hæc sunt verba: ὁ ὃ θεός ἐστι κεφαλῶν ἔχων ἱεραὶ
in quam sententiam Plutarchus narrat, Sai in vestibulo
Templi Minervæ, Accipitris sculptura Deum præ-

11. in vest.
in Julian.

notari. hæc imagines D. Gregorius Nazianzenus
portentosas & compositæ naturæ vocat; ubi Nonnus
notavit, se Alexandriæ vidisse perexigua quædam si-
gilla (qualia & nos vidimus) caput Canis, Felis, Acci-

* Pag. 31.

pitrisve gestantia. de stella (s s) Sothi fatis jam * di- s s

† Pag. 25
seqq.
In Othavio.

ximus, ut etiam de (t t) Oro †, cuius imago cum A- t t
nubide (v v) & Iside (x x) ad Minucij Felicis verba v v

mirum in modum facere videtur; ea sunt: *Isis perdi- x x*

tum filium cum Cynocephalo suo & calvis Sacerdotibus lu-
get, plangit, inquit. subdit: mox invento parvulo gau-
det Isis, exultant Sacerdotes, Cynocephalus inventor glo-
riatur. Anubiden, quem minus proprie Cynocephala-

Templ. in
Apol. cap. 6.
Diod. lib. 1.

lum vocant Minucius, & Tertullianus, refert Dio-
dorus, Osiridis filium fuisse, usumque canis insigni.
inde videtur natum, ut canino capite fingeretur. Plu-
tarchus Osiridis, & Nepthys filium facit quem Isis
à matre expositum sustulerit, custodemque perpetuo

habue-

habuerit: eundem præterea esse cum Horizonte, & Saturno, Hecatenque imitari numen cœleste, & terrestre. sunt qui Mercurium appellarint, veluti Servius, & Appuleius. imo Lucianus scribit, Mercurium, postquam Isidi in Ægyptum trananti præivisset, ex adolescente Cynoprolopum factum. hac de causa Anubidis gestamen fuit *κηρύκεον* Mercurij inventum. Anubidis anathemata Cynocephali fuerunt; ex quo videtur factum ut ab his non distingueretur. fuit is Osiridis, atque Isis custus, ad canis naturam apposite. inde apud Virgilium, Ovidium, Propertium, Prudentium, & Avienum, latratoris, latrantis, & caniformis epitheto notatur. Juvenali derisor appellatur; quo tamen loci, si antiquorum exemplarium fides accederet, derisor magis placeret: ad canem eximie. nec aliud numen intellexit Prudentius.

In fine viij. Ætior. In Dial. Notti & Zeph. Lucian. in Toxari & Nummi veteres.

Virgil. Æneid. lib. 8. Ovid. Metam. lib. 9. Propert. El. 10. lib. 3. Prudent. in Apotheosi. Avienus in Arateis Phenom. Juven. Sat. 6. Prudent. Lib. 2. cont. Symm.

Quasdam victa dedit capitis Cleopatra canini Effigies. ———

Fuit individuus Isis comes quod præter Minucium Felicem & Tertullianum locis proxime citatis, indicat Avienus.

Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.

Extat apud nos in Ædibus Rhamnusijs græca vetus Inscriptio, quam hîc apposuisse non omnino ineptum arbitror.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
 ΑΝΤΙΟΧΕΥΣ ΜΕΛΑΝΗ
 ΦΟΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΝΙΑΣΙΝ
 ΤΟΥ ΠΑΣΤΟΦΟΡΙΟΥ
 ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ
 ΤΕ ΤΟΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
 ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΓ
 ΚΑΤΣΙΝ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ
 ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΜΟΧΘΟΥΣ
 ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΙΧΟΙΣ
 ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠ ΑΥΤΟΙΣ ΣΑΝΙΔΑΣ
 ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΙΣΙΔΙ
 ΑΝΟΥΒΙΔΙ ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ
 ΕΗΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ
 ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ
 ΠΑΜΝΟΥΣΙΟΥ

*Ad secundum
 Theb.*

In Oratione.

*Lib. 6. ad v.
 Geni.*

Isis Tabulam fere concludit , cui (γγ) Leo-ΥΥ
 ninum caput impositum , eadem prope de causa,
 qua Osiridi vidimus Ibidis caput concinnatum. Sol
 enim Leonis vultu fingebatur , inquit Lutatius
 Placidus , vel quod hic Deus ceteros vi nominis
 & potentiae excellat , ut inter reliquas feras Leo ;
 vel quod sit rapidum animal. & de hoc , vel non
 ab simili simulacro , sensisse videtur Minucius ,
 Felix , dum inquit ; *de capro etiam , & homine*
mixtos Deos ; & Leonum , & canum vultus Deos
dedicatis. Arnobius & ipse ; *inter Deos videmus*
Leones , torvissima facie , mero oblita minio , & no-
mine

mine frugifero nuncupari. Tertullianus etiam ; *sed Apolog. 1. 16.*
 illi debebant adorare statim biforme numen , quia &
 Canino & Leonino capite commixtos , & de Capro &
 de Ariete cornutos , & à lumbis Hircos , & à cruri-
 bus Serpentes , & plantá , vel tergo alites Deos rece-
 perunt. hinc desumpsit argumentum Porphyrius , ad *Lib. 4. de ab-*
 hæresin suam defendendam ; ad simulacrorum vi- *stin.*
 delicet compositionem quodlibet animal cum ho-
 mine assumptum olim fuisse , veluti cum humano
 corpori facies avis cujuspian , Leonisve jungere-
 tur. huc respexit Lucianus *λεοντοκεφάλως ἀνθρώπος* *In Hermoti-*
 recensens. Romæ quidem extat marmoreum signum, *mo.*
 quod quia hoc nostrum æmulari videtur , hic bo-
 no publico evulgamus , acceptum à HIERONY-
 MO ALEANDRO , eruditissimo adolescente ,
 contubernali olim nostro , cui volentibus Musis ,
 Juris humani & divini penetralia invisere feliciter
 contigit.

I

Tabu-

Explicatio
Limbi.

Herod. lib. 2.

Sat. 15.

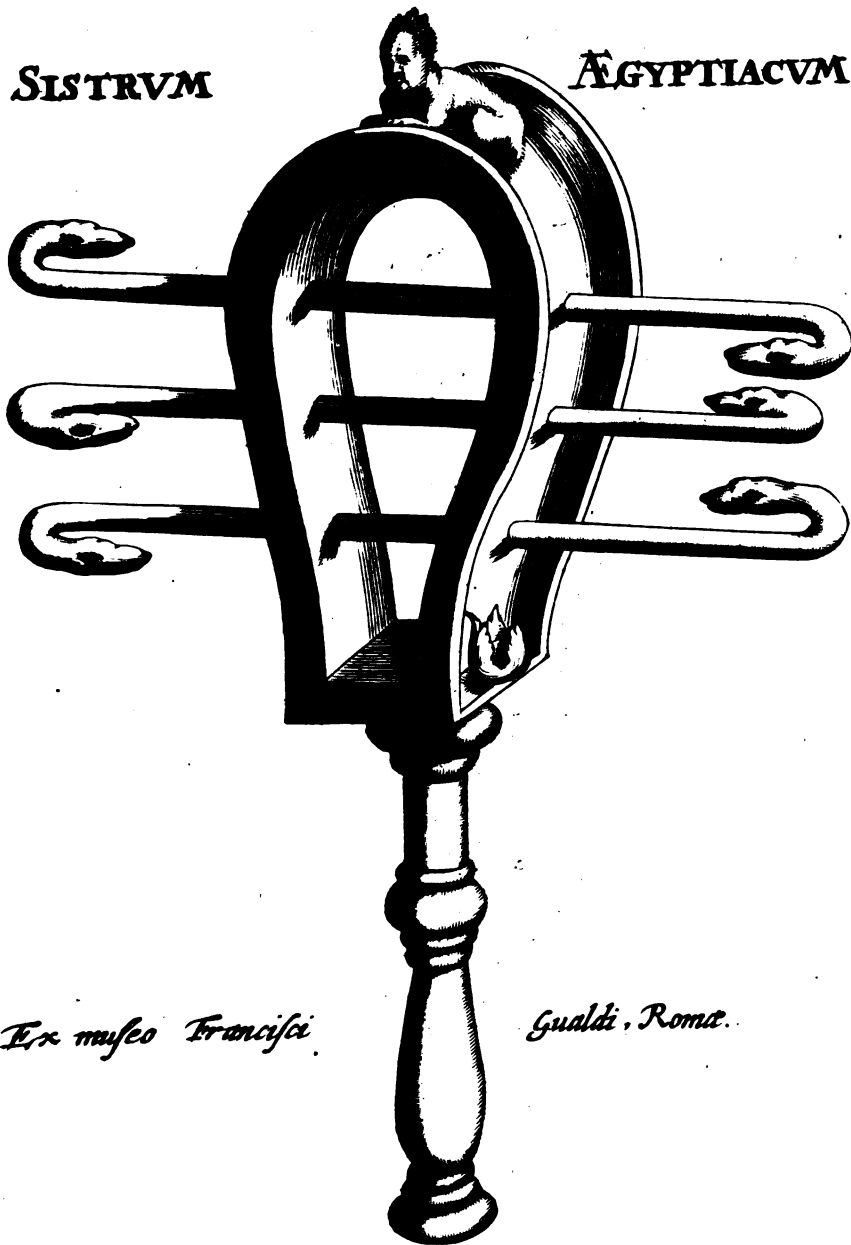
Tabulæ interpretatione absoluta, ad Limbum accedamus. incipiemus autem ab angulo, qui sinister superior inscriptus est, in quo Felis cum Sistro, Sacrum Isidi animal, cujus ut foecunditas exprimitur, testes Osiridis superne adjecti sunt. hujus animantis sepulcra in urbe Bubasti fuerunt, ubi Diana colebatur, ut minus vere videatur dixisse de Ægyptijs Juvenalis.

Oppi-

SISTRVM

ÆGYPTIACVM

Ex museo Francisci

Gualdi, Romae.

Oppida tota Canem venerantur; nemo Dianam.

Sistrum ad amussim (ut inquit) delineavit Lib. 11. Met.
*Appulejus, inquit; dextra quidem ferebat areum
 crepitaculum, cuius per angustam laminam, in modum
 balthæi recurvatam, trāiectæ mediæ paucæ virgulæ, cri-
 spante brachio, tergeminos jactus, reddebant argutum so-
 norem. non enim persuadent mihi qui putant his ver-
 bis Crotalum describi. at crepitaculum appellat. re-
 cte id quidem Martialis.*

*In Apopho-
 retis.*

CREPITACULUM.

*Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
 Hæc quatiat tenera garrula Sistra manu.*

ante Martialem Propertius.

*Lib. 3. ele-
 gia 9.*

• *Romanamque tubam crepitanti pellerè Sistro.*

Ovidius.

———— crepuitque sonabile Sistrum.

Et ut concludam, nemo erit, qui Plutarchum de
 Sistro loquentem legerit, & Gemmas Nummosque
 antiquos pertractaverit, qui non mecum sentiat. licet
 enim Sistrum aliquando ab hac specie variaverit ali-
 quantisper, à Crotalo tamen longe abfuit. Sistrum
 vero vel motum, & ortum rerum indicabat, ait Plu-
 tarchus, vel Nili accessum & recessum, ut ait Servius.
 nisi dicamus denotasse Hirundinis garrum, in quam,
 Ægyptij fabulabantur conversam Isidem, ut necem
 Osiridis, cuius cadaver prope Byblum invenerat,

*Ad VII.
 Æneid.*

Plutarchus. commodius lugeret. præluceſt nonnihil ad hunc intellectum Minucius Felix ita ſcribens ; *Deſpice Iſidis ad hirundinem Siſtrum , & diſperſis membris inanem tui Serapidis , ſive Oſiridis tumulum conſidera , denique ſacra ipſa , & ipſa myſteria , invenies exitus triſtes , fata & funera , & luſtus atque planctus miſerorum Deorum.*

Plin. lib. 10. cap. 33. Iſidis autem aves videntur fuiſſe Hirundines, quæ inſulam, juxta oppidum Copton, eidem ſacram, ne laceret amnis, incipientibus vernis diebus, munjunt opere, palea, & ſtramento roſtrum ejus firmantes, continuatis per triduum noctibus, tanto labore, ut multas in opere emori conſtet. Fuit vero Siſtrum pecu-

Plutarchus. liare Iſiacorum geſtamen, quo Typhonem arceri credebant. & hoc Iſidis imitatione, quam Ovidius Val. Flaccus, Appulejus, Nummi veteres, & reliqua antiquitatis Analeſta cum Siſtro delineant. qua de re Siſtratam turbam appellavit Martialis Iſiacos teletas.

*Lib. 12. epi-
gr. 29.*

*Linigeri fugiunt calvi , ſiſtrataque turba
Inter adorantes quum ſtetit Hermogenes.*

Præit ² Accipiter, cui impoſitum Ori caput, è cujus mento dependet Serpentis cauda, niſi ego male conjicio, acumine videlicet in mentum infixio, ſeu vice verſa, ut alibi conſpeximus. præcedit Accipitrem ³ Leo, à quo Leontopolis deſumpſit nomen.

*D. Hieron.
contra Jovi-
an. lib. 2.
Ælianus
lib. 12. cap. 7.*

imo eidem ut Deo templa erecta ſunt. Heliopoli tamquam Vulcano, & Soli ſacrum animal in Templi veſtibus alebatur, ut ſcribit Ælianus, qui cauſam

sam inquirens, cur Leo ignem paveat, respondet, interioris ignis plenum esse, ideoque exteriorem horrere. Empedocles autem apud eundem, felicissimam prædicat conversionem ex homine in Leonem: ut hinc arripuisse ansam videatur Appollonius, fabulandi, Amasidis animam in Leone latere, cui Sacerdotes sacra fecerunt, quemque vittis tenisque exornarunt. membra ejusdem anteriora Igni, posteriora Aquæ Ægyptij assignabant; quia, scribit Macrobius, validus est Leo pectore & priore corporis parte; at degenerat posterioribus membris: in hoc etiam Solem imitatus, cujus vicem in veteribus Nummis radiato capite tulit; concinne ad historiam, quam recitat Macrobius, de Leonibus videlicet, immissisque in Regias naves radijs, quales in Solis capite pinguntur. Succedit ⁴ Flos, qui diligenter in-
tuenti Melilotinus videatur. Porro Melilotus Nili, & extremarum terræ orarum foetus, Osiridis & Nephthys germen fuit, quo Osiris coronatus incessit: ideoque pro fastigio Osiridis testes eidem impositi sunt, quos ipsemet ⁵ Osiris genu flexo veneratur. ⁶ sacram aspidem alatam, cui Accipitris caput adjunctum, Pierius Valerianus Basiliscum interpretatur. infra hanc videtur ⁷ Tauri caput, nisi quis Bovis foeminae malit; tum Perseæ ⁸ arboris folium. fuit autem hæc arbor Isidi sacra, quod ejus folium linguam referret, fructus Cor. sola præter hæc Nili aqua gaudet. hæcque cultus rationes ignorasse videtur Socrates apud Cassiodorum, qui proceritatem, & speciem

Philost. l. 5. de vita Apoll. Macrobi. l. 1. Saturn. c. 21. Idem cap. 20. Plutarchus. Pierius l. 14. Hierogl. Plutarchus. Fracastorius tamen vir insignis Camelli Deo sacram cecinit in Poëmate, quod Josephum inscripsit. Pausanias Eliacorum priore. Socrates l. 6. histor. tripart. ubi de Persea Hermopoli Thebaidis frustra ergo notavit Ælianus, l. 10. cap. 22. Persea Ampolionopoli peculiarem esse, libimet parum constans lib. 11. c. ult. ex eadem arbore victoribus Dionysiacorum Coronæ parabantur, ut elicio ego ex Callixeno Rhodio apud Athenæ lib. 5.

- tantum in ea notavit. 9 Rana demum Scabello insidet, supra quam plana illa rotunditas in Apicibus sacris frequens, quam 10 Serpens fere totam ambit. 10 præit hæc omnia alata 11 Sphynx, cujus meminerunt Palephatus, & Ælianus. alioqui Ægyptij ex Leone & Virgine Sphyngas perficiebant, quales Romæ spectamus è regione Panthei, & in hortis Calliopeijs. ea scilicet de causa, quod Quintili & Sextili mensibus, quorum tutela Leo, & Virgo sint, exuberet Nilus. ita Bellonius, qui addit Monstra hæc Herodoto Androsphyngas vocari. inter Simias numerat Solinus, villosas comis & mammis prominulis affirmans. at Ausonius, & Appollodorus tricornes, ut hic videmus, asseruerunt. Sed cur ita frequentes hic appositæ? ut sacrorum doctrinam innuerent latitare; qua etiam de causa pro foribus Templorum eas collocabant: ut docerent præterea Deum & amandum, & timendum esse: feræ enim & hominis imaginem Sphyngas gerere; itaque Deum impijs ferum, justis humanum esse. & hæc Pictorum licentiâ Poëtarum figmento auctoritatem conciliavit, Thebanam videlicet Sphyngen ænigmata proponentem iter cum viatorum discrimine infedisse. ipsa enim ænigma cum esset, haud mirum, si ænigmata discutienda proponeret. Gryllus tamen apud Plutarchum ex hominis & bestię coitu Sphyngas enatas ratiocinatur. mox occurrit 12. Apis Nativigio vectus, quale forsan *θαλαμηγὸν ναῦν* appellat Diodorus. licet enim *οἶκημα πεχρυσωμένον* minime

● *Palephatus de incredibil. hist.*

● *Ælianus lib. 12. de hist. ani. cap. 35.*

● *Idem lib. 12. cap. 7.*

● *Ita Bellonius in lib. de admirab. antiquor. oper. præst. cap. 2.*

● *Anton. August. Numism.*

● *Dial. 3. Michael*

● *Mercatus de Obelisc. cap. 11.*

● *lib. 2. obser. cap. 45. & 46*

● *Cap. 30. In Monosyllabis.*

● *lib. 3. Bibl. Plutarchus.*

● *Clem. Alex. lib. 5. Strom.*

● *lib. 1. par. 2. cap. 4.*

me adsit, id factum videtur, ut Apis magis conspi-
 cuus sit. & ut nihil quod in mentem venerit indi-
 ctum sinamus, placuit olim, quod modo abdicamus, par. 2. cap. 5.
 & 6. apud
 Theodoret.
 serm. 3. de
 myster. Æ-
 gypti.
 hoc navigium Barin esse, cujus meminere Diodorus
 Siculus, Porphyrius, Jamblichus, & Propertius
 lib. 3. Elegia. 9.

*Romanamque tubam crepitanti pellere Sistro,
 Baridos & contis rostra Liburna sequi.*

- 13 Videbatur enim hic nescio quis exprimi (13 O-
 firis fortasse) qui sedens in puppi, conto navigium
 impellit, quod forsan ab ejus navigij structura, quod
 Herodotus Barin appellari testatur, non omnino re- Enterpe.
 cedit. accedebat, hinc appellatum videri montem
 illum insignem Armeniæ regionis, in cujus cacumine
 post cataclysmum Arca Noë consedit. Nicolaus e-
 nim Damascenus montem illum Barin vocat: nisi ve- Apud Euseb.
 lib. 9. præ-
 par. Evang.
 c. 4.
 limus id illi nomen ob altitudinem obtigisse, cum
Βάρεος Turres appellatas sciamus: at, ut semel monui-
 mus, seponimus hæc omnia, quæ Divinationem po-
 tius, quam ingenij acumen aliquod sapiunt. mirum
 autem videtur, ut hoc obiter dicamus, quod de Arca
 Noë narrat Epiphanius, ejus reliquias sua etiamnum
 ætate superfuisset; quod & notavit Abidenus Mna-
 seas, & Neoterici quidam, qui & hodie manere serio
 14 adfirmant. Navigij nostri puppim ornant 14 penna,
 15 sacra 15 serpens, & nobilis ille 16 frutex, qui Isis
 16 capillo nomen debet. in Prora sedet 17 Isis Lunæ
 insi-

In panario.
 Apud Euseb.
 loc. cit. vide
 & D. Hieron.
 de loc. Heb.
 in princ.
 Ioh. Laurent.
 Anania
 Cosmogr.
 trac. 2.

insignibus insignis. porro extra cymbam ¹⁸ Osiris, ¹⁸ qui cum Iside, Oro, & Anubide limbum universum passim distinguit, ¹⁹ Accipitrem veneratione ¹⁹ dignum esse monet. Accipiter enim Appollini, ac si dicas Osiridi sacer fuit; & Solis præterea symbolum. est enim igneus & vim habet interimendi inquit Clemens. imo Ælianus inter alia quædam notavit, hanc avem ab Ægyptijs, etiam mortuam, ut divinam suos Tripodas habuisse. hanc Tentyritæ sanctissime colebant ob pernicitatem, & vim ad Ignem, ut diximus, proxime accedentem. Coptitæ oderant veluti Crocodilorum hostem acerrimam. hinc autem nutare videtur Canon ille apud Strabonem, ab Ægyptijs omnibus peræque colli ex terrestribus Bovem, Canem, Felem: ex volatilibus Accipitrem, atque Ibin, ex Aquatilibus Lepidotum, & Oxyrinchum. quæ si vera sunt, mirum videtur hos pisces nullibi in Tabula nostra spectari. auget dubitationem Plutarchus, qui eos præ alijs Piscibus execrabiles Ægyptijs fuisse tradit. Ælianus ^{1.7. cap. 9.} de Oxyrincho tamen aliter Ælianus. erant autem in Ægypto sacrorum Accipitrum curatores, ut & reliquorum animalium sacrorum altores, quorum munera apud Diodorum legas. huc pertinet mansio Hieracon apud Antonium, nomen fortita, ut aliæ pleræque, ab animalibus sacris. ²⁰ Caprinum caput, vel Mercurij symbolum est, ex Marciano Capella, apud quem Caprea cum alijs quibusdam in ejus Dei gratiam proponitur; aut Capram

Porphyr. l. 4. de abstinentia quem vide.

Lib. 5. Strom.

Lib. 11. historiæ. An. c. 35.

Ælian. l. 10. cap. 24.

Lib. 17.

Ælianus l. 7. cap. 9.

Diodorus l. 1.

par. 2. cap. 4.

Accipitres

& hodie in

Ægypto

frequentes

sunt.

Bellonius l. 1.

observ. cap. 36.

Marcianus

lib. 2. de

Nupt. Phil.

pram indicat, cui Ægyptij ex Theodoreto divinos Serm. 7.
honores detulerunt. quod ad Hircum attinet, fuit is
ut supra narratum est Pani sacer ea ratione, qua Pria- Theodoret.
serm. 3.
pus inter Deos relatus, ex appetentia videlicet inde-
fessa generandi

O miseras hominum mentes, ô pectora cæca!

Vere hujusmodi deliria dum exagitaret, scripsit
Arnobius; si contemptor aliquis numinum, & sacri- Lib. 5. ad-
vers. Gent.
legi pectoris immanitate furiosus, intendisset ani-
mum maledicere Dijs vestris, auderet in eos quid-
quam gravius dicere, quam ista prodit historia, quam
veluti quiddam mirabile Commentarij contulistis in
formulam? at hosce Commentarios quam speciosis
titulis exornabant! fuit qui Libros θεολογικῶν Asclepiades
Mendesius
apud Suer.
Pontificales
libri apud
Prob. in Geor.
Arnob.
lib. 2.
Censorin. de
die Nat. c. 7.
Cic. lib. 1. de
divin.
Festus. Ne-
stere.
Macrob. l. 3.
Saturnaliū.
Epiphanius.
Clem. Alex.
lib. 3. Strom.
Theod. He-
ret. fab. lib. 1.
Apud Minuc.
Felicem.
* Cas. Baron.
to. 1. Annal.
inscriberet. alij Indigitamenta, Rituales, & Augu-
rales libros; Commentarios sacrorum, Rerum divi-
narum, Religionum, Pontificalium Quæstionum.
alij alia, propter quæ curioso Lectori non respon-
dere vadato, & perdere litem operæ præclum esset.
his affinia fuerunt famosa illa Gnosticorum, & Car-
pocratianorum dogmata, quibus humano semini
veluti rei sacre cultus accessit, & pecudum more
promiscui concubitus recepti. & hinc natum vide-
tur, ut Fronto quidam, perfrectæ frontis homo, ob-
jecerit Christianis incesti convivij notam, & adora-
ta Sacerdotis virilia, quod tamen Vir * illustrissimus
ad Exomologesin acute retulit: & quidem hæc

K

omnia,

Plutarchus
in Grillo.

Serm. 3.

Serm. 6.

* Vide supra
pag. 11.

omnia, hæreticis sollemnia, nomini Christiano odium & invidiam apud Ethnicos conflaverant. hæc obiter. ²¹ Mendesium Caper, à quo digressi ²¹ sumus, cum multis ac formosis mulieribus includebatur, non ut cum ijs misceretur, ut nuper coniecit Vir doctissimus, sed forsan in gratiam pervigiliorum, quæ apud gentem superstitiosam, ut reliqua omnia, invaluisse facile arbitramur. cuius rei extant apud auctores plerosque non obscura vestigia. at his quæ supra diximus videntur adversari Theodoreti verba, quæ sunt; *πάντη ᾧ τὸν Ἀπὶν τὸ βῆν δὴ λέγω Αἰγυπῖοι τρέφουσιν. τὸ ᾧ μὲν δὲ τὸ ἡλίω.* augget dubitationem Interpres, qui hæc ita vertit. *huic (Lunæ) Apin Bovem ita dictum Ægyptij nutriunt: Soli vero Hircum, quem vocant Mendem, at non MENAHN sed MNETIN legi & m. f. Codices & ratio postulant, ut & vidit FR. SYLBURG. Vir doctus, & Reipublicæ litterariæ amans. vocem vero Hircum interpretem sibi habere jubeamus, qui de suo largitus est. quamquam si hosce commentitiós Deos ad indigestam illam congeriem, de qua in præfatione egimus, redigere velimus, nihil prohibeat Soli Menden sacrum esse. at ridicula hæc numina, Apis videlicet cum Hirco, ita videntur fuisse hominum sermonibus celebrata, ut Maximus Tyrus nescio cuius meminerit, qui ex Europa navigavit in Asiam, ut præter cetera ᾧ βῆν, ᾧ τρέγον videret. De Cercopithe- ²² co ²² satis * aliàs. nunc de ²³ Arula bipede ut vi- ²³ detur*

detur, in qua stat Urceus è Silanis duobus aquam
in modiolos effundens. Urceo superne infixa Crux
Sarapidem notat, in cujus adytis hoc signum olim
compertum diximus. Modiolos ad eundem pertine-
re jam pridem ostendimus. at Sarapis per Aquæ effu- Porphyr. l. 4.
de abstin.
Plutarchus.
sionem consueverat excitari. in Osiridis pompa vas
aquarium præcedebat; in Isidis, amphora, quam hy- Apul. lib. 11.
Metamorph.
Vitruvius in
Probem.
lib. 8.
24 drium videtur appellare Vitruvius. de 24 Canopo,
25 quem 25 hieracosphynx amplexatur, & præferre vi-
detur, præter Poëtas, apud quos frequens ejusdem
mentio est, ita Eusebius *lib. 2. histor. Eccl. apud Ruffi-*
num: ipsius (Canopi videlicet) simulachrum pedibus
perexiguus, attracto collo, & quasi sugillato, ventre
tumido, in modum hydriæ, cum dorso æqualiter te-
reti formatur. Epiphanius præter hæc affirmat, Ca- In Ancorato.
nobum Menelai Gubernatorem, ejusdemque uxo-
rem Eumenuthin Alexandriæ sepultos, colli ad Ri-
pam Maris, XII. ab Urbe lapide, in ostio videli-
cet Canopico, de quo Veteres Geographi consulen-
di, Strabo præsertim, qui & ab Epiphanio in loco- Lib. 17. vi-
dendus &
Eunapius in
Ædæso.
rum intervallo discedit, & cum ipso Canopitarum
mores, & sacra luxuriæ, nequitiaque comperta
scribit. Aristides tamen nobilis ille Sophista, ex Æ- In Ægyptia-
ca.
gyptij Sacerdotis fermone, serio negat, Canobum à
Menelai Gubernatore nomen traxisse. multis enim
ante seculis, quam appelleret eo Menelaus id nomi-
nis ei loco fuisse. eundem hujus vocis sonum aliter at-
que Græci efferant, pronunciasse; ut hujus forsan
loci sit, quod monuit Quintilianus, Ciceronem Lib. 1. instit.
cap. 5.

*Aristoteles
lib. 2. de re
familiari.*

Canopitarum exercitum dixisse, at ipsos Canobon vocare. vocabuli interpretamentum idem ille Sacerdos ajebat esse aureum solum, ea ratione (si divina-re licet) quod ibi olim ante Alexandrum mercatorum conventus ageretur. supradictis calculum adjecit Plutarchus, qui improbat Canopum Gubernatorem appellantes. & hæc speciose magis dicta, quam vere. cum enim ethnici homines viderent detegi Christianorum scriptis, quicquid ipsi olim veluti sacrum coluerant, ut veritati obicem opponerent, rem alio trahere conabantur. Frangit hic sese limbus, vergens ad inferiorem partem, in qua notandus videtur Leo ²⁶ procumbens cum arietinis cornibus, a- ²⁶ piceque Lunari. quæ omnia non incommode interpretari possimus, si dicamus Lunam non nisi post occidentem Solem conspicuam esse. ut missas faciamus toties inculcatas Solis, & Lunæ; Osiridis & Isidis relationes. restant in hoc limbi segmento ²⁷ Si- ²⁷ ren, cum alis quaternis, Hieracosphynx ²⁸ alata & ²⁸ ²⁹ Ibis, quam graphice delineavit Cicero his ver- ²⁹ bis; *Ibes maximam vim Serpantium conficiunt, cum sint aves excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro.* fuit hæc Isidi sacra Avis, tum quia ad Lunæ rationem, quam pennarum etiam variete exprimit, ova fingit; tum quia tot diebus ova excludit, quot Luna crescit & decrescit. ejusdem intestinum Luna deficiente comprimitur. ad hæc extra Ægypti fines non progreditur, exportata vitam citius, quam patrij soli desiderium abjicit. Consecrationis causa fuit

*Lib. 1. de Na-
tura Deor.*

*Ælian. lib. 2.
hist. an. c. 38.
Plutarchus,
& Clem. 5.
Strom.
Ælian. l. 10.
cap. 30.*

fuit utilitas. Serpentibus enim alatis ex Arabia in Ægyptum adventantibus obviam procedens, eas conficit, earumque ova disperdit, ut patet ex Herodoto, Plinio, Solino, Juvenale. qua potissimum de causa capite pœnas luebat, qui etiam imprudens Ibin occidisset ait Herodotus, qui sanctionem hanc etiam ad Accipitrum necatores protendit. de Ibide testatur eadem Diodorus, additque oculatus testis eandem pœnam manere æluri etiam involuntarios interfectores. adjungit Cicero V. Tusculana Aspidem, Canem, Crocodilum. verè ergo Pomponius Mela, colunt (Ægyptij) effigies multorum animalium, atque ipsa magis animalia: sed alij alia, adeo ut etiam quædam eorum per imprudentiam intermisse capitale sit. hac superstitione prudenter usus est Cambyfes, dum Pelusium oppugnaret. cum enim Ægyptij missilibus ejus exercitum vexarent: is *κύνες, περὶ ἑλῆ, αἰλῆρες, ἰβὼς* ante agmen utili consilio collocavit. Ægyptij enim jaculari destiterunt. tot vero labores Ibis incassum obibat, si vera sunt quæ prodit Theophylactus Simocatus homo Ægyptius, Ægyptios videlicet ejusdem ovis insidiari, ne scilicet cum venenivora sit malum aliquod pariat. Ibis pollutas aquas eo usque refugit, ut non alia sese abluerent aqua Sacerdotes, quam ea, cujus avis hæc bibendo puritatem approbasset. cum Crocilo eas inimicitias gerit, ut ejusdem pennarum contactu, si Æliano credimus, Crocodilus statarius efficiatur. Simocatus vero idem de Serpen-

Lib. 2.

Lib. 1. par. 2.
cap. 4.

Lib. 1. cap. 4.

Polien. lib. 7.
Strateg.

Quæstio.
Phys. 14.

Plutarchus.

Ælian. lib. 7.
cap. 40.
Lib. 10. c. 30.

tibus scribit, cujus testimonio libens subscribo, cum inter Ibin, & serpentes magnæ intercedant, æque naturales ut diximus inimicitæ. usum insuper Clysteris invexit, & inter sacras scalpuras multiplici argumento recepta est. ideoque in tot benefactorum gratiam prope Hermopolin mansio fuit, quæ ab Ibide nomen duxit. his ut par erat perpenſis, mirum non erit, quod Cornel. Strabo notavit, Alexandriæ ad fastidium usque Ibides frequentes fuisse. præit Ibin 30 Aspis, cui præter Isidis caput, Alæ quoque 30 alienæ adjectæ sunt. quæ species facit, ut mihi succurrat modo Dracunculus ille, quem Alexander Abonotichita, egregius ille impostor, in mimicæ divinationis usum comparaverat. & quidem, ut obiter moneamus, Plani illius festivæ imposturæ aliquid commune habent cum oraculo Jovis Heliopolitani, quod absentibus, non resignatis codicillis, rescribebat. ducit agmen hujusmodi bestiarum 31 Gal- 31 lina, sive ea Mauritana, sive Meleagridum è genere sit, quæ cum Alis expansis, & Uropygio, caudaque eam sacræ Vestis speciem pene repræsentat, quam Pluviale vocant ab antiquorum Penula desumptam. Deflectit hic iterum Limbus, ut infimam Tabulæ partem ambiat. ibi inter cetera eminent O- 32 rus 32 decumbens in lecto, quem Callixenus Rhodius Sphingopedem apud Athenæum appellasset. sub lecto Canopi tres, Canis seu Lupi, Atcipitris, & Hominis capite insigniti. de Cane *inferius. nunc de Lupo (si tamen is Lupus est) agemus. Delphi Lupum anima-

*Cicero lib. 2.
de Natura
Deor.
Plin. lib. 8.
cap. 27.
Antoninus
Itinerario.*

Lib. 17.

*Apud Lucianum
in Pseud.*

*Macrob. l. 1
Sat. cap. 23.*

Lib. 5.

** Pag. 80. 81.*

animatam Solis imaginem olim venerabantur, quia hoc animal, ut exponit Macrobius, omnia corripit ad instar Solis, qui radiorum vi omnia ad se trahit. hinc Apollinis Lycij cognomentum. hinc Ægyptiorum Lycopolitana superstitio, Apollinem, & Lupum pari prosequentium cultu. unde natum ut Lycopotonon herbam in Ægyptum importari vetuerint. hinc Lycos oppidum, & Lycopolitis præfectura. Græcis tamen aliter visum, qui Apollinem Luporum interfectorem coluerunt. hisce transvectis accedit Bos 33 33 foemina, ni fallor, quæ ut ait Solinus Api ostenditur in anno semel: & ipsa non absque certis insignibus. quæ ut inventa, & oblata est, eadem die statim neci datur. suadet Gallina quæ expansis alis ita dorso ejusdem, ut Isidis vertici insidet. præter hæc in Hermopolite nomo Veneri Sacram Vaccam venerabantur. in universa Ægypto Boves foeminas in Isidis gratiam colebant. hæc minimo excipit intervallo 34 34 Avis procumbens, cum Osiridis capite, quam si Ibidem esse fateamur, indicio erit, non absque Dei munere & mente ferri Ibides in exitium anguium pinnatorum. 35 35 Androsphinx hanc contuetur, ut rem forte mysteriorum ambagibus involutam indicet. & sane, in hoc Monstro novum quidpiam cernimus, barbam videlicet, cujus in tota Mensa nullibi vestigium extat. nisi dicere libeat id in Hirci gratiam præstitum fuisse, quem turpe erat inter imberbes Apparitores conspici, imo majus miraculum videtur barbam Hireo demptam fuisse, Sti-

Ælian. l. 12. cap. 37. Lib. 1. Satur. cap. 17. Ælian. lib. 9. cap. 18. Johan. Cassian. lib. 4. de instit. renunc. cap. 23. Plin. lib. 3. cap. 9. Phurnutus, de Natura Deor. Julia. Aurel. de cognomin. Deor. lib. 1. cap. 4. Cap. 35. Ælian. l. 10. cap. 28. Herodotus lib. 2.

Stipatoribus non item. utcumque sit, in Cymba, quæ
superiori illi è regione respondet, cernimus ³⁶ bicipi- 36
tem Hircum, qualem Bocchori apud Ægyptios re-
gnante extitisse scribit Ælianus: & nisi jam dudum
^{Lib. 12. hist. an. cap. 3.} parum firmas conjecturas ablegassemus, non deessent
speciosa saltem argumenta, quibus hunc Ægyptio-
rum Janum esse assereremus. Cymbæ tutela sunt Per-
seæ ³⁷ fructus, Accipitris ³⁸ caput, & sacra ³⁹ Ser- 37
pens, quæ omnia ⁴⁰ Osiridem indicant, qui utrobi- 38
que Portitoris vicem gerat. accedunt ⁴¹ Phœnico- 39
pterus, Isidis ⁴² apex & ante ⁴³ Cercopithecunige- 40
nua flectens ⁴⁴ Anubis, mox ⁴⁵ Scarabæus cum O- 41
siridis capite, quod unum ad implendam fabulam 42
deerat. idem caput ornant Isidis insignia, eo mysterio, 43
de quo superius verba fecimus. Scarabæum excipit 44
⁴⁶ Canis, cujus ope Isis maritum conquisivit. ideo- 45
^{Diodorus Sicul. lib. 1. par. 2. cap. 4. Lib. 10. c. 46.} que Canes præire pompam in ejusdem festo consue- 46
^{Ad 11. in vestiv. D. Na. xianx.} verunt. addamus ex Æliano cælestis canis exortu Nili
^{Lib. 4. de vi- sa Const. cap. 25.} alluvionem incipere, quam nullis non lætitiæ gene-
^{Lib. 9. Æ- biopic.} ribus Ægyptij excipiebant, ut ex Aristenæto Rhe-
tore narrat Nonnus, cui subscribunt Eusebius, &
Heliodorus. qui scribit Nilum, quem ipse Osiridem
appellat, ab iisdem pro Deo colli. quod cernimus, &
in veteri nummo apud JOANNEM MOCENI-
CUM Patricium Venetum.

Ut

Ut apposite cecinisse videatur Parmeno Byzantius apud Athenæum. *Lib. 5.*

Αἰγύπτιε Ζεῦ Νεῖλε.

Nec deerant qui crederent Isidis lachrymis Nilum augeri, ut ex homine Phœnice se inaudivisse testatur Pausanias. scribit autem Johannes Leo Afer *In Phœnic.* etiam nunc in Ægypto manere ob Nili peractam feliciter alluvionem festos dies septem illi Genti celebres, quos ab antiquorum ritu manasse & ipse notat. de Mœmphyticis canibus, ut ad semel cœptam narrationem redeamus, mirum quidpiam refert Ælianus, in commune prædam exponere, & Deorum simulacra, quod & Horapollus de omnibus notavit, inconniventibus oculis intueri. *Lib. 7. c. 18.* Plutarchus vero scribit, canem Mercurij nomine Ægyptiace appellari. id fuit Ciceroni, & Lactantio *Thoth*, vel *Thoyt*, Eusebio *Taant*, *Lib. 3. de Nat. Deor.* facili & recepto transitu vocalium *Lib. 1. de fal. vel. cap. 6.* *Lib. 2. præp. En. cap. 6.* AU in O. ejus vocis vestigium etiam hodie Ægyptij retinent. ut enim mihi narrare consuevit Vir Excellentissimus PROSPER ALPINUS, Ægyptij, ut Canes ad diripienda proposita cibaria provocent, inclamare consueverunt *Tao, Tao.* imo conjicere licet, hinc
L manaf

manasse vernaculam vocem *To, To*, qua canes interdum allicimus. neque vero ab instituto nostro alienum erit, si mendacij arguamus Plutarchum, qui Canem refert divinos honores amisisse, quod Apidis à Cambyse projecti cadaver depastus esset. ut enim Herodotum missum faciamus, qui disertis verbis scriptum reliquit, *Apin Cambyse inscio tumultatum, cum sauciatus femur in templo jacens extabuiisset*; quod ad Canem attinet, præter Diodorum, & Josephum, fatis aperte cecinit Juvenalis.

De Iside, & Osiride.

Lib. 3.

Josephus lib. 2. contra Apionem.

Sat. 15.

Oppida toto Canem venerantur —

D. Hiero. in Esai.

Itiner. Antoni.

Plinius lib. 5.

cap. 9.

Strabo lib.

17.

Marcian. Capella lib. 2. de Nupt. Phil.

Plutarchus.

Lib. 4.

Hujus gratiæ data sunt Cynopolitis Nomos, & oppidum prope Thmuin, ubi Anubis colebatur, canibusque honor & sacra cibaria constituta erant. in postrema limbi sectione occurrunt adspectanda ⁴⁷ Mnevis, aliufve quispiam è sacrorum Tau-
rorum numero. inde ⁴⁸ Anubis, seu Mercurius. ⁴⁸
Scorpius ⁴⁹ dein, Isidis caput gerens, & humanas ⁴⁹
chelas, ad indicandum, ut ego quidem sentio, charitatis nexum, inter Isidem, & Anubin. Themis enim Philologiæ nuptum eunti, in Tabella Mercurij argumentum obtulit, minitantem Nepam. postremo adest ⁵⁰ Osiris ⁵¹ Hippopotamum hasta veluti confecturus. Hippopotamus vero apud Hermopolin Typhonis symbolum fuit; concinne ad ejus immanem Naturam, cum in equo Nilotico, quem Elephantum Ægyptium appellat Achilles Statius, par-

parricidium, & incestum notaverit Horapollo. is tamen in Nomo Papremitano cultus est, ne scilicet præclara bestia tot immanibus feris invideret. Typhonem insuper apud Ægyptios expressit Asinus, quem ideo Coptitæ male habebant. & ut ex Plutarcho adnotavit Ælianus, Busiritæ, Abydeni, Lycopolitæ tubæ clangorem, ut asinino ruditui per similem oderant. huc referenda Minucij Felicis; verba; *nisi quod vos & totos asinos in stabulis cum vestra Hippona consecratis, & eosdem Asinos cum Iside religiose devoratis.* ita capienda illa Appuleij, *de pelle quadrupedis diram faciem, & pessimæ, mihique detestabilis jamdudum belluæ istius corio te protinus exue.* Festive autem Ochus Persarum Rex, qui cum se ὄνον ab Ægyptijs vocari intelligeret, Apidi, quem mactaverat, Asinum substituit, & coli iussit; malo tamen eventu. Bagoas enim, seu Vagao Ægyptius, Spado Regius, patrij numinis contumelia irritatus, Regem interfecit, Felibusque discerpendum projecit, ut Isidis injuriam sacrum Isidi animal ulcisceretur.

*Horapollo
lib. 1. cap. 56.
Herod. lib. 2.*

Plutarchus.

Lib. 10. c. 29.

*Lib. 11. ubi
& nefandum
Asini tegmen
appellat.*

*Plutarchus,
& Ælianus
loc. cit. &
lib. 4. de var.
hist.*

*Ælian. lib. 6.
var. hist.
Sulpic. Sever.
lib. 2. histo-
ria sacre.*

AUCTARIUM.

Mblemata hæc mi Lector in acervum quem vides eo instituto congesti, ut rerum superius explicatarum series ne disrumperetur. quædam ibi apponere, prout res poscebat, necesse habui: feci tamen cum modo & parce si copiam spectemus. quæ nunc tibi dantur commentario nostro adjunges si operæ precium videbitur. si minus, abjunges: ego certe selecta, & edecumata in medium attuli, factura dubio procul ad eorum palatum, quibus explicatio hæc mea sapiet aliquantisper. Sæctariorum veterum Hieroglyphica, nugas verius, adjunxi permotus doctorum Virorum adhortatione, & impulsus exemplo Illustrissimi Viri CÆSARIS BARONII Cardinalis, qui historiam anni cxx scalpta hujus generis Amethysto exornatam voluit, & locupletatam. & sane plerique Principes ejus scholæ, qui nomine tenus Christiani olim jurarunt in magistri Diaboli verba, Ægyptij natione fuerunt. in his Marcus, qui Hispanias infecit; Basili-des magister luxuriæ, turpissimorumque complexuum; & Carpocrates inquinati, & cœnosi dogmatis assertor. alij Ægyptiorum doctrinis imbuti, ut Cherintus pestilens ille novator. ut minime mirum videri debeat si Lotum, Harpocratem, & reliqua Ægyptiorum somnia in eorundem symbolis conspiciamus: nec

nec defuerunt qui Pythagoræ & Platonis axiomata ex Ægypto plurimum exportata in usus converterent dogmatum infanorum. tales Valentinus, cujus egregiæ contemplationi acceptos ferimus multiplices illos *Æonas*, *Acamoth* & *Iao* monstrosa nomina. & puerorum muliercularumque inania terriculamenta. tales Seleucus, & Hermias Galatæ, qui D E O optimo Maximo actui puro, summo enti, & Materiæ impuræ potentiæ, infimoque pene dixerim non enti, æternitatem eandem tribuerunt. Deliria hæc satis superque confutarunt Irenæus, Epiphanius, Philastrius, Augustinus, Tertullianus, Theodoretus, alijque quorum laudatos labores quotidie magis magisque admiramur sanctissimi & doctissimi Viri. eorum illustria scripta obscura hæc è tenebris in lucem evocabunt, in qua veteris historiæ amantes versabuntur cum fructu & delectatione. mihi' sat erit hæc veluti digito commonstrasse, & excitasse alios ad Ecclesiasticæ historiæ non minimam accessionem qua corrigendam qua illustrandam.

F I N I S.

L 3

L E-

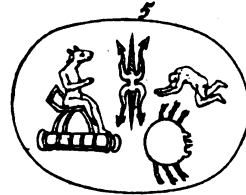
LECTORI.

Um eorum, quæ sequentibus tabulis continentur, in AUCTARIO suo nullam hîc adferat Pignoriûs dilucidationem, Kircherus autem in Oedipo, & Chifletius in notis ad Maccarium hæc uberius explicare agressi sint: dedimus operam ut quicquid loci & brevitatis ratio exigere videbatur, ex iisdem huc transferremus, reliqua genio & industriæ tuæ committentes.

Contenta T A B V L Æ I.

- Fig. 1. *Isidem* continet *sacra Aspide* comitatam, cum harmoniæ & Imperij insignibus *lituo* & *baculo*.
2. *Typhonem* exhibet, *Crocodilum* pedibus calcantem & *piscem* capite gestantem.
 3. *Isidis turrita* vel *Ægyptiæ Cybeles* effigiem repræsentat, cum *Sacra Isidi planta Absinthio marino*, & *Soli sacris Accipitribus*. *Brachia decussatim composita*, summam illius numinis capacitatem arguunt, ut quod recondita quæque complectatur.
 4. Hinc *Isidis*, illinc *Serapidis* effigiem exhibet. *Iside* manu dextra *situlam*, manu sinistra *sistrum*, in capite *modium* gerente. *Serapis* cum *modio* itidem in capite, & *radio mensorio* in sinistra, alterâ imperioso gestu nescio quid imperat. *Medius* inter utrumque *alatus puer*, *Harpocrates* scilicet, qui digito labijs impresso silenda horum sacra admonet.
- Sedens

TABVLA I.

- Fig. 5* Sedens *Anubis* & ante eum prostratus homo, cum interposito *fulmine trifulco* & supposito *Cancro* amuletum exhibet, quod *Sole in Cancro* versante, & *horâ Iovis* incisum, gestantibus subtilitatem intellectus & honores largiri credebatur.
- 6 *Anubis* dextrâ *baculum*, *ensem* sinistrâ gerens, gestantibus patrocinium & averruncationem malorum omnium pollicetur.
- 7 Talisma Canopicum est *tutulo* infigne.
- 8 *Isidem* Memphiticam, 9 Eandem *bari* vel *cymba* vectam exhibet.
- 10 Amuletum est *Ibidis* contra morbos capitis.
- 11 *Agathodæmonis* effigiem manu dextra notam *A* tinentem repræsentat. *Nuda* est hæc figura, quia simplex & solâ mente comprehensibilis: *trunca*, quia nulla ejus in terris sensibilia apparent: *velum* habet *variegatum*, quia varia mundi superioris facies est: *decussata* gerit *brachia*, quia naturæ toti præest. *Volucris facie virginea* & *ramosis alis*, supremam intelligentiam ideis foetam denotat.

T A-

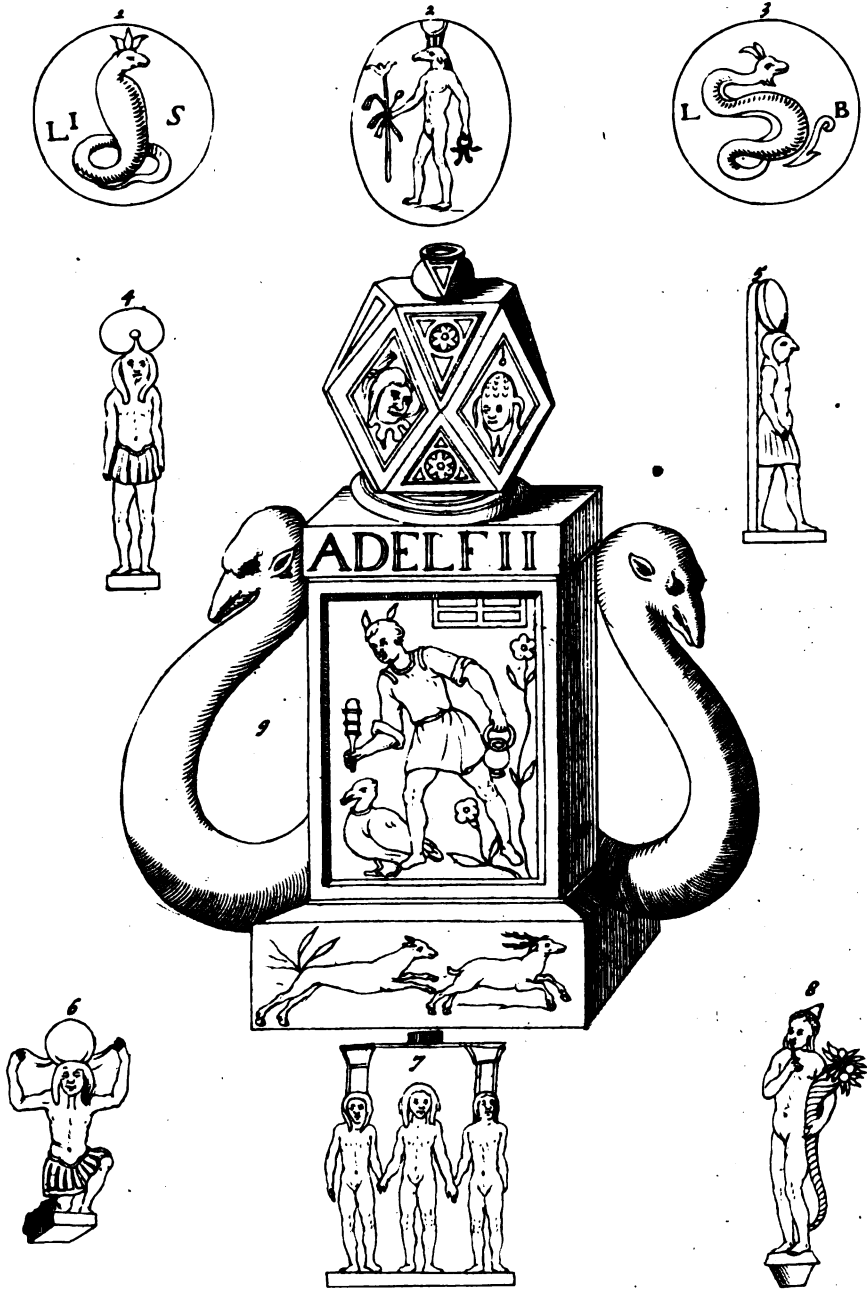
T A B U L A I I.

- Fig. 1. Sacræ Aspidis effigiem repræsentat, quam Ægyptiorum imitatione Romani sibi finxerunt. Literæ & 3. L I, s. *Libertate salvâ* vel quid tale significant.
2. Amuletum hoc Kircherò *Osiris* est Ἰερακίμορφον, cujus Accipitrinum caput Solare numen, *Calathus* abundantiam quam largitur, *baculus* imperium quo pollet, *lituus* harmoniam quam efficit, *gnomon* symmetriam qua utitur, *crux ansata in formam bifurcatam* spiritus Solaris in omnes mundi angulos diffusionem denotat. Sed huic viri doctissimi interpretationi ut benè notavit Chifletius repugnat αὐτοψία, cum schema nostrum non Accipitrinum sed Caninum caput exhibeat, atque adeo Anubim potius significare dicendum sit.
4. & 5. Amuleta sunt Osiridis.
6. & 8. Amuleta sunt Ægyptiaca *Harpocratis* & *Arveris*.
7. Notat *tres Grantias* portæ templi Ephesini appositas.
9. De hac figura, quæ *Mercurium* ut opinor cum *situla* & *sistro* inscriptum habet, altum apud authores nostros silentium est, ideoque & nos plura addere supersedebimus.

M

T A-

TABVLA II.

T A B U L A I I I.

Unius ejusdemque gemmæ vel amuleti divulsas fa- *Fig. 1.*
cies, & in hac *Priapi* sive Solis, in illa *Anubis* sive & 2.

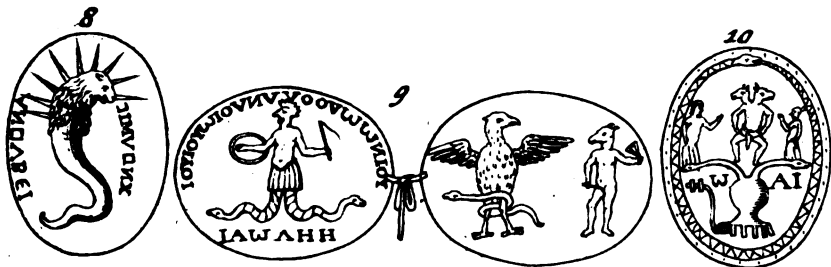
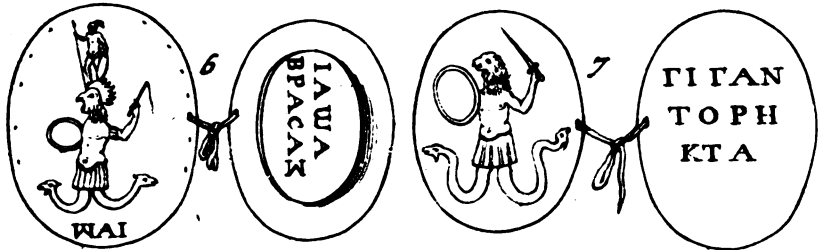
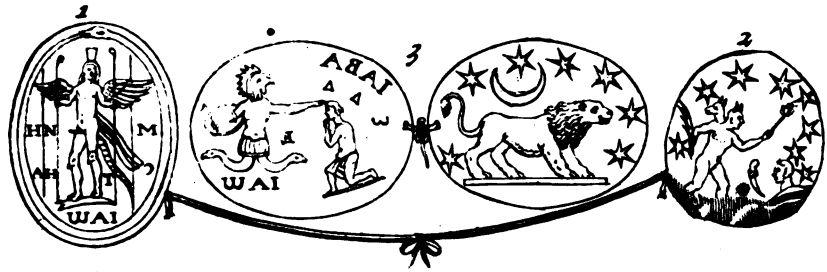
Mercurij ideam nobis exhibet. sic *nuditas* quidem in Sole simplicitatis, *alæ* velocitatis, *baculi* quatuor supremi in totidem elementa dominij, & *membrum genitale* fœcunditatis & generationis index atque nota est. Adscriptæ voces si invertantur. I A O & M N H C T H A reddunt, quod idem est ac *Salus*, & *Recordare*, Numen enim precum haud immemor esse volunt. Jam Mercurius inferi & superi horizontis custos *capita canina*, *flammam*, *palmanque* & insignia victoriæ gerit. quod industria & sagacitate sua animas ab inferis eductas sideribus inferat.* Ita præsens schema videtur explicare Kircherus, qui tamen, ut recte Chiffletius notat, non animadvertit, figuræ humanæ, quam dicit esse duobus capitibus caninis, alterum caput humanum esse, alterum duntaxat caninum ab hujus cervicibus prodiens, præterquam quod de *cultro* seu *gladiolo* qui gutturi veluti surgentis è tumulto objicitur, nihil habeat, ac propterea aliam ei explicationem tribuat, ad quem lectorem ablegamus.

Recta facie *Deum Basilidis* A B R A C A X I A O, cum 3. 4. 5.
Clypeo & scutica vel gladio nobis exhibet, cu- 6. 7. 9.
jus magni Numinis effigies gestantibus vires &
victoriam conferre credebatur: nec quicquam hic

M 2

fere

TABVLA III.

fere discriminis est, nisi quod posterior figura hanc inscriptionem adjectam habet. *Domini fortitudo aeterna, & Angelus Domini*. Aversa facies nobis repræsentat: Tertiæ quidem, *totum agmen corporum Cælestium*. Quarta *Septem Angelorum* nomina, qui ut Basilides voluit, totidem cælis præsunt. Quintæ, inscriptionem hanc, *Summo Marti omnia vincenti*: Sextæ, ABRACAX IAO, Septimæ, *Gigantum fractor*, Nonæ, sacram *Ibidem* aspectu volantis, & *Anubin* cum fistro.

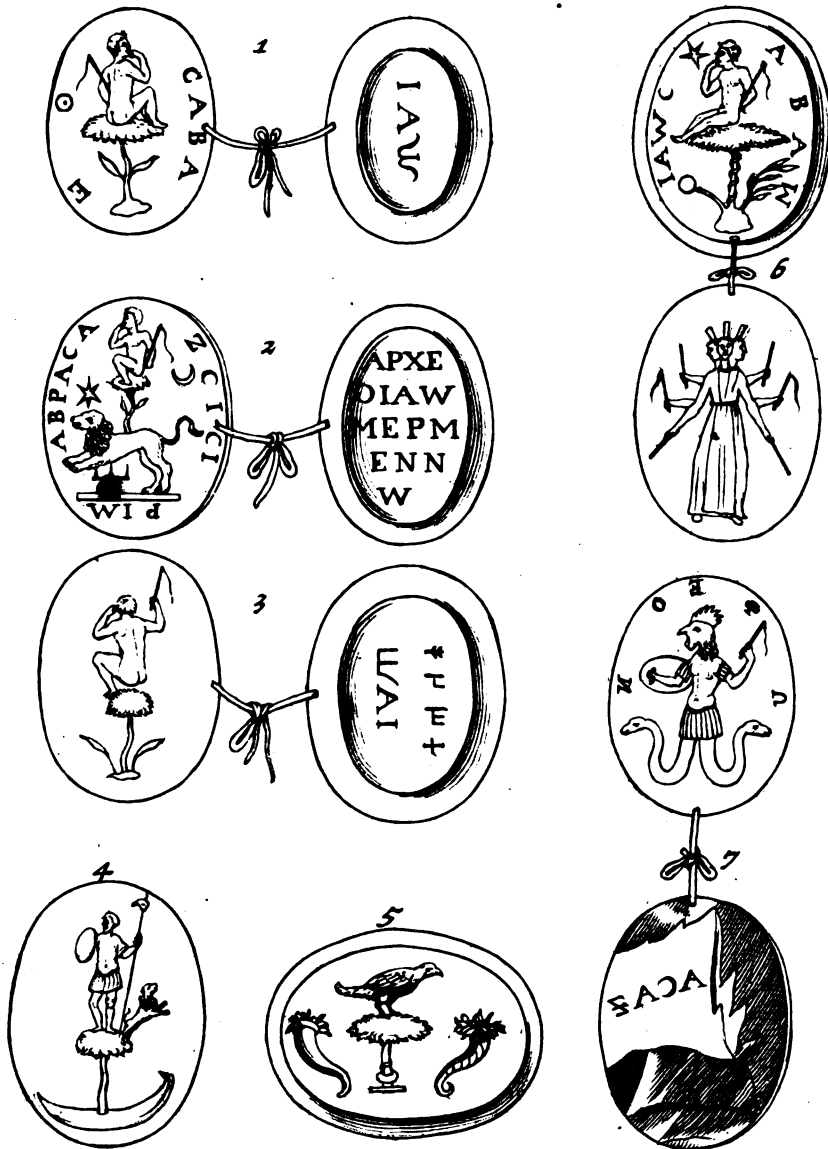
- Fig. 8. *Serpentem* seu *aspidem* repræsentat *κωρόμορφον*, cuius caput radiofo nimbo circumdatum, monstrat numen Mercuriale, uti ex inversis litteris patet, ubi legitur ANOTBEI. *Anubis*. Hæc Kircherus, sed aliter hanc gemmam legit & exposuit Chiffletius, quem vide sis.
10. *Mercurium* continet *bicipitem* cum duobus genijs, supra canales binos vasis Nilotici stantibus.

T A B U L A I V.

- Fig. 1.* Silentij Deum *Harpocratem*, digitum ori admoventem, & *Loto* insidentem repræsentat.
2. Idem numen sed *Leone* & *stella* stipatum exhibet. Et *stella* quidem Caniculæ sidus denotat, ad cujus ortum, *Sole* signum Leonis subeunte Nilus exundabat. ex voce ascripta C I C I R I M si inverso ordine legatur fit M I R I C I C, quod matrem *Isidem* sive *Lunam* Nili Genium, & Solis individuum assecclam designat. Reliqua inscriptio ita habet A R X E Q I A ω M E R M E N N ω id est Principium I A O omnis fecunditatis.
 3. Idem quod prima continet, nisi quod Ægyptiaco charactere ascriptum est *Magnus Iao*.
 4. *Martem* exhibet armatum, & *Leone* comite *Loto* insidentem, cujus radices subiecta cymba firmat, quo indicatur, vim igneam humido mistam generationem omnium promovere.
 5. Amuletum est in quo *Accipiter* supra *Loti* florem stans, *binis cornibus copiae* stipatur, quo ipso beneficium fertilitatis & abundantiae à Sole promanans indicatur.
 6. Recta facie *Harpocratem*, averfa tergeminam *Hecaten* tria virginis ora *Dianæ*, sive *Lunæ* exhibet, de qua Euseb. lib. 3. præp. cap. 3. *Hecate Luna est propter varias ejus corporis formas & formarum virtutes*.
 7. De hac figura dictum est satis. Tabulam primam vide sis.

T A-

TABVLA IV.

T A B U L A V.

- Fig. 1.* Figuræ tres priores *Isidem* repræsentant diverso aspectu, cujus manum & brachium dextrum circumambit *serpens*, *situlam* gerit, ejusque verticem ornat *Numidica guttata*, caput fovens expansis alis.
2. 3.
4. 5. 6. Figurarum trium posteriorum explicationem quod attinet, quia autoritate eorum destituimur qui id ex professo egerunt, ut vesanam Ægyptiorum in fingendis talibus licentiam redarguerent, tutissimum visum fuit id quod superest in medio relinquere, ne, quod fere fit, nobis applaudentes, nostros sensus pro alienis, id est falsos pro veris erudito orbi obtruderemus. Tu benigne lector conatibus nostris fave, & vale.

TABULA V.

N

AUCTORES LAUDATI,

Interpretati , correcti.

<i>A.</i>		52.53.55.56.57.61.76
A	<i>Bidenus Mnaseas.</i> 71	<i>Arnobius.</i> 10.32.34.51.64.
	<i>Achilles Statius.</i> 3.23.37.	66.72
	40.82.	<i>Athenæus.</i> 7.23.32.69.78.81
	<i>Acta Apostolorum.</i> 38	<i>D. Augustinus.</i> 8.85
	<i>Ælianus.</i> 5.13.18.23.26.	<i>Avienus.</i> 63
	29.30.35.36.37.38.40.	<i>Aulus Gellius.</i> 7
	41.42.43.45.46.48.49.	<i>Ausonius.</i> 21.70
	69.70.72.76.77.79.80.	<i>B.</i>
	<i>Ælius Lampridius.</i> 11	B <i>Aronius.</i> 31.73
	<i>Aldrovandus (Ulysses)</i> 21	<i>Bellonius (Petrus)</i> 48.
	<i>Aleander (Hieronymus)</i> 65	70.72.
	<i>Alexander.</i> 56.60	<i>Budæus (Guil)</i> 55.56.57.
	<i>Alpinus (Prosper)</i> 53.81	58.59.
	<i>D. Ambrosius.</i> 8	<i>C.</i>
	<i>Ammianus Marcellinus.</i> 7.9.	C <i>Ælius Calcagninus.</i> 28
	27.35.37.49.	<i>Callimachus.</i> 39
	<i>Ananias.</i> 31	<i>Callixenus Rhodius.</i> 78
	<i>Antoninus.</i> 78.81	<i>Cassianus (Ioannes)</i> 1.9.79
	<i>Antonius Augustinus.</i> 10.70	<i>Cassiodorus.</i> 69
	<i>Antonius Quærensus.</i> 53.54	<i>Catullus.</i> 39
	<i>Appollodorus.</i> 39.70	<i>Censorinus.</i> 40.73
	<i>Appuleius.</i> 2.8.9.11.14.18.	<i>Ciacconius.</i> 19
	16.22.27.29.35.45.51.	<i>Cicero.</i> 4.5.14.73.76.77.
	93.68.74.83.	78.81.
	<i>Aristoteles.</i> 14.40.42.43.47.	<i>Clemens Alexandrinus.</i> 2.10.
		23.

INDEX AUCTORUM.

23.32.49.53.61.70.72.

73.76

D. *Cyprianus*.

8

D.

D *Amascenus* (*Nicolaus*) 71

Daniel.

23

Demetrius.

7

Dio.

11.13.21

Diodorus Siculus. 2.4.10.14.

22.23.30.32.35.38.41.

48.52.70.71.72.77.80

Diogenes Laërtius.

7

Dioscorides.

28

E.

E *dmundus Brutzius*. 44

Empedocles.

51

Epiphanius. 28.31.44.51.

71.73.75.85

Eunapius.

75

Eusebius. 1.4.7.23.24.28.

30.32.38.40.44.48.49.

50.61.62.71.75.80.81

F.

F *Estus*. 13.28.73

Fracastorius.

69

Fridericus Contarenus.

16

Fridericus Sylburgius.

71

Fulvius Ursinus.

39

G.

G *Alenus*. 57.60

Gaza. (*Theodorus*) 55.

56.57.58

Goropius. 9.14.17.20.29.50

Gregorius Nazianzenus. 62

Guilandinus (*Melchior*) 14

Guiljelmus Budæus. 55.56.57.

58.59.

Gyraldus.

4

H.

H *Eliodorus*. 3.8.20.51.

77

Herodotus. 1.7.8.10.22.30.

31.32.33.36.37.41.44.

45.51.66.70.71.79.82

D. *Hieronymus*. 8.22.42.68.

71.82

Hieronymus Aleander. 65

Hieronymus Rubeus. 46

Horapollo. 10.19.28.40.43.

44.45.48.61.81.82

Horatius. 18

Hyginus. 31.32

I.

I *Amblichus*. 40.47.71

Ioannes Cassianus, 19.79

Ioannes Laurentius Anania, 71

Ioannes Leo Afer, 26.81

N 2

Ioan-

INDEX AUCTORUM.

Ioannes Vincentius Pinellus. 17
Iosephus. 5.7.11.26.41
Irenæus. 85
Isidorus. 28.42
Iulius Capitolinus. 30
Iulius Pollux. 57.60
Iustinus Martyr. 8.31
Iuvenalis. 4.6.10.11.12.20.

21.27.35.41.63.66.77

L.

L *Atlantius.* 4.38.81
Leo Afer. 26.81
Liber Regum. 38
Liber Iudicum. ibid.
Lipsius. 17.23
Lucanus. 26.27
Lucianus. 2.6.10.21.22.31.
 33.35.36.38.52.63.65.78
Lucretius. 34
Luclatius Placidus. 35.64
Ludovicus Barthema. 23

M.

M *Acrobius.* 2.13.21.23.
 26.32.33.38.45.48.
 49.51.69.73.78.79
Manilius. 42
Marcianus Capella. 3.4.35.40.
 72.82
Marcus Velferus. 1.14.16.47
Martialis. 20.66.68

Maximus Tyrius. 5.23.42.74
Melchior Guilandinus. 14
Mercatus (Michaël.) 70
Mercurius Trismegistus. 7
Minucius Felix. 4.12.34.62.
 63.64.73.83
Moyfes. 5.22.30.38.51
 N.

N *Atalitus Benedictus.* 16
Nazianzenus. 21.32

Nicetas. 32
Nicolaus Damascenus. 71
Nicol. Fabricius. 16.20.31.52
Nonnus. 21.32.62.80
 O.

O *Vidius.* 23.16.27.30.
 35.36.39.45.63.67.68
 P.

P *Alephatus.* 7
Panuinius. 11
Pausanias. 8.10.23.30.33.
 34.36.43.69.81

Petronius. 32
Petrus Bellonius. 48.70.72
Philastrius. 85
Philostratus. 69
Phurnutus. 79
Pierius. 13.28.44.69
Plato. 2.33.84
 Plau-

INDEX AUCTORUM.

<i>Plautus.</i>	10	<i>Solinus.</i>	26.35.36.37.47.70.
<i>Plinius.</i>	9.11.13.14.15.20.	<i>Spartianus.</i>	11.25.36
	28.29.33.35.36.37.39.	<i>Statius.</i>	3.23.37.40.82
	41.43.47.68.77.78.79	<i>Stephanus.</i>	2
<i>Plutarchus.</i>	2.3.4.5.6.7.10.	<i>Strabo.</i>	9.36.41.72.75
	14.19.21.22.24.25.30.	<i>Suetonius.</i>	7.12.15.35
	32.33.36.38.39.40.42.	<i>Suidas.</i>	2.7.29.32.45.50.56
	43.44.48.49.50.51.61.	<i>Sulpicius Severus.</i>	42
	62.67.68.69.74.75.76.	<i>Sylburgius (Fridericus)</i>	74
<i>Polianus.</i>	22.37.77	T.	
<i>Pomponius Mela.</i>	35.37.77	T <i>Acitus.</i>	10.11.23
<i>Porphyrius.</i>	6.43.45.65.71.	<i>Tertullianus.</i>	7.10.45.
<i>Probus.</i>	21.73		62.63.65.85
<i>Propertius.</i>	63.66.71	<i>Theodoretus.</i>	6.7.22.32.35.
<i>Prosper Alpinus.</i>	53.81		42.53.71.72.73.74.85
<i>Prudentius.</i>	21.63	<i>Theodorus Gaza.</i>	55.56.57.58
<i>Pythagoras.</i>	52.84	<i>Tibullus.</i>	10.22.36
Q.		V.	
Q <i>Uerengus Antonius.</i>	53	V <i>Airus.</i>	31
<i>Quintilianus.</i>	76	<i>Valerius Flaccus.</i>	27.68
R.		<i>Valerius Maximus.</i>	14.23.50
R <i>Abanus Maurus.</i>	23.42	<i>Varro.</i>	15.33
<i>Ramnusius.</i>	38	<i>Virgilius.</i>	2.6.11.34.63
<i>Rubeus (Hieronymus)</i>	46	<i>Vitruvius.</i>	13.75
S.		<i>Ulysses Aldrovandus.</i>	21
S <i>Ervius.</i>	2.11.26.63.67	X.	
<i>Sextus Pompeius.</i>	56	X <i>Enophon.</i>	56.60
<i>Silius Italicus.</i>	23	Z.	
<i>Smertius.</i>	11	Z <i>Oroaster.</i>	62
<i>Socrates Scholasticus.</i>	18.21.25	N 3	I N.

INDEX RERUM.

A.

A Bſinthium marinum Iſia-
corum geſtamen. 28
Achelous. 30
Achilles Statius quid de Croco-
dili dentibus. 40
Accipiter qua ratione ſacer. 52.
62. 72
Adonia. 8
Ælianus reprehendus. 69
Æris uſus in ſacris maxime pro-
batus. 14
Ægyptiorum Deorum ſigna
gracilia & cur. 13. compo-
ſitis pedibus. 51. ad indige-
narum ſimilitudinem effi-
cta. 53
Ægyptiorum ſacra plerisque ir-
riſa 4. 5. 11. quando Romæ
recepta. 11
Ægyptii primi ſigna Cœleſtia
obſervarunt, 6. paſtores o-
vium deteſtari. 22. cum fe-
ris veſcebantur. 7. quid à
Judæis acceperint. 31. blæſi
Ariſtoreli. 52. ut Oſirin ex-
primerent ſpeciem oculi de-
lineabant. 32
Ægyptus portentorum mater,
5. in Ægypto Moyſes detre-
ctat ſacrificare, & cur. *ibid.*
Ælurus. 40

Agathodæmones Dracunculi. 5
Alexander Abonotichita egre-
gius impoſtor. 78
Allegoriæ Platoni improbatæ,
1. 60. cur inventæ. 1
Ammianus illuſtratus. 9. re-
prehenſus. 49
Animalia ſacra. 5. turbarum
cauſæ. 41. 42. interemiſſe ca-
pitale fuit. 5. 77
Antonius Auguſtinus lauda-
tus. 10
Anubis, 62. numen cœleſte, &
terreſtre, idem qui Mercu-
rius. 63
Apices tortuoſi, capreolatim-
que condenſi. 9
Apis quibus ſacer. 35. 38. à qua
matre genitus. 35. quando
ab Hebræis cultus. 38
Apidis Prophetæ mentoraſo. 38
Appulejus declaratus. 9. 83
Aquæ effuſio ſolemnis in exci-
tando Sarapide. 75
Area Iſidis. 11
Arnobius declaratus. 64
Arſinoitæ Crocodilorum cultor-
es. 41
Aruſpices ex qua ſchola prodic-
runt. 38
Aſinus Typhonis ſymbolum. 83
Aſpis Iſidis. 26. ſideribus quare
comparata. 49
Aſta-

I N D E X.

Astaroth, Sidoniorum Deus. 38
Augustus cur Apin adorare noluerit. 11

B.

Baal Sidoniorum. 38
Bacchus inventor ficus. 32
Baculi in æde Isidis quare. 44
Basilides magister luxuriæ. 84
Bacis, Taurus. 48
Baronius laudatus. 31. 37. 84
Barbatum monstrum. 79
Baris, navis & mens. 71
Blæsi Æthiopes & Ægyptij Aristoteli. 52
Blæsitatis genera sex. 59. hæc quid. 55. 56
Boves quorum Dij. 38. bos fœmina. 79
Bibliorum luctus. 2

C.

Capræ quæ Isidi in delicijs. 18. ab Ægyptijs cultæ. 72. 73
Caprarijs honorem Mendesium habuerunt. 22
Cæpe in veneratione apud Ægyptios. 6
Camos, idolum Ammonitarum & Moabitarum. 38
Capillitium Isidis. 39
Calathus Isidis Osiridisque capiti superimpositus cur. 49
Carpocrates inquinati & coeno-

si dogmatis assertor. 84
Carpocratiani. 73
Canopus. 75
Cambysis strategema. 77
Canes in pompa Ididis. 30.
 Memphitici. 81. canes & Mercurius synonymi apud Ægyptios. *ibid.*
Cercopithecus sacer. 21
Ceres eadem cum Iside & Luna. 23. 34. 35
Cherintus pestilens novator. 84
Cicum. 28
Cleomenis Alexandrini vafrities. 42
Clysteris usum quis invexerit. 78
Coptiæ Crocodilorum cultores. 41
Conjectores. 38
Corona Teletarum è Palmæ folijs. 18
Cornua cur Isidi attributa. 30
Cornutiæ acies. 22
Cocinensium Boves Dij. 38
Crux ansata & quare. 17. inter sacras literas ubi & quando inventa. 18. 75
Crocodilorum cultores qui fuerint. 41
Crocodilus Solis symbolum & cur. 40. quibus sacer. 41.
 crocodilus Typhon. 42
Croesus quare Delphos Leonem aureum miserit. 45
Crotalum à Sistro diversum. 67
Cucupha avis. 28. 29
 ejus

I N D E X.

ejus honor in parentes. *ibid.*
Cynocephalus stans , 45. 47.
ejusdem docilitas. 48

D.

D Agon Phoenicum Deus. 38
Darij strategema. 37
Dij in animalia mutati, & cur. 6
Diabolus DEI æmulator. 31
Diana multimammia, 34. ejus
Templum Bubasti. 66
Diademata Regum Ægyptio-
rum. 46. DEI & sancto-
rum. 47
Dionysia. 32
Dracunculi Ægyptijs culti. 5

E.

E ffeminati ex qua schola pro-
dierint. 38
Eleusinia. 8
Eneph Deus. 6
Ephefiorum Diana. 34
Ethnicorum officia. 76
Eumenuthis Canopi. 44. 75
Excelsa. 38

F.

F Ana Isidis & Serapidis ex
S. C. solo æquata. 11
Fanatici. 38
Faria Ceres. 23
Fascini ficulnei, & coriacei. 32
Fascini Icones. 33
Fascinus cxx. cubitorum. 32
Felis in cujus Dei peculio 61. 66
Ficus inventor Bacchus. 32
Fluvios cornutos coluit anti-
quitas. 30

Fridericus Contarenus lauda-
tus. 16
Fronto quid Christianis obje-
cerit. 73

G.

G Alenus & Julius Pollux
contemporanei. 57
Gnostici. 73
Goropius notatur. 9. 14. 50
frustra à Lipsio. 17
Gratiæ. 44
Gryps Solis animal. 29
Guil. Budæi sententia refelli-
tur. 58
Gyraldus arguitur. 4

H.

H Asta Osiridis & Bacchi ge-
stamen. 21
Harpocratis Sacerdotes Buti. 31
Hebræi duræ cervicis, 38. ad
profanos Ægyptiorum ritus
conversi quando. *ibid.*
Hecate, seu Tithrambo. 44
Herodotus declaratur. 45. 51
Hieracosphynx. 44
Hirundines Isidis aves. 68
Hircus, 21. 73. biceps. 80
Hippopotamus. 82
Hydria in pompa Osiridis &
Isidis. 75

I.

I Bidis & Crocodili inimici-
tiæ, 43. 77. descriptio, 76.
Mansio, 78. Clysteris usum
invenit. 78
Ieroboam vitulos aureos in Be-
thel

I N D E X.

thel & Dan constituit.	38
Ignorabiles literæ.	9
Ioannes Mocenicus laudatus.	16
Ioannes Vincentius Pinellus laudatus.	17
Isis quæ. 2. 3. 10. 22. Ejusdem Area, templa. 10. 11. vestes multicolores. 19. stella. 31. cornuta cur. 30. mammosa. 34. imaginem pudendorum Osiridis divino cultu honestavit. 32. navigantium tutela credebatur.	10
Ithyphalli.	32
Ithyphallica.	8, 32
Juvenalis declaratur. 10. reprehenditur.	66
Jul. Capitolinus illustratur.	30
Juppiter ab Iside ad gressum expetitus. 50. Mundus vel mundi pars. 51. ejus oculus Sol. <i>ibid.</i> Heliopolitanus. 78.	

K

K Neph Thebæis Deus.	6
-----------------------------	---

L

L Ælius Paschalinus laudatus.	16
Lanam Ægyptii oderant, & cur.	22
Leo sub Ori throno. 44. cur.	45

Leonis vultu Sol.	64
Leo cur ignem paveat.	69
Leontopolis.	68
Lectus Sphingopes.	78
Loti flos magnifactus.	33
Lupus Solis imago Delphis.	29
Luna Androgyna, & Lunus Deus.	13
Luci.	38
Lucianus explicatur.	2. 31
Lycius Apollo. Lycopolis. Lycostonos.	79

M

M Ammæ Isis & Telluris.	33
Mammosa Ceres.	34
Marcianus Capella declaratur. 35. emendatus.	40
Marcus Hæreticus.	84
Malabares boves venerantur.	38
Marcus Vellserus laudatus. 1. 14. 16.	
Melampus.	2
Melchior Guilandinus arguitur.	14
Mensæ in Templis cui usui.	13
Mendesius Hircus.	21. 73
Mercurii fascinus. 33. Hircus.	22
Menuphis, Taurus.	48
Melilotus.	69
Minucius Felix explicatur.	68
Mithriaca.	8
Mnevis Bos.	48

O

Mo-

I N D E X.

Moloch seu Melchon. 38
 Modius, Sarapidis nota. 23. 31
 Moyses cur detrectaverit sacrificare in Ægypto. 5
 Mysteria Ægyptiaca silentio involuta, & cur. 7. 8.

N.

Natalitius Benedictus laudatus. 16
 Navigium Apidis. 70
 Nephtys. 44
 Netyros, Neutos. 49
 Neurospasta. 33
 Nigredo in Tabula frequens. 19. 20
 Niloticorum Boum cornua qualia. 37
 Nili alluvio. 80. 81. Nilus Deus. *ibid.* Nilus Osiris. 3. 48.
 Nili foetus. 69. Nilus Iuppiter Ægyptius. 81. Isis lacrymis auctus. *ibid.*
 Noë arcam etiam hodie extarre. 71
 Numerus septenarius sacer. 35.
 senarius. 40
 Numidica Isis avis. 43. quid significarit. 44

O

OBeliscorum notas qui veterum interpretati. 9
 Orbitæ crocodilorum cultores. 41

Omophagia. 8
 Onuphis Taurus. 48
 Orus. 44. 45. Spurius. 50.
 Idem Bachus & Priapus. *ibid.*
 Ejus oculi Luna & Sol. 51.
 in gemma qualis. 52. decumbens. 78
 Osiris qui. 2. 3. Isis maritus, frater, filius. 4. cum triplici pene. *ibid.* ejusdem apex. 18. 20. Testes oculati. 31.
 etymon. 44. idem qui Bachus. 23

P

Palmæ folia in quos usus, eadem Bais. 19
 Pamyliæ festa. 32
 Pan Mendef. 21. ejus victima apud Athenienses. 22
 Penis arrectus Osiridis & Priapi quid sibi velit. 24
 Petrus Bembus Cardinalis laudatus. 12
 Persea Isidi sacra, & quare. 69
 Pessinuntia. 8
 Phallagogia, Phallophoria. 32
 Phoenicopterus Isiaca avis. 20
 Pictura Linearis cujus inventum. 13
 Picturæ Crypticæ unde. *ibid.*
 Piscium cultus apud Ægyptios. 6
 Plutarchi error. 82
 Pluviale. 78
 Por-

I N D E X.

Porphirii ridicula Philo-
phia. 6
Porrum in veneratione apud
Ægyptios. 6
Principia duo unde. 43
Prophetæ Apidis mento erant
raſo. 38

Q.

Quintilianus illustratus. 76

R.

Rana Ægyptia. 48
Reëmphaam, Caldæorum
idolum. 38
Rituales Ægyptiorum libri. 52

S

SArapis idem cum Ofiride.
2. 3. Iove, Æſculapio, Plu-
tone. 23. in Gemma. 3
Satyrorum & Silvanorum con-
ſecratio. 33
Scriptores rerum Ægyptiaca-
rum. 7
Scarabæus. 43
Scorpius cui ſacer. 82
Seleucus inſanorum dogmatum
aſſertor. 85
Serpens accipitriformis. 28. Iſi-
dis Aſpis. 26. 27. 28. Ser-
pens quorum cinctus & co-
rona. 23. apud quos ſacra.
ibid. & ſeqq.

Sidoniorum Baal. 38
Siſtrum quale. 67. Ejus figura
expreſſa. *ibid.* Iſiacorum ge-
ſtamen. *ibid.*
Sirenes. 39. ex quibus nata. *ibid.*
Socrates Scholaſticus notatus.
69.

Solis ad Lunam, & vice verſa,
relationem nemo veterum
non agnovit. 40. Sol Leonis
vultu. 64

Sothis ſtella. 31
Sphynx. 70
Spicæ Iſidi adtributæ. 45
Statuæ Ægyptiorum numinum
in digitis portatæ. 11
Strabo improbatuſ. 72
Suetonii locus expoſituſ. 12

T

TAbula noſtra unde & qua-
liſ. 12. cujuſ opus, 13.
quid contineat. 14. in-
explicabilem aliqui pu-
tarunt. 8

Thebaïdos incolæ nullum
Deum mortalem cenſebant.
6. *Eneph* ſeu *Kneph* venera-
bantur. *ibid.*

Theodoretuſ emendatuſ. 74
Theodorus Gaza arguitur. 58
Themis. Thermutis. Tithram-
bo. 44
Thmuſ, hircuſ. 21
Thoth. Thoyt. Taaut. 81

Teſtes

I N D E X

Testes sacrauit Isis.	32	Vaticinium Trismegisti.	7
Tituli speciosi.	73	Val. Maximus illustratus.	30
Tripes Accipitris.	72	Veneris Cypriæ initia.	32
Typhon 42. 82. 83. Fratris Ofi-		Vesta.	44
ridis parricida.	32	Virilium fascinorum simula-	
		chra.	32
		Vituli aurei Ieroboam unde.	38
		Upupa.	29, 44
		Vulturis pennæ.	45
V			
V alentinus infanorum do-			
gmatum assertor.	84		

F I N I S.

MAGNÆ DEUM MATRIS IDÆÆ & ATTIDIS INITIA.

Ex vetustis monumentis nuper Tornaci
Nerviorum erutis.

20518

Auctore

in - 40
166.

LAURENTIO PIGNORIO,
Canonico Tarvisino.

AMSTELODAMI,
Sumptibus ANDRÆ FRIS I. M DCLXIX.

*Amplissimis, Consultissimis, Pru-
dentissimisque Viris,*

DOMINIS,

D. GUILIELMO }
 & } BLAEU,
D. PETRO } }

I. U. DD.

*Illi Reipublicæ Patriæ Ex-scabino, huic Collegij
Tutorum Publicorum Secretario dignissimo.*

F. P.

Non accusandus, sed da-
mnandus ab amicitiae præsi-
dibus Dijs, à me, ab alijs
forem, si MANUS has
alteri, quam vobis, qui to-
ties mihi synceri amoris
indices dexteris porrexistis, offerrem,
Amici integerrimi, fratresque inter vos
amicissimi. Quid enim est quod me apud
Vi.

viros omni veneratione dignissimos , &
Piladæ nostræ necessitudinis oculatos te-
stes , absolvere ab ingratitude vel incu-
riæ & oblivionis vitio possit , si nec fami-
liarissimum tempore quo Sacratissimus
LEOPOLDUS Francofurti Imperator
coronabatur , vobiscum contubernium ,
nec eorum de tot serijs , de tot jocosjs inter
nos celebratis testimonium ; nec in itinere
per Germaniam , Italiam , alias regiones
ubique commune hospitium me permove-
ret , ut hocce munusculum ad vos deferrem :
vos inquam , quos novi elegantioris omnis
disciplinæ amorem hæreditario quodam ju-
re à Parente Celeberrimo acceptum , per-
petua talium lectione fovere , & favere ijs ,
qui ejusdem instituti sunt amantiore. Fa-
vorem hunc ego , me veluti mantissam mu-
tui amoris , aucupari fateor , dum hanc oc-
casionem vos publice alloquendi vel capto
vel arripio ; ne memet ipse damnare cogar
neglectæ , aut certe minus cultæ amicitia.
Suscipe ergo hæc MANUS , & cum
ijs dexteram , corque meum tibi oblatum
GUIL-

GUILJELME, eo vultu, quo omnes,
Magistratus munia obiens, ad te acceden-
tes miro tui amore accendis: suscipe
PETRE, ea benevolentiae demonstratio-
ne, qua Magnus ille Magni Etruriae Ducis
Filius, te nuper accipiebat, dum perpetuum
sibi Achatem in curiosa urbis nostrae visita-
tione esse volebat, & erit quod ego mihi
gratuler in hoc fastidioso talium colligen-
dorum, & emendandorum studio me tan-
tos tamque amicos invenisse patronos:
quorum & publice probata integritas, &
privatim contestata fides id jure meritoque
mihi exposcere videtur, ut sim dicarque
semper.

Amicissimi Fratres,

VV. AA.

Obsequio addictissimus

ANDREAS FRISIUS.

Le-

Lectori Laurentius Pignorius.

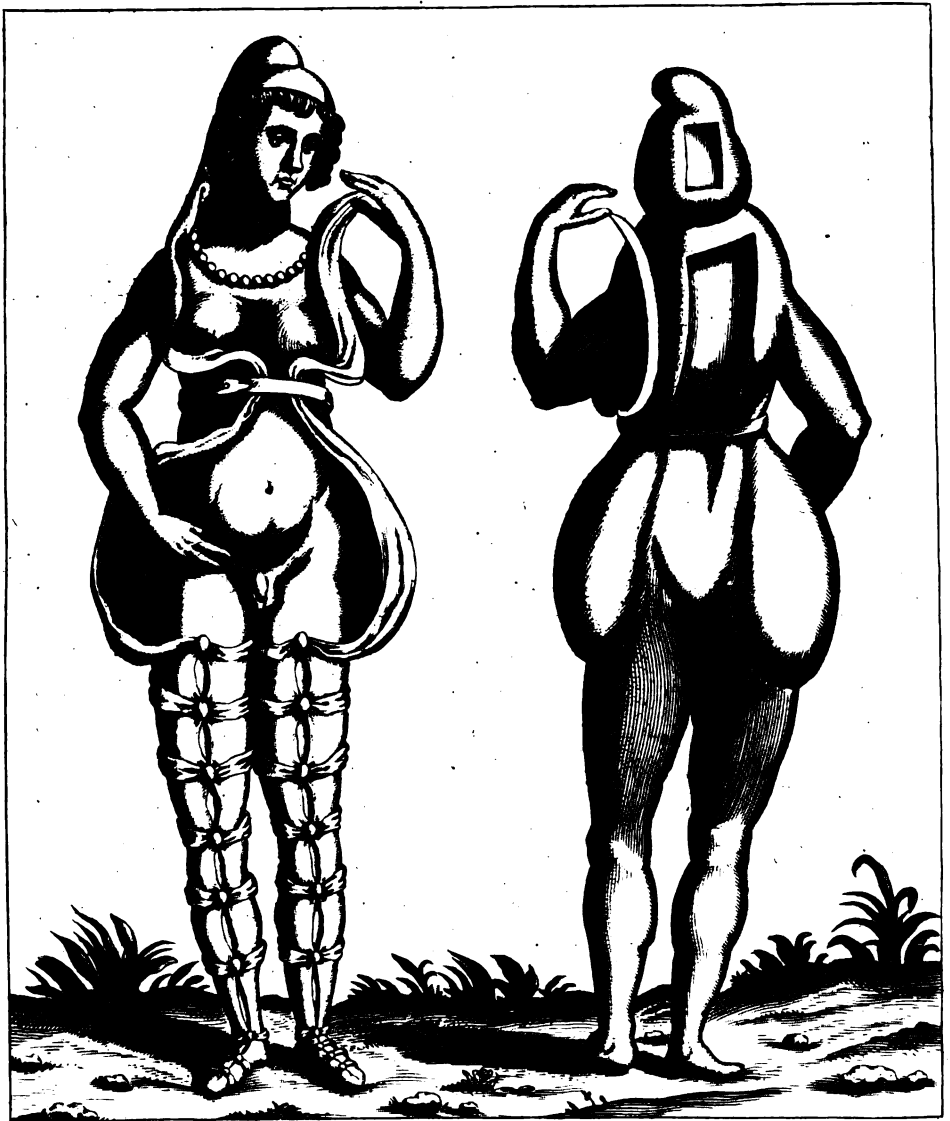

Ecce sigilla quæ vides (amice Lector) extabant olim Tornaci, prope quod etiam effossa fuerant, apud Dionysium Villerium Canonicum, virum eruditum. Fuerunt autem ex ære omnia, & è sacrario (nisi fallor) veteris alicuius Fani magnæ Deum Matris, cujus religio videtur etiam eo pervasisse; ab eo fortasse tempore, quo Galli, ut inquit Pausanias, in Atticis, Pessinuntem, ad montem Agdistin, nobile Atys tumulo oppidum cæperunt. Pessinunte etenim Acastis, Atys corpus ceremonijs annuis, & sacerdotum antistitibus honoravit inquit Arnobius Lib. v. nec non & Strabo Lib. xij. Claudianus in Eutropium, Lib. ij. Pausania dictum firmat,

Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
 Illis, ante vagus, tandem regionibus hæsit,
 Gæsaque deposuit jam Grajo mitis amictu,
 Pro Rheno poturus Halyn.

Attidis icunculam paucillum argenti ornat ut dicemus: non dubio argumento & præclari artificis, quod loquuntur & ipsa oris lineamenta, & existimationis in qua fuerit apud Sacerdotem aliquem, sive apud procerum quempiam in Larario privato, & familiari. Et verò apud me etiam visitur antiqua Pallas ærea, semipedis magnitudine, oculis, zona, & calceamentis ex argento incisis: qua vix aliud vidi magis absolutum in hoc genere veterum Sigillorum, quamvis etiam extent alicubi, ut vidimus olim, solido ex argento elaboratæ imagunculæ Martis & Fortunæ, rudiusculæ tamen, & minus politæ. Et hæc sane omnia Lararij vel Adyti alicujus instrumenta fuerunt ut dixi. Nisi malimus ad Initiatos referre, qui Initiorum quædam signa & monumenta, sibi à Sacerdotibus tradita, ut scribit Appulejus in Apologia, quam vocant primam, seorsum sedulo conservabant. Et apud hos moribus fuerat receptum (eodem teste) circumferre secum etiam peregre simulachrum alicujus Dei, ipsique diebus festis, thure & mero, & aliquando victimis supplicare. Quod & non omnino bene cessit Asclepiadi Philosopho apud Ammianum
 Mar-

Marcellinum Lib. xxij. Verum hæc forte alias latius disquiremus. Manus porro, dextra est; ita conformata, ut pollicem, indicem, & medium, sive impudicum sustollat, annularem & minimum deprimat, eo schemate, quo nostræ Religionis Antistites populum olim solebant consignare, quodque Pictores in effingenda CHRISTI domini dextera manu, sacram Crucis tesseram imprimente, mordicus retinere. At quare manui hæc symbola insculpta sunt? an quia Diabolus jam tunc studuerit elevare mira calliditate eum gestum, quem Christiani Sacerdotes adhibituri erant sacro signo exprimendo? an quia in ea manu crederent Ethnici vivere Atydis minimissimum digitum, qui perpetuo ageretur motu, ut ex veteribus Theologis tradidit Arnobius? an quia & Isis, ut infra dicemus, manum sacram ostentaverit in pompa? Verum, quia viri eruditi arbitrati sunt, hanc manum aliquando conspicuam fuisse inter signa militaria, quod Aquilam fulminiferam in summis digitis prætulit; dicemus Aquilam Legionariam fuisse auream non æream, teste Dione Lib. xv. non quidem impositam digitis, sed fulmen prensantem unguibus, & stantem in summa hasta. ut passim ostendant Denarij gentis Antonia: & alibi veteres nummi, ut apud Æneam Vicum in Galba. At aliquando cernitur sine fulmine, ut perspicue in vetere monumento M. Pompeij Aspri, Romæ apud Cæsios, & in aliquibus Denarijs. Neque vero non erat hac nostra major, utpote conspicienda, & edito loco in summo hastili statuenda. At solitaria & fulminifera sine hasta, visitur sæpe apud Gorlæum, media videlicet inter duo signa minora. Sed manui impositam (hac nostræ excepta) ego numquam vidi. Arula insidentem vidi aliquando, Scipioni eburneo aliquoties, Globo non semel, Pyra Cæsarum sæpius. Manus vero erant quidem in Signorum (ut ita dicam) censu: at diversa conformatione, ut in Nummis Trajani apud Æneam Vicum, & in Daçtylotheca Gorlæi.

LAURENTII PIGNORII

PATAVINI

MAGNÆ DEUM

MATRIS IDÆÆ

& Attidis initia.

ATTIDIS nomine Phryges Solem venerati olim sunt. Ita Macrobius lib. I. Saturn. c. XXI. & Macrobio antiquior Arnobius lib. V. extremo. Hujus Attidis, sive Attinis fabulam qui cupit pervidere, is adeat Diodorum Siculum lib. III. Pausaniam in Achaicis, Arnobium in principio lib. V. & Servium in IX. Æneidos & è recentioribus Gyraldum Syntag. IV. Cartarium nostræ editionis pag. 190. 191. 192. Ejus autem imago ea est quæ exhibetur, ore videlicet excellentissimo, ut sunt Arnobij verba, & specie inter virginem & puerum eximia. Catullus hoc idem voluit. *carm. 64.*

Quod enim genus figuræ est, ego quod non habuerim?

Ego mulier, ego adulescens, ego ephebus, ego puer,

Ego gymnasiij fui flos, ego eram decus olei.

Marcianus Capella lib. I.

Atys pulcher item, curvi & puer almus aratri.

(a)

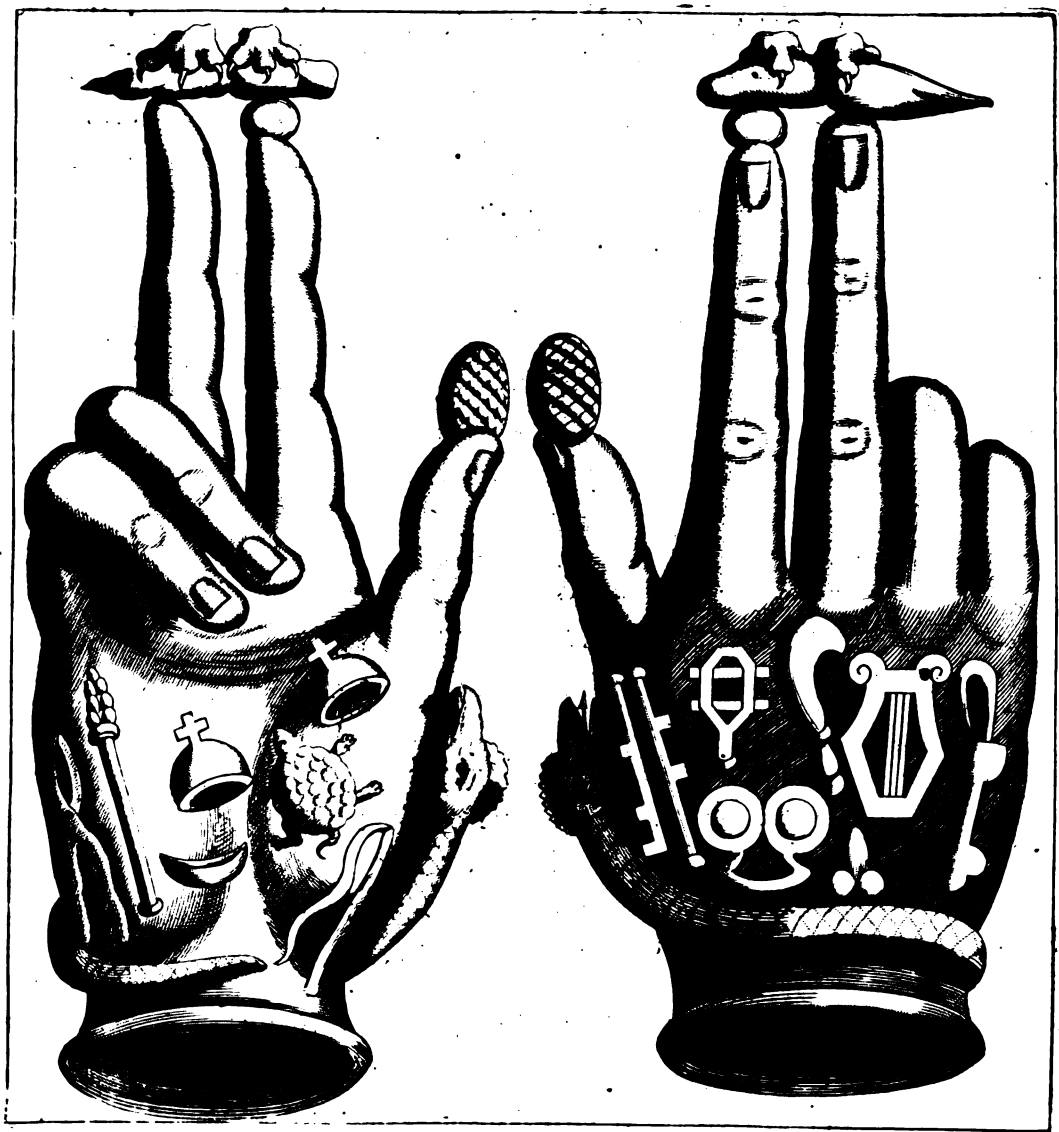
Caput

2 MAGNÆ DEUM

Caput autem tectum mithra Phrygem indicat. Hi enim hoc pileo usi sunt, ut nos alibi latius ostendemus. Braccas, quas gerit indutui, vidimus in vetere Ara, quam primus JACOBUS MAZUCHIUS publicavit, in qua Attis Pinui innixus Cybelem aspectat. Reliquum vestis diductum & sinuatum videtur mihi non carere mysterio, ut quod sui ambitu & patore malum Punicum referat, cujus specie capta mater Attidis Nana facta fuerit prægnans, uti scriptum reliquit Arnobius. Porro digiti dexteræ manus, index & impudicus virilia ostendentes eo alludunt, ut commonstrent masculum pudendum, Deum matris delicias illas luctuosas. Monile verò, Cingulum, & Fibulæ Braccarum (si quos hoc etiam scire delectat) incisa sunt omnia ex argento. Et hæc quidem quoad Attidis imaginem satis. Manus ærea, cum inanis sit, minimeque solida, neque videatur adhæsisse trunco brachij, ideo fabricata forsitan fuit, ut sceptro, vel hastili non ita magno infereretur. Cui usui? inquires. Vt præferretur in pompa ipsi matri Deum. Qua plane ratione Antistitum unus Isidi prægestabat, *Æquitis indicium deformatum manum sinistram porrecta palmula*, ut scribit Apulejus libro XI. Metamorphoseon. Et sanè Isidis sacra non abierunt à mysteriis matris Deum. VLPIVS enim EGNATIVS FAVENTINVS PATER ET HIEROCERYX D. S. I. M. fuit etiam sacerdos Isidis: & C. MENATIVS SEVERVS matri Deum & Isidi fanum refecit: ut minime mirum sit hanc manus prælationem utrobique fuisse receptam. Addamus quod

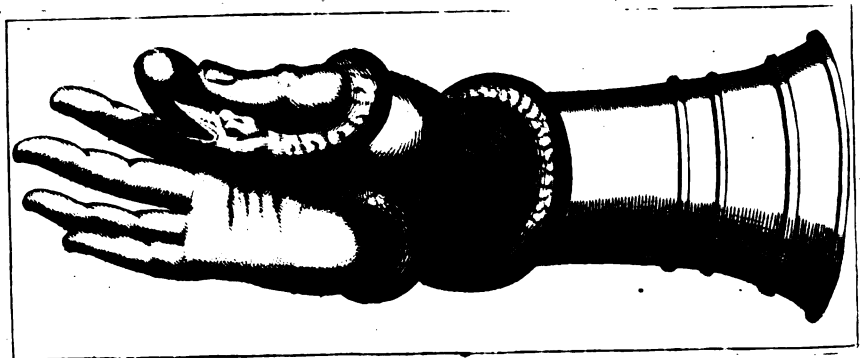
Manus cui
usui fabrica-
ta.

OCTA-

4 MAGNÆ DEUM .

OCTAVIUS ROSSIUS monuit in operoso illo & erudito volumine, quod appellavit antiqua Brixia monumenta, in summa hasta simulacri TILLINI, indigenæ numinis, stetisse manum æream huic nostræ non valde absimilem.

Draco.

Jam in manu quæ comparent explicabimus, si licebit per genium Antiquitatis. Carpum ipsius circumambit Draco variegatus & caput cristatus. Et profectò in veteri signo marmoreo, quod extat Romæ in hortis JULII III. extra portam Flaminiam, & edidit JOANNES GEORGIUS HERWARTUS, truncum, cui innititur Attis, circumserpit Draco, punctis tergum interstinctus, non tamen cristatus. Est autem Draco inter præcipua solis argumenta, inquit Macrobius. Et in sacris Sabadijs Draco mysticus celebris est. Quæ quidem sacra minime disparata fuerunt ab his nostris Initijs, ut argumento esse potest imprecatio illa apud Appuleium, & quidem semiviri unius ex hoc grege : *At te cadauer surdum & mutum, deli-*

*delirumque praconem, omnipotens & omniparens dea SYRIA, & sanctus SABADIUS, & BELLONA, & mater IDAEA, cum suo ADONE VENUS domina, cæcum reddant. Strabo clarissimè libro X. καὶ ὁ Σαβάδιος ὃς ἔστι Φερζανὰν ἐστίν. Et infra μῦθος ἐστὶ Σαβάδια, ἢ Μητὴρ Ἰδαία. Lucianus in Icaro-menippo. Iam enim cenæ tempus erat, meque Mercurius arreptum jussit accumbere juxta Pana, & Corybantas, & Attin ac Sabazinim, inquilinos istos & ancipites Deos. Idem in Deorum Concilio, atqui, ὦ Iuppiter, Attis ille & Corybas, & Sabazius unde nobis tandem accersiti veniunt? Cur autem caput Draconis basim pollicis obsideat, inde videtur factum, quòd pollex (ut scriptum reliquit Atteius Capito) qui nomen ab eo quod pollet accepit, nec in sinistra cessat, nec minus quàm tota manus in officio est. Quæ omnia Solis pollentiam vigilemque laborem, ut canit Prudentius, mirifice mihi exprimunt. Infra volam manûs cauda Draconis sistitur, è cujus regione surgit flagrum manubriatum (ut mihi quidem videtur) & ea profecto specie, qua cernitur gestari à Sole in nummis Elagabali, Alexandri, * Gallieni & aliorum Augustorum, cum inscriptione ORIENTIS, SOLIS COMITIS &c. Prudentius contra Symmachum, lib. 1.*

Flagrum manubriatum.

Hoc sidus currum, rapidasque agitare quadrigas

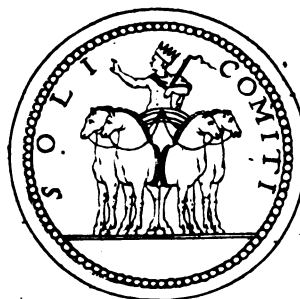
Commenti, & radios capitis, & verbera dextræ,

Et frænos falerasque & equorum pectora anhela, &c.

* Gallieni certe nummus flagrum cum manubrio. Maximini præter flagrum ipsas etiam quadrigas frænosque falerasque & equorum pectora exhibet, effigiem cui commodum est videat quam pagina sequenti expressimus.

(a 3).

Nisi

Nisi vero dicamus flagrum esse ex disciplina Gallorum. Appulejus lib. VIII. *Arrepto denique flagro, quod semiviris illis proprium gestamen est, contortis tenijs lanosi velleris prolixè fimbriatum, & multijugis talis ovium tessellatum; in didem sese multinodis commulcat ictibus: Mira contra plagarum dolores præsumptione munitus.*

Ovidius lib. I V.
Fastorum.

*Exululant comites: furiosaque tibia flatur;
Et feriunt molles taurea terga manus,*

Et hæc est, quæ apud Juvenalem substantivè, ut loquuntur Grammatici, Taurea est, Sat. VI.

——— *Taurea punit
Continuo flexi crimen, facinusque capilli.*

Testudo.

Supra flagrum repit Testudo, quæ an aliqua ratione Cybelen attingat mihi prorsus incompertum est;
nisi

nisi huc illatam velimus quòd nuptias averfaretur. Servius è membranarum Fuldensibus in I. Æneidos. *Virgo quædam nomine Chelone, linguæ impatiens fuit. Verum cum Iuppiter Junonem sibi nuptijs jungeret, præcepit Mercurio, ut omnes deos vel homines, atque omnia animalia ad nuptias convocaret. Sed omnibus quos Mercurius monuerat convenientibus, sola Chelone invidens & derogans nuptijs, neclens moras adesse contempsit. Quam cum Mercurius non venisse notavisset, denuo descendit in terras, & ædes Chelonis supra fluvium positas, præcipitavit in fluvium, ipsamque Chelonem in animal sui nominis vertit, quam nos latine Testudinem dicimus: fecitque ut pro pœna dorso tectum, velut damnum suum prona portaret. Ita Servius. At nuptias Attidis ipsa etiam Cybele averfabatur. Arnobius libro citato, verum etiam mater adolescentuli fatum sciens, interque homines illum tamdiu futurum salvum, quamdiu esset solutus à MATRIMONII fœdere, nequid accideret mæsti, &c. Sunt qui illud ex Pacuvio suggesserint.*

Sanguine caesa, domiporta, TERRIGENA, &c.

MARTINUS quidem, SANDELLIUS amicus noster, multarum atque adeò reconditarum litterarum notitia insignis, arbitrabatur Testudinem hic expressam fuisse, veluti notam silentij & Taciturnitatis, quibus imperatis Initiorum olim omnium mysteria obsignabantur. Et sanè extabat, ut narrat Pausanias in Eliacis, signum Veneris cœlestis, Phidiæ opus,

opus , quod altero pede Testudinem premebat. Hanc nonnulli arbitrati sunt ideo adhibitam , quod silentium indicaret ; tanquam locupletem muliebris formæ dotem , & unicum veluti censum. Testudo enim præter valde tenuem sibilum, eumque abruptum, nihil præterea vocis habet. Inde rectè est apud Symposium.

Viva nihil dixi, quæ sic modo mortua canto.

Accedit ejusdem ingenium, quo se totam abdere, & aspectui subtrahere consuevit. Eximiè ad mysteriorum (ut ipsi quidem rebantur) vim seorsum habendam, & profanorum oculis eripiendam. Virgilius de hisce nostris in II. Æneïdos.

----- *Hinc fida silentia sacris.*

Ubi Servius, & Jul. Pomponius Sabinus, cujus hæc sunt: *Nefas erat patefacere sacra Cybelis, tantum paucis nota erant. Sic jussit ipsa Cybele, cum erudiret Idæos Dætylos, & doceret initiandi morem. Diodorus ait, morem initiandi, quem Dardanus accepit à Iove, nefas erat aperire nisi initiatis, ideo fida silentia.* Addamus similitudinem etiam quamdam cognominum intercessisse. Vt enim Cybele, Φερέπλις, & πυργόφορος, ita hæc nostra Φερέοικος, & domiporta dicta est. At hæc tamdiu placeant, quamdiu prodeant meliora certioraque. Pilei & ipsi ad normam eorum quos gestant Castores & Dioscuri, fabrefacti, ad Rheam ideo spectant, quia Samothracum Deorum, Curetū, Corybantum, Ca-
byrorum

byrorum gestamina videntur fuisse, & Castores ipsi affines hisce omnibus fuerunt, ut ex ijs, quæ habet Strabo libro X. & ex Vectio Basso in Arateis Phænomenis, & Hugonis Grotij notis ad Syntagma Arateorum conijcere est. addamus porro & apud Cephalenses MAGNOS DEOS appellatos fuisse, ut notat Pausanias in Atticis. Quæ fuit legitima Magnæ Deum Matris, & Attinis nomenclatura, ut indicant veteres Inscriptiones. Servius ad III. Æneidos hæc habet, *Varro unum esse dicit Penates & magnos Deos. Nam & in basi scribebatur MAGNIS DIIS. Et idem Varro & alij complures magnos Deos affirmant simulacra duo virilia Castoris & Pollucis, in Samo-Thracia ante portum sita, quibus naufragio liberati vota solvebant.* Macrobius libro III. Saturn. capite IV. addit, *Varro humanarum II, Dardanum refert, Deos Penates ex Samo-Thrace in Phrygiam, & Ænean ex Troia in Italiam detulisse, &c.* Crux ipsa in summis Pileis quo pertineat mihi incompertum est. Apparet certe in Geminorum Pileolis apud Aratum, ex editione Cl. Viri Hugonis Grotij, qui minus recte, mea quidem sententia, torulum interpretatur. Torulus enim Plautinus sub Petafo fuit. At hæ Cruces in summo Pileo. Torulus autem videtur effectus in vetere Nummo, qui est Mercurij apud me.

(b)

Suos

Suos igitur Castoras habuerunt & Phryges ipsi. Luna excrescens vel illam narratiunculam, fabellam verius, exprimit, quam Diodorus Siculus ex Atlantidarum theologumenis compilavit, vel Attidis mysticum ornatum, qui in nummis aliquot veteribus cernitur, hujus lunaris sectiunculæ ad pectus ejusdem adfixæ.

Virga.

Virga, sive illud sceptrum sit, Pineæ insignitum, potestatem Solis asserit, qui cuncta moderatur. De nuce Pineæ inferius suo loco agemus.

Tibiæ.

Manus extimam partem ornant proximæ à capite Draconis Tibiæ, quarum altera videtur expressisse acutum tinnitum, altera gravem bombum, ut loquitur Appuleius. Et Tibiarum fuit inventor Marfyas, si Dio-

si Diodoro credimus, qui Cybelæ amicus fuit. Varro apud Servium lib. IX. Æneïdos non admodum graphicè ad picturam nostram; *Tibia Phrygia dextra unum foramen habet: sinistra duo, quorum unum acutum sonum habet, alterum gravem.* Servius magis apposite, ad illud ex Æneïdos IX.

---- *biforem dat Tibia* ~~entum,~~

Bisonum, imparem. Et servavit eis Tibiarum suarum, idest Phrygiarum naturam. Tibiæ aut Serranæ dicuntur, quæ sunt pares, & æquales habent cavernas. Aut Phrygiæ quæ & impares sunt, & inæquales habent cavernas. Post Tibias Cymbala & Sistrum in conspectu sunt. Illa eadem penè figura visuntur etiam Romæ, in veteri ara marmorea, quam citavimus, apud Cæsius, secantia decussatas faces. Virgilius in IV. Georg.

Tinnitusque cie, & matris quate Cymbala circum.

Ubi hæc Servius; *Matris Cymbala: quæ in ejus tutela sunt, ideo quod similia sunt hemiciclis cæli, quibus cingitur Terra, quæ est mater Deorum.* Hæc Martialis libro XIV. 202. appellat Æra quod ærea essent.

*Æra Celenæos lugentia matris amores
Esuriens Gallus vendere sæpe solet.*

Idem lib. V. 41.

Et concubino mollior Celenæo,

(b 2)

ubi

ubi non parum mihi subit mirari, cur Martialis Celenas immiscuerit ijs, quæ Pessinunte celebrabantur. Distant enim Sangarius & Marfyas non minimo terrarum tractu, ut ex tabulis Geographicis patet, & Claudiani Carminibus, lib. II. in Eutropium.

*Sangarium, vitrei pennis qui gurgite Galli
Auctus, Amazonij fertur ad ostia Ponti.
Icarium pelagus, Mygaleaque littora juncti
Marfya, Mæanderque petunt —*

At hæc sollemne est Poëtis confundere, Nisi dicamus, Celenæos transtulisse ad suam regionem hæc omnes religiones, æmulatione quadam, ut olim fiebat, Civitatum; & cujus non parva extant vestigia apud veteres auctores. Alioqui apud Pessinuntem & Dindyma stata & legitima fuerunt hæc sacra. Ammianus Marcellinus, lib. XXII. unde dextrorsus: itinere declinato, Pessinunta convertit, visurus vetusta Matris magnæ delubra, &c. Et antiquum Epigramma.

*Qui colitis Cybelen, & qui Phryga plangitis Attin
Dum vacat, & tacita Dyndima nocte silent,
Flete meos cineres &c.*

ubi notandus est ploratus, apposite ad æra lugentia Martialis. Attis enim plangebatur, ut & Osiris, & Adonis. Quod & Julius Firmicus notavit; *lugete Liberum, lugete Proserpinam, lugete Attin, lugete Osirin, sed sine nostræ contumelia dignitatis.* Est autem propo-

sopopœia Solis loquentis , adversus eam hæresin, quæ Macrobij tempore viguit , Solem ipsum in varia numina dividentem. Sistrum ad Isidem pertinet, neque ideo abludit à magna Matre. Marcianus enim Capella libro II. in lunari circulo statuit Sistra Niliaca , Eleusinam lampada , Arcum Dictynnæ , & Tympana Cybeleia. Mentulam illustrant illa Arnobij. *Dicite, ô iterum, ergone Deum Mater genitalia illa desecta cum floribus , ipsa per se mærens officiosa sedulitate collegit , ipsa sanctis manibus , ipsa divinis contrelavit & sustulit flagitiosi operis instrumenta fœdique?* &c. *Culter* (si modi is culter est ; æmulatur autem faciem vinitoriam , quam delineavit Columella) non aliò referendus est , quàm ad exsecutionem virilium. Juvenalis. Sat. II.

*Quid tamen expectant , Phrygio quos tempus erat jam
More supervacuum cultris abrumpere carnem ?*

Cultri autem figuram exhibet antiquum marmor, Capuæ ; apud Gruterum 640. 11. utebantur verò Coqui Cultro. Plautus, Aulularia. Ev. quia *Cultrum habes* CON. *Cocum decet* Venatores etiam , Martialis Lib. I. 115.

——— *Stupuitque superbus
Venator , cultro nil superesse suo.*

Et hos Secespitas appellant nostri Antiquarii , non omnino malè. Testula alioqui usum fuisse Attinen notat Arnobius, & filice ante Arnobium Catullus.

Divellit illa acuto sibi pondera filice.

(b 3)

De

Cithara

De cithara superfluum videtur ut sermonem instituamus, ea enim Solis & Apollinis gestamen est satis notum. Virgilius lib. XII. *Æneidos*.

*Ipse suas artes, sua munera lætus Apollo.
Augurium Citharamque dabat —*

Gladus.

Et Apollo magnæ Matris amasius fuit, teste Diodore Siculo. Quod sequitur statuemus esse Gladium, quo usi sunt Galli, ad brachia sibi quisque disseccanda: in pompa nimirum & lymphato illo discursu. Apulejus lib. VIII. Lucretius lib. II.

*Telaque præportant violenti signa furoris
Ingratos animos, atque impia pectora volgi
Conterrere metu quæ possint numine divæ.*

Cæterum antiqui gladiatorum capulos, & infima vaginalium ita frequenter ornarunt ut hic videmus, cum tamen gladij mucro in acumen desineret, neque esset arcuatus, ut plerique arbitrantur. Et hoc schemate conspiciebatur antiquus Gladius, apud LÆLIUM PASCHALINUM Romæ, ut nos non ita pridem vidimus, & alij non semel. Gladij porro usum & primum inventum Diodorus ad Curetas refert, lib. V. Biblioth. At Curetes cum Idæis Dactylis & Corybantibus non semel confundunt veteres auctores, Strabone etiam teste.

Ser-

Servius eximiè ad lib. III. *Æneidos Alij tradunt, Curetes & Corybantes, matris Deum ministros, custodes sicut dictum est pueri Iovis, ad plurimas res maximi usus hominibus extitisse.* Claudianus libro supra citato,

*Interea gelidæ secretis partibus Idæ
Dum sedet, & thyasos spectat de more Cybelle,
Curetumque alacres ad tympana suscitât Enses.*

Et lib. II. de raptu Proserp.

*Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis, & strictos Curetum despicias Enses.*

Forceps quæ subsequitur Vulcanum indicabit, quem *Forceps.* Pileus & Tenax (nos Italicè *Tenaglia*) insigniverunt apud veteres; ut in Aureliæ & Cæsiæ gentis Denaris adnotatum est. At Vulcanus Cælo natus, cujus meminit Cicero lib. III. de Nat. Deorum, Cybelen cognatione aliqua videtur attigisse. Et certè Marcianus Capella Terræ patrem Vulcanum nominat. At Terra magna mater fuit. Lucretius.

*Quare magna Deum mater, materque ferarum
Et nostri genitrix hæc dicta est corporis una.*

Summum fastigium Pollicis digiti insidet nux *Nux Pineæ.* Pineæ, qua Iliacos usos fuisse scribit Ælius Lam-
pri-

pridius in vita Commodi Imperatoris. Ut ex hoc etiam capite liqueat, quod sub initium hujus commentatiunculæ monuimus, indiscretas fuisse horum numinum apud antiquos rationes. Satius lib. X. Thebaid.

*Sic Phryga terrificis genitrix Idæa cruentum
Elicit ex adytis, contemptaque brachia ferro
Scire vetat. quatit ille sacras in pectora Pinus,
Sanguineosque rotat crines, ac vulnera cursu
Exanimat, pavet omnis ager, respersaque cultris
Arbor, & attoniti currum erexere leones.*

Ubi videtur falsus Lucretius Placidus, qui Pinus sacras consecratas faces interpretatur. Pinus autem arbor in penetralia templi Matris Deum inferebatur, in Attidis memoriam, ut scribit Arnobius lib. V. non semel. Quod nimirum sub ea Attis virum exuisset, vel trunco illo induruiisset, ut canit Ovidius lib. X. Metamorph. Inferebatur verò lanarum velleribus stipitem circumvoluta, & ramulos redimita & compta violaceis coronis. Dies autem status & solemnus hujusce illationis fuit XI. Kal. Aprilis, ut ex vetere Kalendario Constantiano me docuit HIERONYMUS ALEXANDER, cujus docti & eruditi in illud idem commentarij propediem prodibunt. In eo est legitima hæc festi diei formula ARBOR INTRAT. unde natum videtur glossema Lucretij ad illa Statij.

Resper-

----- *Resperfaque cultris,*

Arbor. —

ARBOR. *Pinus, quæ colitur in sacris Matris Deum,
sub qua jacuit Attis, Matri Deum dilectus.*

Servius ad illa IX. *Æneïdos.*

*Pinea sylva mihi multos dilecta per annos
Scripsit, congrue nam Pinus in tutela Matris Deum est.
Quem imitatus est Claudianus Lib. I. de raptu Pro-
serpinæ.*

—— *Templique colendi.*

*Relligiosa silex, densis quam Pinus obumbrat
Frondebis, & nulla lucos agitante procella
Stridula coniferis modulantur carmina ramis.
Terribilis intus Thyasi, vesanaque misto
Concentu delubra gemunt, ululatibus Ide
Bacchatur, timidas inclinant Gargara sylvas.
&c. graphice.*

In eadem media simulacrum juvenis subligabatur
(inquit Jul. Firmicus) Attinis videlicet: idque ex
Dei fortasse monitu, ut scribit Diodorus Siculus.
Hinc Pinus in tutela Cybeles fuit. Phædrus lib. III.
Fabular.

—— *Quercus Iovi,*

*Et Myrtus Veneri placuit, Phæbo laurea,
Pinus Cybelæ, Populus celsa Herculi.*

Pinus autem figura, ut in marmoribus & gemmis olim
hæc fuit.

(c)

Ex-

Expressit vero hic Artifex Virgilianum illud ex Ecl. VII.

Hic arguta sacra pendebit fistula Pinu.

& illa Macrobij Lib. I. Saturnal. cap. 21. *Solem vero sub nomine Attinis ornant Fistula & Virga.* Ad nucem Pineam ut revertamur; extat apud Macrobius insignis jocus Cascellij I. C. qui consulenti an nux Pineæ Pomum esset, respondit, Pomum futurum, si in Vatinius misisset. Libro II. Saturn. cap. 6. At sine exceptione pronunciavit Martialis Libro. XIII. 25.

*Poma sumus Cybeles, procul hinc discede Viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.*

Cybele autem dicta est à monte Cybelo, seu Cybele. Virgilius Libro III. Æneidos.

Hinc Mater cultrix Cybeli. —

& Ovidius in IV. Fastor.

Inter ait viridem Cybelen, altasque Celenas.

Im-

Imposuit autem pictor, sive alius quispiam GABRIELI SIMEONIO, & JO. GEORGIO HERWARTO, ut alia specie nobis exhiberent ex marmore PENNENSI, inter MASSILIAM, & AQUAS SEXTIAS eruto. Indicem & impudicum digitos, ut ex fragminibus etiam nunc apparet, obfidebat olim Aquila, quæ fulmen unguibus prensabat. Illa Jovem utique significavit, qui Agdistis, seu Acdestis pater fuit; cujus cruore extitit repente (ut diximus) malum Punicum, quo in sinu reposito, concepit Attidem mater. Manus autem hæc gestu & conformatione, dextram Attinis exhibet, ut videmus in signo una cum ipsa eruto. Neque absurdum erit opinor excurrere tantisper hîc, & emendare insignem Ulpiani locum, in quo de magna Matre agitur; ut in pristinum nitorem restituatur qui hætenus in mendo delituit, ad speciem elegans, & elaboratus. Huic ego larvam omnium primus forte detraxero. Locus est in libello, cui titulum adscripserunt, Institutionum seu Titulorum, ex corpore Ulpiani, Lemmate, *Qui heredes institui possunt*. Recenset ibi I. C. Deos illos, quos ex Senatusconsulto seu Constitutionibus Principum, heredes licebat instituere. Enumerat vero Iovem Tarpejum, Apollinem Didymæum, Martem in Gallia, Minervam Iliensem, Herculem Gaditanum, Dianam Ephesiam. Hucusque recte omnia; porro adjungit Matrem Deorum Cybelem, eam quæ Smyrnæ colitur. Cybelen hanc ne fanaticus quidem ullus somniavit umquam. Quid enim Ulpiano,

(c 2)

cujus

cujus proprietatem atque elegantiam viri docti suspexerunt, cum poëtica illa voce, quæ tautologian etiam invito exprimeret? At verò cordatus nescio quis (I o. TILIVS fortasse) cui plerosque veteres I. C. ferimus acceptos, quique hunc librum primus edidit, manu scripti codicis scripturam bona fide exhibuit multis in locis. ingenuè, hoc & religiosè. Vidit enim vir eruditus quisquis ille fuit latitare nescio quid sub ea Librarij manu, quæ hæc litterarum notas descripserat, MATREM DEORUM SIPELENSIM QUÆ HYSMYRNE COLITUR. Hæc antiquæ lectionis altius impressa vestigia eò primum me traduxerunt, ut cogitarem scripsisse Ulpianum MATREM DEORUM SIPYLENSEM, ISIN QUÆ SMYRNÆ COLITUR. Neque omnino mala hæc mihi divinatio videbatur, conjectanti ⁱⁿ ISIN, ex Librarij oscitantia, & Litterarum cognatione, antecedentis dictionis extrema, antiquo & alibi sæpius prodito vitio invasisse. Aderant meæ emendationis rationes ut sane opinabar satis exquisitæ. Pausanias in primis eruditus antiquitatum indagator, Lib. III. Magnesios testabatur, qui in Sipyli parte Aquilonari sunt, signum Matris Deum adseruisse, longe omnium quotquot extabant antiquissimum. Hujusque antiquitatis vel Senatuum vel Principum aliquem rationem habuisse ut mihi persuaderem, Asylorum jure vetustati plerumque innixa, ut apud Tacitum, à simili compellebant. Accedebant præterea Magnetum merita, qui in bello, quod Populus

pulus Romanus adversus Mithridaten gessit , egregiam operam navarunt. Jam verò quod ad Isiden attinet , quæ Smyrnæ coleretur , retulerat pridem in litteras Aristides , Sacror. serm. III. & Sacerdotem & Templum Isidis Smyrnæ , in quo ipse Isidem , & Sarapidem , ansernis hostijs exorasset. Neque verò permovebant me aliquorum voces , absonum videri Ægyptiam superstitionem adeo probatam Ulpiano , ut inter majorum gentium Deos Isin adnumeraret. Succurrebat enim , id non Jurisconsulto ipsi , sed Senatui , Principibusve , qui superstitionibus indulgissent , vitio vertendum. Fungi ipsum enarratoris munere non philosophi. Quæ si non placerent ; non eum esse me , qui miraretur hominem Christianis infensum , Deorum cultui plus nimio addictum , sordida monstra scriptis suis intexuisse. Hoc nimirum jure obtigisse

*His quibus exactas placuit servare tenebras ,
Splendentemque die medio non cernere Solem.*

ut missum faciamus , Ulpianum Præfectum Prætorio fuisse ejus Principis , qui *Isium & Serapium* (Lampridij verba sunt in Alexandro) *decentur ornavit.*

Neque vero inficias iverim , non displicuisse mihi emendationem alteram , ab antiqua scriptura minimum abeuntem : ea fuit , MATREM DEORUM
CYBELEN ISIN QUÆ SMYRNÆ

(c 3)

Co-

COLITUR. ita tamen ut Cybeles cognomentum topicum fuerit. de quo Pisander apud Stephanum in KYBEΛEIA, Strabo Lib. XII. Diodorus Siculus Lib. III. Suidas & alij. Hæc ut dixi speciosa & vera videbantur, quæ etiamnum videntem meliora probantemque alliciunt tamen. Verum, ut sunt posteriores curæ meliores, commodum occurrit Aristides, qui non semel in Sipylo Smyrnam illam antiquam, ibidemque Jovis matrem, Deorum thoros, & Corybanum choros recensuit. An idem sibi voluit Plinius Lib. XIV. cap. IV. *nascitur* (Maroneum) *Smyrnæ regione, juxta delubrum Matris Deum?* Antiquissimam autem religionem Smyrnæi videntur in novam urbem transtulisse, & veteri servato loci cognomine, in Metroo excoluisse. Neque vero meritis in Pop. Rom. Smyrnæi Magnesijs erant posthabendi, si Cornelio Tacito credimus. Legamus igitur MATREM DEORUM SIPYLENSEM, quam ut secerneret Ulpianus ab ea, quæ apud Magnesios colebatur, adjecit, QUÆ SMYRNÆ COLITUR.

A P-

APPENDICULA.

Ilius Gregorius Gyraldus vir sane accuratissimus proprio Syntagmate de Rhea & Ope, multa differuit, quæ eruditum Lectorem instruere possunt. Nos hic Analecta quædam dabimus eruta è varijs Inscriptionibus Marmorum & Nummorum. Itaque monemus primum Ant. Augustinum Dial. V. hanc epigraphen D.M.M.I. recte interpretatum esse *Deum matri magnæ Ideæ*, minus recte *Deæ magnæ matri Isidi*. marmor enim præfert Cybelen non Isidem. Licet enim hæc mysteria (ut non semel monuimus) coaluissent, ut satis superque indicant carmina Cypriani, seu Tertulliani, ad Senatorem apostatam; tamen Isis alio cultu, & schemate fingebatur. Monemus secundo Pierium Valerianum virum impense doctum lib. 39. Hieroglyphic. recensuisse Nummum Faustinae Augustæ cujusmodi & nos olim habuimus, in cujus aversa superficie spectabatur Cybele Leonina insidens sellæ, sphæramque inter manu & genu continens, cum nonnulla hallucinatione. Non enim sphæra, sed tympanum est certo certius. Monemus tertio Adolphum Occonem Pierij auctoritati nimis in hoc detulisse, in suis Numismatibus, cum posset nummum inspicere, & tympanum adnotare loco sphærae At Catalogo, quem recitat Servius MAGNOR. DEORUM IV. Lib.

- Lib. III. Æneïdos ex variorum Auctorum sententia, adjungi possunt Mater Deum & Attis, quibus duo monumenta posita sunt sub hac inscriptione **DIS MAGNIS**, apud Gruterum 27. 4. & 28. 2. porro Idæam appellarunt ab Ida vel Cretæ vel Troiæ; utrobique enim colebatur, ut scripsit Virgilius. Magnam cur dixerint petamus ex Lucretio, & Arnobio. Mater Deum magna Pori Aug. & Trajani, sive Triani Felicis quæ fuerit alij viderint; exscripsit autem Gruterus 308. 10. 11. fide Justi Lipsij, marmor mendose, quod emendatum habetur apud Philippum Cluverium Lib. III. Italiæ antiquæ.
- V. cap. III. Cerariam quam appellet antiquum marmor apud eundem 1010. 2. mihi prorsus est incompertum: nescio quid sane Cereris redolet, quam
- VII. eandem esse cum Magna Matre nonnulli arbitrati sunt. Attis qui & aliquando Attin, Ἄττις altissimus, celsissimus nuncupatus est, ut in vetere Inscriptione apud Gruterum 28. 1. Solem nimirum omnia pervidentem, omnia perlustrantem esse censebant, ut diximus. Vidimus etiam appellatum Minotaurum & Minoturanum, petita fortasse à nomine alicujus vici nomenclatura. Succurrebatque Minotaurus, nisi amicus noster **FEL. OSIVS** vir ornatissimus, humaniorum litterarum in hoc nostro Gymnasio publicus Interpres, ostendisset mihi duas veteres Inscriptiones Romæ recens erutas.
- VIII.

M. D

M. D. M. I.
ET ATTIDI SANCTO
MENOTYRANNO
Q. CLODIVS FLAVIANVS. &c.
&-
MATRI DEVM MAGNAE
IDAEAE. SVMMAE. PA
RENTI. HERMAE. ET ATTIDI
MENOTYRANNO INVICTO
&c.

Quæ fanè longè abeunt à Minotauro. Quare AM-
PLIANDUM.

Videmus autem in hisce Inſcriptionibus Cybe-
len ſummam, & parentem appellari, Attiden
ſanctum, & invictum, quod poſtremum adjunctum
Herculi, Soli, & Mithræ convenit, imò huic uni
proprie ſi Commodianum audimus.

INVICTVS.

*Invictus de petra natus ſi Deus habetur
Nunc ergo vos de iſtis date priorem
Vicit petra Deum quærendus eſt petræ creator.
Inſuper & furem adhuc depingitis eſſe
Cum ſi Deus eſſet umquam non furto vivebat
Terrenus utique fuit & monſtrivora natura
Vertebatque boves alienos ſemper in antris
Sicut & Cacus Vulcani filius ille.*

(d)

hac-

- X. hæcenus Auctor conclamata editionis, & desperata. Attin appellatum Phryga vidimus in vetere Epitaphio
- XI. ut retulimus apud Cæsius Romæ, Mater Deum magna Idæa, & Attis populi Romani apud Gruterum
- XII. 307. 7. ita videntur esse appellati receptis publica auctoritate sacris. Quod ex nuncupatione ipsius Archigalli satis patet. Cujus erat vaticinatio; ut præter antiquum marmor Gruterianum x x x. 2. Appulejus & Tertullianus cum risu & insectatione notaverunt.
- XIII. Ceterum in parergis ararum horum Deorum fere semper visuntur Tauri & Arietes, ut in Inscriptionibus fit mentio Taurobolij, & Criobolij, cujus præterea meminit Julius Firmicus, *Tauribolum* [*Taurobolium*] *vel Oriobolium* [*Criobolium*] *scelerata te sanguinis labe* [*tabe*] *perfundit*; *vel scelerato tabo*, at *labes* etiam ferri potest
- XIV. At quale hoc sacrum? Prudentius luculenter expressit in Romano martyre, quem omnino vide....
Agnoscis illum quem loquor miserrime,
 &c.
- XV. ubi meminit tabidi roris, & tabi. Et hoc fuit Taurobolium Crioboliumque percipere, & Taurobolio in æternum renasci, ut ipsi quidem non minus ridicule, quam impie arbitrabantur. hoc Taurobolium &
- XVI. Criobolium facere. hoc accipere. Tauropolia vero, quorum meminit Casaubonus ad Athenæum Lib. vi. Animad. cap. 16. an huc pertineant, viderint doctiores. in Inscriptionibus certe Gallicanis Taurobolium, & Tauropolium promiscue legitur. Ad Matrem

trem Magnam, & Attidem, ut redeamus, qui plura de ijs volet, adeat Fulgentium Lib. I I I. Mythologicon, & Lucianum de Syria Dea.

Cum pagellæ aliquæ vacarent, visum est heic describere integrum Lucretij locum cujus suprà mentio facta est, quòd ad ejusdem argumenti illustrationem mirificè conducere visum fuerit. Extat autem libro I I.

*Principio tellus habet in se corpora prima,
Unde mare immensum volventes flumina fontes
Assiduè renouent: habet, ignes unde oriantur.
Nam multis succensa locis ardent sola terræ.
Eximijs verò furit ignibus impetus Etnæ.
Tum porrò nitidas fruges, arbustaque læta
Gentibus humanis habet unde extollere possit:
Unde etiam fluidas frondeis, & pabula læta
Montivago generi possit præbere ferarum.
Quare magna Deum mater, materque ferarum,
Et nostri genitrix hæc dicta'st corporis una:
Hanc veteres Grajùm docti cecinere poëtæ
Sublimem in curru bijugos agitare leones:
Aëris in spatio magnam pendere docentes
Tellurem, neque posse in terra sistere terram.
Adjungere feras, quia quamvis effera proles
Officijs debet molliori victa parentum.
Muralique caput summum cinxere corona:
Eximijs munita locis; quia sustinet urbeis:
Quo nunc insigni per magnas prædita terras
Horrificè fertur divinæ matris imago.
Hanc variæ gentes antiquo more sacrorum
Idæam vocitant matrem, Phrygiasque catervas
Dant comites, quia primum ex illis finibus edunt
Per terrarum orbem fruges cæpisse creari.*

(d 2)

Gal-

Gallos attribunt , quia numen qui violarint
 Matris , & ingrati genitoribus inventi sunt ,
 Significare volunt indignos esse putandos ,
 Vivam progeniem qui in oras luminis edant .
 Tympana tenta tonant palmis , & cymbala circum
 Concava , raucifonoque minantur cornua cantu ,
 Et Phrygio stimulat numero cava tibia menteis ,
 Telaque præportant violenti signa furoris ,
 Ingratos animos , atque impia pectora volgi
 Conterrere metu quæ possint numine divæ .
 Ergo cum primum magnas invec̃ta per urbeis
 Munificat tacita mortaleis muta salute :
 Ære atque argento sternunt iter omne viarum
 Largifica stipe ditantes , pinguntque rosarum
 Floribus , umbrantes matrem , comitumque catervas .
 Hic armata manus (Curetas nomine Graij
 Quos memorant Phrygios) inter se fortè catervis
 Ludunt , in numerumque exultant sanguine læti :
 Terrificas capitum quatientes numine cristas ,
 Dictæos referunt Curetas : qui Iovis illum
 Vagitum in Creta , quondam occultasse feruntur ,
 Cum pueri circum puerum pernice chorea
 † Armati in numerum starent : pernice chorea
 Armati numerum pulsarent æribus æra ,
 Ne Saturnus eum malis mandaret adeptus ,
 Æternumque daret matri sub pectore volnus .
 Propterea magnam armati matrem comitantur ,
 Aut quia significant divam prædicere , ut armis ,
 Ac virtute velint patriam defendere terram :
 Præsidioque parent , decorique parentibus esse .

M A-

MANUS ÆNEÆ, CECROPII VOTUM referentis, dilucidatio.

Auctore

JACOBO PHILIPPO TOMASINO,
ÆMONIÆ PRÆSULE.

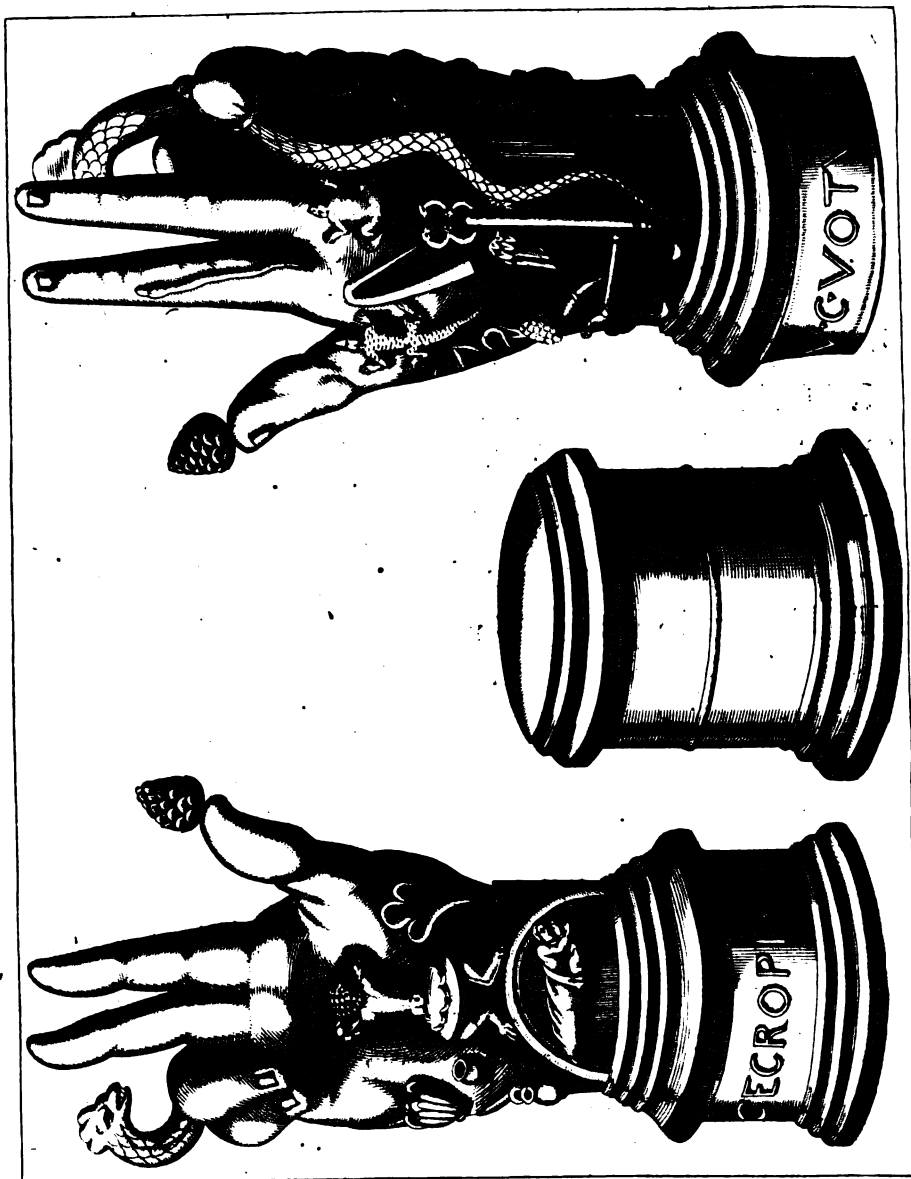
AMSTELODAMI,

Sumptibus ANDRÆ FRISII.
CIC LXX.

CAPITUM INDEX.

- I. Operis occasio.
- II. Cuinam instituto hæc manus excogitata.
- III. A quo, & cui donarium hoc dicatum.
- IV. Ejus Materia, Forma sive fabrica, & Situs.
- V. Partis interioris explicatio.
- VI. Declaratio partis extimæ.

CECROPII VOTUM

à

JAC. PHILIPPO TOMASINO

ÆMONIÆ EPISCOPO

Dilucidatum.

CAPUT I.

Operis Occasio.

Aventē Minerva, atque annuente benignā Eminentissimi Principis FRANCISCI BARBERINI tutelā, quum noster *de priscorum Donariis Votisque* conatus propitio eruditorum conspe-

ctu exciperetur, pro sua quisque humanitate in dies plurimi non pauca in istius argumenti incrementum sparsim contulere; in primis *Cassianus à Putēo* illustris Eques, ob vetustatis notitiam, vitæque innocentiam, & morum comitatem Romanæ Urbis splendor: cujus mirā diligentia quodcumque seu casu seu labore melior lux detexit, ad posteritatis memoriam extendit. Ejus generis jure censenda faberrimi vetustissimique operis effossa inter Divi Gregorii ruderā manus ænea, atque in Eminentissimi illius

(f)

Prin-

Principis refertissimam preciosioribus pinacothecam non ita pridem veluti in Apollineum sacrarium, seposita : cujus iconem Vir nostri studiosissimus nobiscum solita benignitate communicavit. Eam Divorum omnino tholos quondam exornasse, non levi prorsus conjectura tum denique planum erit, ubi omnem ipsius rationem pro ingenii modulo inter severiores sacri muneris curas carptim declaravero.

C A P. II.

Cuinam instituo hæc manus excogitata.

MANUS ænea, ejus * quam imago refert magnitudinis, & hieroglyphicis veluti signis Tropi-
cis, diversarum rerum, ac præsertim animalium figura delineatis, & deorum hominumve ingenium, mores, ceterasque affectiones exprimentibus, quæ Lucano Poëtæ gravissimo *linguæ magicæ*, hoc est sapientes, utrinque variata, votum procul dubio repræsentat. Evidentissima namque in hanc rem ejus Inscriptio.

CECROPIVS V. C. VOTVM. S

Illud nempe instituit Cecropius, Vir clarissimus. Quem neutiquam consularem existimo, quum nec inter Consules, nec à Grutero inter tot Inscriptio-
Ro-

* Sciat benignus Lector manum hanc, ut inferi suo loco commodè posset servatis servandis nonnihil imminutam esse, si cûi tamen id tanti videbitur, manum hanc cum manu quam exhibuimus altera in Pignoriij initijs Attidis contendat, & veram, aut verè proximam ejus magnitudinem deprehendet.

Romanas insigni volumine congestas aliquis hujus nominis reperiatur. Quo honore viros primi nominis affectos, nuper de *Tesseris Hospitalitatis* palam fecimus. Vera tituli hæc sententia videtur: *Cecropius voti compos votum solvit*. Quisnam ille fuerit, & unde nomen duxerit paucis dispiciendum. Voventis ingenium & opes, sive animi magnitudinem, ex insigni opera conjectare licet: qui originem haut dubiè ducebat à Cecropio, antiquo Atheniensium Rege; quem primum oppida, urbesque condidisse ac Jo- vem Summi titulo cohonestasse perhibent, ejus apud Athenienses auctoritatis, ut ceteri Reges Cecropii nomen adsumerent. Nisi fortassis oriundus Athenis appellationem traxerit à tribu Cécropide, quam primo Regi suo debet, à quo & Reges ceteri Cecropides nominati. Natus huic filius tempore salutis parum propitio; à diuturna valetudine nactus Æsculapium sibi faventem, in spem felicioris vitæ unicum familiæ columnen Dææ sospitatrix tutelæ, eximio planè monumento, summa religione dicato, commendatur. Nobis autem figuris ac mysteriis opus hoc adeò involutum & obscurum videtur, ut nisi Phœbus radios præstet, ingenii caliginem discuti perquam fuerit difficile, in ea rerum varietate, quam diuturni temporis intervallum interioris doctrinæ penetralibus clausit. E quibus etsi non licuerit singula fortassis eruere; ad verum antiquitatis genium quædam tamen exegisse, à priori laboris gloria non prorsus alienum censebitur.

(f. 2)

Vota

Vota porro in tabellis ac fictilibus insculpta non usque novum est: at in manu nullum in hunc diem occurrit. Manum tamen in signorum numero fuisse, notum est. Eòne factum id putemus, ut voventis potentiam, seu malis liberalitatem donantis indicet? Vel quia Isis in pompa sacra manum ostentaverit? Quod porro dextram præcipuè ostendat, causa videtur potissima, quoniam eadem sacra existimaretur. Quid verò numinis heic præter morem nulla mentio? An quia Deæ Isidi huic dicatum erat donarium, cujus occulta quum essent sacra, silenda quoque fortassis erat veneratio? Tale quidpiam innuit Apulejus Metamorphoseon Libro x i. ubi ait: *Proxima nocte, vidi quemdam de sacratis, linteis intectum, qui thyrsos & hederas & tacenda quædam gerens, ad ipsos meos Lares collocaret.* Valetudinis curam ei adscriptam planissimum est ex fragmento basis marmoreæ, cujus inscriptionem illustris Vir Joannes Vincentius Pinellus ex ædibus Patavinis Contareni Procuratoris ad Gruterum misit. Qui lapis à Paulo Rhamusio viro antiquitatis perquam studioso conquisitus, ut ipse ad Scardeonii Antiquitates, quæ in meo sunt Museo, notavit, non ita dudum cum ceteris marmoribus Rhamusianis ad sapientissimum Senatorem Venetum Georgium Contarenum rediit. Ea talis est.

I S I. S A C R
 L. M A I V S
 P H I L E A S. V I. V I R
 A Q V I L. O B
 S A L V T. G R A T T I A N I
 F I L I I. E T. G R A T T I A E

Non alij porrò quàm Deæ Cybelæ in primis destina-
 ta fuisse, quæcunque heic symbola planè ipsius cul-
 tum referunt, in progressu dissertationis omnino con-
 stabit.

C A P. III.

A quo, & cui Donarium hoc dicatum.

Mirum quidem nonnullis videri posset, Romanæ
 conditionis hominem Votum Ægyptiis simu-
 lacris undique exornasse; quandoquidem Romanis
 eam gentem ridiculam fuisse non obscurum ex Iu-
 venale Libro v. Satyra XV.

*Quis nescit Volusi Bithynice, qualia demens
 Ægyptus portenta colat?*

Quo etiam modo Cyprianus de Idolorum vanitate:
Ægyptia portenta non numina sensit. Nec omnem ejus-
 modi sacrorum rationem sannis fuisse objectam ne-
 gare potuit Plutarchus scriptor gravissimus, etiamsi
 fuerit conatus polito certè libello conclamatam ejus-
 (f 3) modi

modi superstitionem revocare. Bestiolas nempe colebant ferè omnes, quas Ægyptus portentorum mater producebat. Eo Josephus non injurià censuit, orbem terrarum, si Ægyptiorum sacra suscepisset, brevi bestiarum plenum, hominum inanem futurum. Hinc vera Trismegisti vox. *O Ægypte, religionum tuarum solæ supererunt fabulæ, æq; incredibiles posteris!* Longè tamen alia, forsitan & æquiori sententia, Tullius de Natura Deorum Lib. 1. tradidit *firmiores apud Ægyptios opiniones esse de bestiis quibusdam, quam apud Romanos de sanctissimis templis, & simulacris Deorum.* Eò namque illa tandem religio processit, ut à Quiritibus, rerum in orbe arbitris, fuerit recepta. Ecquid enim hisce Minucii Felicis verbis apertius? *Ægyptia quondam, nunc & sacra Romana sunt.* Nec mirum. Quemadmodum enim Apulei sententia inter ceteras nationes Judæi reputantur supersticiosiores, Nabathæi mercatores, frugum pauperes Scythæ, molles Asiatici; sic Ægyptii doctiores & sapientiores sunt habiti. Ea namque super alias gentes Ægypti vulgata est sapientiæ fama, ut non solum Africæ, sed Asiæ etiam atque totius Græciæ, universæque Italiæ quondam excitavit ingenia, & quodammodo ad se attraxerit. Eo enim concessit Moyses, qui omni Ægyptiorum sapientia emicuit: eò Samius Pythagoras, Plato, Linus, Orpheus, Solon, Lycurgus, Hesiodus, Homerus, Aristoteles, ceterique sapientiæ lumina confluxere, qui Græciam Italiamque ingenii monumentis ornarunt: ut Ægyptum totius

or-

orbis museum verè pronuntiaverint non infimæ fortis eruditi. Proinde imperii incremento id à Quiritibus factum, non minùs verè quàm eleganter innuit idem: *Sic dum universarum gentium sacra suscipiunt, etiam regnare meruerunt.* Superstitionem tamen non dissimulavit sibi averfam, quam acribus satis verbis ita perstringit: *Nonne & Apim bovem cum Ægyptiis adoratis, & pascitis? nec eorum sacra damnatis instituta serpentibus, crocodilis, & belluis ceteris, & avibus, & piscibus, quorum aliquem Deum si quis occiderit, etiam capite punitur.* Nec sane novum erit, Cecropium hanc religionem etiam Romæ professum. Athenienses enim Ægyptiorum colonos, è civitate Sacensi Cecrope duce deductos, perhibet *in Monodia Basilii Nazianzenus.*

Cuinam verò Donarium hoc fuerit sacratum., in ambiguo est. Jovi Ammoni & Asculapio factum, indicare videntur Arietis caput, ac Serpens qui manum ambit. Forsan & Cybele, quæ *Ἥὸς γυναικεία* Plutarcho in Cæsare, & apud Macrobiū, quandoquidem solis mulieribus licitum erat adire sacra ejus, quæ in operto fiebant. Qua de re suo loco uberius. Numquid & iucinx anathema hoc erectum? Numquid forsan Isidi, rerum naturæ parenti, ut paulo antea indicavimus. Cuique tamen suum heic esto iudicium: meliori cedere parati sumus.

C A P.

C A P. IV.

Ejus Materia , Forma sive fabrica , & Situs.

Æ Nea hæc manus perpetuitatem fortassis indicat , etiamsi priscis æs quoque in sacris fuerit usitatissimum.

Eaque inanis sine brachio fabrefacta , ut sceptro vel hastili à sacerdote quopiam , quum pompæ magnæ paulatim procederent anteludia , votivis cujuscunque studiis exornata pulcherrimè , minori labore posset præferri , ad celebritatem obsequii , quod Magnæ Deæ , seu Jovi Ammoni , alterive Numini erat dictum. Talem in pompa sospitatricis Deæ sacerdotem tulisse memorat Apulejus Lib. XI. *Metamorphoseon. Quartus æquitatis ostendebat indicium, deformatam manum sinistram porrecta palmula.* Qui manum etiam in pompa præferri solitam Deûm Matri Isidi memorat. Nam ipsa manum sacram in pompa ostentavit, Nec immerito. Manus enim auctoritatem ac potestatem significat : manus altaribus infert sacra , & pietatis munus peragit. Anaxagoras proinde , Aristotelis , & Plutarchi indicio , hominem pronuntiavit sapientem , quod manu esset præditus. Manus dextra profecto masculæ virtutis argumentum videtur. Nec alia de causâ credendum à veteribus Lusitanis in præliis captivorum amputatas manus dextras Diis fuisse consecratas , ut libro III. narrat Strabo. Qui plura de manu velit curiosius , illustris Viri Renati

nati Moræi, Consilarii Regii, atque in Academia Lutetiana Professoris Medici MANUM REGIAM, politissimi ingenii documentum perlustrat suadeo. Huc plane facit manus ænea, quam Petri Avogadri Comitæ Brixienfis munere V. C. Octavius Rubeus obtinuit, ex idolo Tyllini ferreo, quem Deum fortissimum ac triumphatorem antiquissimum intelligit, cujus ille statuam Beati Ramperti Episcopi jussu anno 840. dirutam & confractam, tradit in Monumentis Brixienfis. Illa vero cuspidis loco hastæ fuit imposita; cujus pollicem & volam serpens ambit, qui & ovum lambit pollicis atque indicis interfertum. Hastæ verò tamquam sacræ, & Deorum more colebantur, ut Justinus ex Trogo auctor, adeoque veluti regia diademata Diis apposita. Itaque Claudianus:

Tunc veteres hastæ regia dona micant.

Hastas certè Merionis & Vlyssis titulo cælatas refert in *Marcello* Plutarchus in quodam Siciliæ templo repertas.

Manus verò in hunc modum est conformata, ut supina pollicem, indicem, & medium sive impudicum passos referat, elevet atque extendat, annularem atque minimum contrahat; eo fermè schemate, quo religionis nostræ Antistites olim populo benè optare solebant: vel quo pictores ab omni ævo Servatoris nostri dextram sacræ Crucis tesseram effigiant. Quod sanè Laurentius Pignorius piæ memoriæ, magnum

(g)

pa-

patriæ nostræ ornamentum , non præter rem factum opinatur , quia Diabolus jam tunc omnem operam mira calliditate impendit , ut elevaret eum gestum , quem sacerdotes Christiani essent adhibitura , quum sacrum crucis signum exprimerent.

C A P.

Partis in manu interioris explicatio.

DONarium hoc diligenter considerantibus , inscriptionis nota primum sese offert intima pars manus , atque in ejus carpo puellus in amplexu matris suaviter in lectulo , specie sigmatis effigiato , decumbentis , talari veste , pallâ nempe seu stola obtectæ. Stola verò matronæ pudicitiam denotat , cujus Tertullianus *de Pallio* meminit. Votum Magnæ Deûm Matri, sive naturæ genetrici pro sobolis à conjugē matrona lectissima susceptæ salute reddita solum indicatur. Peculiarem verò fospitatricis Deæ pompam plenè ac prolixè loco aliquoties memorato Apulejus prosequitur. Quænam illi vis , & quanti eam censuerit antiquitas , testis Lucretius Lib. 2 :

Puellus.

Matrona stola in lectulo.

— *magna Deûm mater , materque ferarum,
Et nostri genetrix hæc dicta est corporis una.*

Neque eorum mihi displicet conjectura , qui huic numini dicatum putant : cujus haud exigua erat apud Ægyptios auctoritas ; quandoquidem Deorum ea mater , plurimumque pueris in ipsius tutela præsidii esset :

CECROPII VOTUM. 43

esset: à qua & accepta fuisse responsa notum est ex veteri monumento Patavii, quod olim apud Rhamusios, nunc Ateste in hortis Contareni. est.

I S I D I
S A C R V M
E X M O N I T.
E I V S D. D.
L. V A L E R I V S
M E M O R
V I V I R A V G.
L. D. P

Romanis etiam in summa veneratione habitam ostendit in Hadriani nummo Iſidis effigies. Huic etiam *Nux Pineæ.* Deæ pinea nux propria fuit. Hinc Martialis non minus verè quam argutè :

*Roma sumus Cybeles, procul hinc discede Viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.*

Causam tetigit Ovidius Lib. x. Metam.

*Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus
Grata, Deum matri. siquidem Cybeleiùs Atys
Exiit hac hominem, truncoque induruit illo.*

Nimirum Phrygius Atys pastor Calai filius, quum magnæ Matris ceremonias in Lydia monstrasset, ibique cultus esset invito Jove; hic aprum immisit in Lydiam, à quo Atys filius fuit interemptus, postea

(g 2) in

44 CECROPII VOTUM.

in pinum mutatus. Inter plures hujus rei testis unus mihi sufficit Phœdrus Lib. III. Fabularum:

——— *Quercus Iovi;
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybele, Populus celsa Herculi.*

Ramus.

Quapropter & in pollice jungere libuit ejusdem arboris ramum. Cujus tamen speciem cælator minus expresse. Myrto is propior, quem inter pocula primitus alteri cantando porrigebat, ut auctor in *Symposiacis* Plutarchus. At verò folium, ut fatear, magis refert ficulneum, quod ob humoris copiam genitalis perhibetur simulacrum. Quid si palmæ censueris? Nam & Apuleius illatam narrat palmam auro subtiliter foliatam Deæ sospitatricis sacris. Verum rem diligentius consideranti magis ad Rutam accedit, quæ vi sua generandi potentiam hebetans castimoniam promittit, imò serpentibus adversa nequitiam frangit volupturiam.

Nec fortassis à verò multum abeunt, qui existimant, Votum hoc solutum fuisse masculina prole suscepta, mense septimo, posteaquam foetus in vere conceptus esset, in hanc sententiam potissimum adducti, ex tribus digitis erectis, et arboris ramo, cujus in morem tenellus succresceret; etiam quod nux pinea Lucinæ pro secundo partu esset consecrata.

*Arietis caput.
Serpens.*

Jovi Ammoni & Æsculapio id dicatum porro suadere videtur Arietis caput, & Serpens manum ambiens. Aries enim Ammonem indicat, qui, ut nummus

mus Antonini refert, omnium saluti prospicit. Hunc vero Jovem, Naturæ conservatorem, ac Deorum Principem agnoscunt veteris sapientiæ antistites: cujus oraculum patrio Ægyptiorum more adiisse Alexandrum narrat Libro I v. Curtius. In hanc fermè sententiam Galieni Imperatoris Numismati Aries insculptus, cum hac inscriptione: J O V I C O N S E R V A T O R I. Pariter in altero Salonino nummo Aries hoc titulo: A M M O N I C O N S E R V A T O R I. Nec diversum significat impositum tripodi arietis caput. Nam & Tripos Apollini dicatus sapientiam connotat. Quicquid sit, priscorum victimis accessit caput illud. Ammon vero Jupiter est ex Ariete cælesti ortus, quem laboranti & sitienti exercitus fonte amœnissimo robur & salutem attulisse accepimus. Eumque non secus ac Latini Jovem, Ægyptij sospitatorem, salutisque Deum habuere, quem & Arietis specie coluerunt. Quo procul dubio respexit Minucius Felix, quando plurimorum superstitionem sic taxat: *capita vervecum & immolatis & colitis.* Occasionem tradidit Herodotus Libro 2. Jovem nempe ab Hercule, cui se occultaverat, exortum, amputato arietis capite comparuisse. Religionis hujus plura in veterum monumentis vestigia sunt. Hinc Nasoni de Arte amandi *Corniger Ammon.* Meminit ejus quoque Lucanus Lib I x.

*Inculi Garamantes habent, stat corniger illic
Iupiter, ut perhibent, sed non aut fulmina vibrans,
Aut similis nostro, sed tortis cornibus Ammon.*

& Silius Italicus Lib. I X. Punicorum:

At patrius flexis per tempora cornibus Ammon.

Unde Æmilius Probus de Lyfandro: *repulsus dixit
se vota suscepisse, quæ Iovi Ammoni solveret, existi-*

*mans se Afros facilius
corrupturum. De sta-
tua Jovis cornigera
Q. Curtius Lib. I V.
Id quod pro Deo coli-
tur, non eandem effi-
giem habet, quam vul-
go Diis artifices accom-
modarunt. Umbilico te-
nus arieti similis est, ha-
bitus smaragdo & gem-
mis coagmentatus Tri-
podem vero sapien-
tiæ, quâ vitam mode-
ramur, imo veritatis,
quæ sapientiæ anima
est, notam, fatentur
veterum mysterio-
rum consulti, quem Apol-*

Apollini deberi credidit Socrates. Tripus certe * au- *Tripus.*
 reus in adyto templi Apollinis Delphici fuit, sub quo
 serpens observabatur. Et sane Latinorum Poëtarum
 princeps, sub Æneæ persona veram herois indolem
 formans, inter prima ipsius dona Tripodis comme-
 minit. Verum & pari jure, quo Ammoni, votum hoc
 Æsculapio Apollinis, hoc est salubritatis filio, solu-
 tum, non infidis plane momentis arbitrantur, qui nu-
 men istud infirmitatibus humanis præesse norunt.
 Anguem scilicet Æsculapii vicarium Romam missum *Anguis.*
 accepimus. Sunt qui Æsculapium anguis specie
 Romani Legati, qui Epidaurum adnavigarat, opem
 adversus pestem imploraturus, navem sponte ingres-
 sum referunt. Acron, non temnendæ authoritatis
 Grammaticus, tradit, Romanos Epidauri, incertos
 ob multitudinem simulacrorum quod potissimum
 deligerent, anguem recepisse. Romæ in Insula Ti-
 berina, quibus honoribus cultus fuerit, etiam hodie
 loquuntur monumenta Græcarum tabularum, in
 quas relatæ fuerunt curationes illius monitu peractæ.
 Quam in rem Votum Æsculapio Romæ ostendit rari
 artificii ara, quatuor lateribus insignita vasis sacro-
 rum & aliis ornamentis.

A E S-

* Hos vel istiusmodi tripodes, cum aureo areove serpente, si Val. Maximo & Pausania
 fides, Apollini dicavit tot numinum inventrix Græcia: ac jam Luciani testimonio constat
 Apollinem ex istiusmodi tripode, sub quo anguis, responsa quærentibus dedisse. Et de
 angue quidem ita Oudanus: Anguem quod attinet, ut plurimum illum apud Apollinis vel
 sanitatis imaginem invenias, idque tam propter hæriolaciones & vaticinia, quam respectu
 medicamentorum & rei herbariæ, cujus Præses habitus est Apollo. Utriusque ideam num-
 mi apposui exhibent, quorum ille (1) Lepidi est, & tripodem cum angue inscriptum ha-
 bet: hic (2) Porrhumo debetur, & Æsculapij imaginem referre vulgo creditur.

CECROPII VOTUM.

A E S C U L A P I O.

D E O

I V L. O N E S I M V S

A V G. L I B:

A. C V R A. A M I C O R V M

V O T O. S V S C E P T O

D. D. L. M.

Et alterum, quod in tabella marmorea Romæ apud Aurelium Rufinum vidit Smetius:

A E S C V L A P I O S A N C T O

L. IVLIVS. AGATHORVS. ET TERENCE.
TIA. RVFINA. GRATIAS. AGENTES.
NOMINI TVO DD.

Rem evidentius indicat in D. Bartholomæi hortis Romæ Æsculapio insignita navis marmorea, visu certe dignissima. Æsculapii verò ædem in insula fabricatam scribit Festus, quod ægroti præsertim aqua sustentantur.

Æsculapio Aries porro apponitur, quemadmodum & in signo Æsculapii marmoreo apud Octavium Tronfarellum, cujus indicium debemus Io. Baptistæ Casalio erudi tissimo, de profanis Romanorum ritibus Cap. VI I. ubi ad pedes ejus aquila in dextera parte, arietis caput in sinistra, ægrotantibus salutem demonstrant. Eo quidem Aries innitens tripodi sacri-

crificia voventium tanquam Dūs accepta videtur designare.

Sed ut ad reliqua gradum faciam. Ex his minime obscurum est, Isidi munus hoc præcipue oblatum, etiamsi Æsculapio salutis auctori suus quoque heic sit justus honor, ceterisque Numinibus, quorum tutelam puelli parens faventem poscebat.

Morbi vero tempus, qualitas, vehementia, gravitas, diuturnitas, & curatio ex ipsis emblematicis elucescent.

Tempus nimirum ex capite Arietis, quod in vo- *Arietis caput in tripode.*
la manus supra tripodem positum Vere incepisse morbum innuit. Caput enim istoc anni principium sive uniformem diei noctisque divisionem denotat. Tres digiti erecti infirmitatis initium, statum, finemque indicant.

Qualitas præterea morbi initio fuit occulta. Languescebat quidem puer, sed parentes morbi naturam ignorabant. Arcanum enim & veluti vaticinium in apice pollicis repræsentatur nuce pinea: qua u- *Nux pinea.*
fos fuisse Isiacos narrat in *Commodo* Lampridius. Apulejus etiam *Metam.* Libro x i. de nave Isidi nuncupata: *Iam malus insurgit: pinus rotunda, splendore sublimis insigni carchesio conspicua, & puppis, intorta chenisco, bracteis aureis vestita fulgurabat.* Pinus enim tutelam gerebat Cybele. Qua ratione Poëta *Æneidos* i x.

Pinea sylva mihi multos dilecta per annos.

(h)

Imo

Imo Pinus mortis indicium est. Fama namque est, eam semel amputatam nunquam repullulascere. Addit Joan. Goropius Hieroglyphic. Lib. VII. Pinu repræsentari terram suo in gremio semina custodientem, & molestiam, qua ad conjugii dulcedinem pervenitur, amore fervido mitigandam. Hujus namque fructus semina depromuntur ignis calore, quo durissima septa facillime dehiscunt. Quam sibi felicitatem in primis obtigisse inter cetera profiteri voluit Cecropius. Talis etiam spectatur in manu ænea Tornaci eruta, quam apud Dionysium Villanum Canonicum asservatam, Laurentius Pignorius eruditè explicuit ad Magnæ Deæ dilucidationem.

Urnula. Nec ab hujus Deæ sacris aliena esse vascula facile negaverit, qui Apulei transformationes diligenter inspexit. Nam & ipse urnulam pompæ illatam memorat, cujus orificium non altiuscule levatum, qualenam & heic spectatur. Vrina verò Osiridi sacrata aquam notat, siquidem ipsa non vini modo, sed cuiusvis humoris domina censetur. Nostrum quidem cissybio non est absimile, cujus speciem dedit Pierius Valerianus. Quod in Bacchi suppellectili habitum fuit. Vicinum vero huic *vasculum*, consimile est ei, quod ibidem quartus antistes sacrorum gerebat *æureum*, in modum *papillæ rotundatum*, de quo lacte libabat.

Vasculum papillæ forma.

Simpulum. Quodnam vero in hac manu tertium? Numquidne simpulum? Tale sæpius in pinacothecis conspeximus, licet hac forma Rosinus thuribulum exhibeat.

C A P.

C A P. V I.

Partis extimæ declaratio.

MAjoris operæ conspicitur altera manus facies : cui pinus in pollicis apice , ejusdemque radice folium pariter convenit. Reliqua signa ei propria pro ingenii modulo expendent , liberaliorem conjecturæ indulgentiam exspectamus à severis literarum censoribus.

Temporis utpote progressu natura morbi dignoscitur ex angue , seu cerasse in digito indice. Oculis *Anguis.* videtur is orbatus. Et certè vermes sæpius vexant infantes. Rotundos nempe lumbricos , dum adhuc in utero sunt pueri , nasci , tradit Medicorum parens Hippocrates Lib. I v. de Morbis , è sanguine computrescente ac redundante : iique , ut vere monet Celsus Lib. I v. cap. 17. pueros magis exercent. Eum , si quis forte curiosior anguillam putet , morbi medium significabit fuisse lethale , ut è manibus parentum infans ad lacum Stygium elaberetur fermè in anguillæ modum. Quo etiam symbolo hominem fugientem rem aliquam , nulla consequendi spe , indicavere Ægyptii , Quid si puello vitam precatur parens tranquillam & à seditione remotam ? Discordias enim anguilla non ineptè denotat , quando videntem non nisi turbata aqua capitur. Unde Aristophanes :

(h 2)

Et

*Et tu fecisti quæ venatores anguillarum faciunt.
Quieta cum sunt stagna, venantur nihil.*

Sed & anguis non raro laborantem demum habitio-
rem, ac de morbo squalorem deposuisse connotat.
Quemadmodum enim positus ille exuviis rejuvene-
scit, pariter & convalescentes amissis spoliis ad sese
redeunt. Pueri fortassis dominium auguratur He-
roibus sacer serpens, animal spiritus vitæque tenacis-
simum, visus acutissimi, adeoque Palladi sacrum.

Crocodilus.

Crocodilus vero inter pollicem & indicem re-
pens, ut multæ rapinæ animal, parentum perniciem
refert. Quidni etiam puero sapientiæ accessionem,
& silentium sapientibus probatum, Deæque Isidi
acceptum ominetur? In hanc rem Patavii apud Bas-
fianos monumentum est in saxo rubro,

I S I D I
SIG. HARPOCRATIS
C. D I D I V S
A C V T I A N V S
D O N. D E D.

Quinimo animal hoc nonnullis silentij symbolum ha-
betur, qualenam in elegantissimi cœnobij D. Iustinæ
apud nos porticu supra ostium. Rationem vix di-
vinare licet aliam, quam ex Plinio Libro *v i i i*.
cap. *x x v*. cujus hæc verba: *Vnum hoc animal terre-*
stre

Atre lingua usu caret. At bona Mythologorum venia scriptor politissimis Crocodilo non denegat linguam, sed ejus usum innuit obscurum. Ea namque exilior non protenditur, ut Chamæleonti, qui lingua muſcas venatur in-escam, sed animal illud grande vorat potius, quam linguam volvendo manducat.

Jam Flagrum manubriatum ejusdem ſacris usur- ^{Flagrum.} patum ex Apuleio perspicuum est; qui & accuratam ejus hanc rationem dedit: *Arrepto denique flagro, quod semiviris illis proprium gestamen est, contortis tæniis la- uosi velleris prolixè fimbriatum, & multijugis talis ovium tessellatum, indidem sese multinodis commulcat iclibus: mira contra plagarum dolores præsumptione munitus.* Lora fuisse innuit Ovidius Fast. I v.

Et feriunt molles taurea terga manus.

Quod ne frustra factum putemus, illud præsertim in memoriam revocandum, sapientissimos Lacones hoc ipso martalium animis ærumnam & adversam fortunam, quinimo tolerantiam insinuasse. Quid si puel- li mater initio conjugii, ut sterilitatem averteret, in æde Junonis, quemadmodum moris erat, sacerdotis etiam Lupercalis flagrum è tergo arietino explora- verit?

Medii porro digiti Rana morbi declinationem ^{Rana.} ostendit. Ea namque hominem, qui diu vi morbi sese movere non potuit, denuo progredi significat. Postquam enim orta pedum usu destituitur, ætatis progressu posticis primum pedibus utitur. Nec ali-

(h 3)

ter

ter intelligendum credo Horum Apollinem Hieroglyph. Lib I I. ubi tradit animalculum hoc primum sine pedibus nasci, dum augetur, pedes assumere posteriores. Qui & Hieroglyph. x x i v. hominem nudum in utero efformatum ranâ intelligi præcipit. Forſan & puellus Cecropii ortus ſui initia ſatis dubia habuit. Ceterum & Mœcenatis erat ea ſigillum, quæ Silentii teſtis arctam fidem unicè obſervandam ſignificabat. Eamque fortæſſis terreſtrem putaverim, quæ in vepribus tantùm degit rubetæ appellatione, eſtque plane muta, & vocis expers. In quem etiam modum puer amiſſa voce, & deſperata ſalute, terræ tradendus videbatur.

Serpens criſtatus.

Verum & Serpentem omnium conſenſu Æſculapio dicatum narrat Pauſanias & Val. Maximus, qui frequenti Numiſmatum teſtimonio ſalutis ſymbolum eſt. Siquidem auctoꝝ ille medicinæ valetudinem homini reddit: ne dicam, quod plurima in humanum genus remedia ex hoc animalium genere depromuntur, unde & ipſum ſalutem promittit. Serpente igitur, cui caput criſtatum, aſſurgente inter quartum quintumque digitum, parentibus pro ſalute pueri ſacrificantibus, mox pueri ſalus emergit: Plura etiam numiſmata draconem S A L V T I S titulo referunt. Et ſane animal hoc vigilantiffimum Æſculapii typus eſt. Vigilantia nempe Medico neceſſaria eſt: quamquam nec ignorem viſum per quietem imperium polliceri, quod forſan filio pater augurabatur. Nam & Aſtrolabii Plani auctoꝝ
Joan-

Joannes Angelus hominem prælagire narrat in senectute potentem futurum. Serpentem præterea veteres divinæ cujusdam naturæ putarunt, quoniam vivacissimus deprehenditur, cui incumbere videtur Accipiter, Soli apud Ægyptios comparatus, quia prolificus & vivacissimus est, Apollinis apud Homerum & Adamantium internuncius. Imo Serpentes cum capite accipitris, Ægyptiæ genti veritatem notare, bonumque dæmonem, cujus munere quævis aluntur & vigent, auctor est Petrus Crinitus de Hon. discipl. Lib. 16. Cap. 2. Draco sanè cristatus inter præcipua Solis symbola sacris additur, quæ ab Isiacis nihil esse diversa indicat Strabo Lib. x. Talem in Beleo monte ab Æsculapio educatum memoriæ tradiderunt veteres duplici dentium ordine, cui subviridis venter, fronte ac supercilio præpingui, cuique toruli sub mento barbam fingeant, ictu innocuo, sed cui cum aquila dissidium fuit. Minervæ autem Draco appingebatur. Draco nempe Theagenis filius arcu potens Minervæ anguem sacraivit. Forfan & hîc puello ingenium ominatur rebus agendis pernecessarium.

Voto jam soluto, puer quidem convaluit: sed paulatim, testudinis exemplo in minori digito repentis, diutiusque domi mansit. Hoc nempe animal mutum est, puta elingue, tardè incedens, nunquam domo egreditur, sed illam ubique secum circumfert: quæ omnia puero debili convalescenti verè conveniunt. Nec dissimulare possumus Cybeles etiam
fa-

Testudo.

facris, quæ propalare nefas erat, hoc silentiæ solitudinis argumento nullum fuisse convenientius. In nummo argenteo Græco testudinem vidi apud Alexandrum Estium, appictis utrinque A. I. literis, parte averſa in quatuor partes diviſa Delphinum & Z. trabem tranſverſam & I. quid velit, ariolentur ingenioſi. In moneta inſulæ Naxi non expoſuit Wolfgangus Lazius.

Libra.

Hoc vero ſub Autumnum contigiffe verifiſimile eſt ex Libra menſis Septembris; quo dies nocteſque pari lance procedunt, cum Sol eo tempore ipſi in Zodiaco jungitur. Septimo nempe menſe valetudinem recuperavit. Tres quippe digiti manûs extenſi dies bis centenos indicant, qui ſex menſes dieſque vicenos efficiunt. Quid ſi tam pertinacis mali cauſam dixerim præmaturum puelli ortum? Nam & numerus dierum iſte ſeptimum indicat menſem, quo nati raro ſunt ſuperſtites, etiamſi plus alii, alij minus afficiuntur, Hippocratis decreto: adeoque ſuperſtites vitam ex debilitate inſigni trahunt dubiam. Forſan & puellus diuturno morbo afflictuſ, ſeptimo, quem antea indicavi, menſe convaleuit. Quod & ſalutaris diſciplinæ conditor ſæpius fieri monuit *Secl. III. Aphor. 28.* Sed altioris rem indaginis Medicis naturæque conſultis relinquens, nolo falſam in alienam ſegetem mittere. Illud minime ſilendum, quod Libra Haly iudicio conformitatem & moderationem adfert corporibus: imo quibuſdam victoriam denotat.

Puero

Puero in hunc modum valetudini restituto inter
maritum & uxorem conjugii societas amorque cre-

vit. Inde opum læ-
titixque incremen-
ta, Mercurio nego-
tiis favente : cui ca-
duceus est peculiaris,
binis anguibus in-
dicans prudentiam
& calliditatem, for-
sitan & genesin,
si qua Macrobio fi-
des. Orationis etiam
promptitudinem pa-
rentes forte filio pre-
cabantur, quam
Astrologi Mercurio
in Ariete tribuunt.
Sic Apulejus Met.
Lib x i. *Ibat tertius*

*Caduceus
Mercurii.*

*tollens palmam auro subtiliter foliatam, necnon Mercu-
rialem etiam caduceum, Qui mutuo serpentum amplexu
concordiam & pacem præ se fert.*

Appictum huic Cornu copix felicitatis, abun-
dantiæ, bonique eventus ex pace indicum est; quo
etiam fœdera conciliabantur. Horatius Epist. Lib. i.
Epist. x i i.

Cornu copia.

— aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

Hunc in modum Trajani * nummo cum cornu copiarum, & caduceo inscriptum:

FELICITAS. AVG.

Thyrſus. Quid autem vicino huic clava? Thyrsum arbitror. Caulis enim est in columnæ modum rectus, seu cum Pierio Valeriano malis, telum ligneum circumfusa coopertum hedera. Hedera verò corymbos ferens nigros, sacra fuit Dionysio, qui Ægyptiis est Osiris, quæ Baccho quidem dicata mucrone conum pineum vitæ universa semina intus alentis argumentum videtur referre. Apulejus tamen in pompa Deæ thyrsos & hederas distincte nominat: ubi dubio procul hederæ fuit usus, quod ejus folia mentes in furorem agitant. Hilaritatis certe titulo Nummus Faustinae inclaruit. Caduceo autem sociata virtutis pacisque est symbolum.

Tibia. Instrumenta præterea musica, lætitiæ sacrisque peragendis dicata quid velint, nisi parentum supplicationes & vota? Ea namque ex Livii Lib. xxix. didicimus, sacrificiis Saluti dicatis fuisse adhibita. Sed-

* Idem cornu copia, idemque caduceus & inscriptio eadem videre est in nummo Hadriani tertium Consulis: nec multum abludivit Juliae Matris nummus, nisi quod pro vocibus FEL. AVG. inscriptionem hanc habet FELICITAS PVBLICA. utriusque imaginem paulo ante dedimus.

CECROPII VOTUM. 59

Sed & Galli facerdoes atque Curetes Cybelen in tympanis colebant, è buxo tibiam comitantibus. Virgilianum est :

*Tympana vos, buxusque vocat Berecynthia matris
Idææ.*

Buxeam porrò tibiam, ut in ludis argenteam, Matris Deum sacris adhibitam, tradit Ovidius Metamorph. XIV: fab. XII.

*Sancta Deum genitrix tinnitibus æthera pulsi
Æris, & inflati complevit murmure buxi:
Perque leves domitis invexa leonibus auras.*

Apulejus Metam. VIII. Mutante tibiæ cantu lymphaticum tripudium. Ejus usum, forsan & figuram, reliquit idem Lib. X I: Ibant & dicati magno Serapi tibicines; qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dexteram, familiarem templi Dei que modulum frequentabant. De Tibia Lucretius rerum Naturalium Lib. 2.

— *Phrygio stimulat numero cava tibia mentes
Telaque præportant violenti signa furoris.*

Qua etiam in sacris jam Deum adesse, indicatum fuit, imo velut hodie campanis rei sacræ faciendæ tempus. Phrygiam heic tibiam tandem suadere.

(12)

vi-

60 CECROPII VOTUM.

videtur Servius ad 1x Æneïdos. Geminata heic
ea exhibetur, quarum altera acutum tinnitum, al-
tera bombum edidit, inæquales habuisse ait ille ca-
vernas; cujus heic generis omnino effigiatur.

Sed jam de re minima, nec admodum perspicua,
plus satis divinavimus.

IAC. PHILIPPI TOMASINI

Episcopi Aemoniensis,

D E

VITA, BIBLIOTHECA

E T

M · U · S · E · O

LAURENTII PIGNORII

CANONICI TARVISINI

dissertatio.

Breviarium vitæ

LAVRENTII PIGNORII.

Aurentius Pignorius Presbyter Patavij; ortus est Anno M. D. LXXI. die duodecima mensis Octobris, hora XIX. supra dimidiam, Antonio patre. Liberalibus studijs ab ineunte ætate delectatus, præceptores habuit præclaros, & in primis ex Societate Jesu, Patavij tum docentes; & humaniores literas quidem hausit ex ore Benedicti de Benedictis, quem postea vidimus Episcopum Caprularum; & Candidi Æmiliarij; Dialecticam, & Philosophiam tradente Jo. Baptista Scortia Genuense, cujus libri duo *de natura*, & *incremento Nili*, & Hieronymo Dandino Cæsennate, cujus labor est Liber *de corpore animato*.

Hinc ad Franciscum Piccolomineum, ac Iacobum Zabarellam, publicos ejusdem facultatis Interpretes in Academia publica Patavina audiendos transijt, quos & sedulo auscultavit. Philosophiæ spatia emensum amœna literarum, & antiquitatis studia ad se totum traxerunt: at exhortante patre, ad Iuris prudentiam amplexandam non invitus accessit, & Legum illius ætatis maximos Coryphæos
se-

sectatus est, Guidum Pancirolum, Angelum Mattheacium, Ottonellum Discalcium, & Marcum Antonium Ottelium. Horum ex scholis, quidquid ad Juris cognitionem pertineret, celerrimè domum suam transtulit: ex Doctorum quoque Virorum colloquijs Jurisprudentiæ, & rerum prisca- rum notitia sensim in eo succrevit, quarum ita postea dulcedine perfusus est, ut illi se totum addixerit.

Cælibatum perpetuò coluit candidissimis moribus ornatus, & cum Ecclesiasticæ vitæ normam plurimum adamaret, sacris ordinibus initiatus est anno M.DC. II. Marci Cornelij Episcopi Patavini manu. Is enim juvenis indole, dotibus, & eruditione captus, eum sibi adesse voluit à secretis. Deductus est ab eodem Romam anno M. DC. V. ubi biennio stetit, & otium suum omne, quàm in prisca- rum monumen- tis, & venerandæ antiquitatis reliquijs perlustrandis, quàm in veteribus libris inter se conferendis insumpsit. Hæc illius sola, & unica voluptas erat, tantumque labore isto erudito profecit, quantum ejus libri, Romana undequaque eruditione referti docent, & elo- giâ, quibus à viris doctis, cum nostris, tum exteris cumulatur.

Romæ degens hisce præcipuè viris omni doctrinæ genere clarissimis innotuit, Angelo Roachæ Episcopo Tagasti, Scipioni Cobellucio, qui Cardinalitiâ purpurâ decoratus non eum dilexit tantum, sed & inter suos habere cupijt, quamobrem ei libros duos, *de Servis* vnum, *de Patavinis originibus* alterum in- scri-

psit: Cæsari Baronio doctissimo S. R. E. Cardinali, cui dicavit *mensam Isiacam*, & Josepho Castillionæo I. C. præclaro, à quo ad anam quoque Pauli V. Sum. Pont. summis plerumque conatibus accitus est, alijsque multis nobilitate, & eruditione conspicuis, qui omnes ejus famæ faventes ingenium simul ejusdem exosculati sunt. Patavium inde redijt, ubi primum domesticis rebus implicatus, à sacris demum Virginibus D. Stephani datus est Rector Ecclesiæ Parochiali D. Laurentij, Abbatissâ Magdalenâ Vercellesiâ.

Hoc in onere tale spécimen sedulitatis, & virtutis dedit, ut non solum Ecclesiæ sibi commissæ provinciam administrarit egregiè, sed etiam Episcopi jussu sacrarum earundem Virginum confessiones exceperit, post eandem operam navatam Virginibus D. Claræ magna cum laude. Quidquid inde verò nancisci poterat otij, id omne literarum studijs, suis amoribus ac delitijs, impendebat. Terebat & in eo vigilijs affiduis noctes, ut cum omnis Historiæ, tum patriæ suæ monumenta, & ornamenta lustraret, & in commentaria quæque redigeret, suis temporibus evulganda, Pluribus annis hoc illi onus dulce, ac jucundum fuit. Clericatu quoque S. Clementis ab eisdem Monialibus decoratus est. Oblatam sibi Lecturam Humaniorum Literarum, & Eloquentiæ, in Pisano Gymnasio, à Magno Etruriæ Duce per Galileum Mathematicum insignem, renuit, quietis & patriæ suæ studio, cujus ergò animo planè ingenuo talia plura evitavit.

(k)

Pro-

Proceræ staturæ Vir, coloris albi, oculis quoque albis, sed fulgentibus nitens, gravis incessu, ac ferè cogitabundus, ceterum amabilis, placidus, pius, nec assentiri facilis cujuscunque dictis. Varia Patavinæ civitatis monumenta è latebris eruit, nec acquievit omnibus à Scardeonio allatis. Ea re totius antiquitatis indagator accerrimus, & in veterum Numismatibus interpretandis oculatissimus, Oraculum veluti Delphicum semper est habitus. In heroico carmine vera Musarum, & Apollinis proles audit, quibus dictantibus plurima cecinit. Elogiographus egregius etiam passim ab omnibus salutatur. Has ob dotes gratiâ tum civium tum exterorum floret maximâ. Purpuratis quoque Patribus Venetis & Romanis carus. Commendat illum in primis ubertas scribendi mira, cui nulla ferè par alibi hac ætate. Quanti porrò amicos ille suos faciat, ejusdem docent Epistolarum symbolicarum libri, quibus eosdem immortalitate donare nititur; Ac licet ijsdem epistolis amicorum illius census appareat, non pigebit tamen horum aliquos recensere. Joanni cum primis Vincentio Pinello carus quoad vixit, extitit; fuit & eodem tempore summa necessitudine conjunctus, Marco Velfero, Paulo Aicardo, Vincentio Contareno, Francisco Viduæ, Andreæ Mauroceno Senatori Veneto, Alnaldo Cebæ, Edmundo Brutzio, Philippo Rubenio, Iano Grutero, Hieronymo Aleandro, Jacobo Augusto, Gasparibus duobus Scioppio & Barthio, & Antonio Quærengo eruditissimis, & amplissimis viris.

Di-

• Dilexerunt & illum unicè Iacobus Cavatius Historiæ Cassinensis scriptor, Bernardus Bruscius, Andreas Chiocchus medicus, Curtius Picchenas, Io. Hier. Bronzerius, Iacobus Augustus Thuanus Præses Regij Concilij Parisiensis, Iulius Cæsar Velius, Marcus Antonius Bonciarius, Petrus Paulus Venturinus, Prosper Alpinus, Thomæ duo Dempsterus, & Segetus Scoti, & Ioannes Manganus. Ex ijs demum, qui nunc lucis usura fruntur, & literas meliores amant, eundem in delicijs habent Clarissimus & omnis penitioris literaturæ Vir Cassianus à Puteo eques, cui nuper inscriptis *explicationem antiquissimæ picturæ, quæ Romæ visitur*, Ioseph Maria Suaresius, Musarum ocellus, Præpositus; & Vicegerens Avenionensis, Ioannes Meursius, Gerardus Jo. Vossius, Erius Puteanus I. Lipsij successor, Nicolaus Fabricius, Peireschius Regij Consilij Aquis Sextijs Senator, Nicolaus Rigaltius, Petrus Scriverius, Annibal Campeggius I. C. Daniel Heinssius, Christophorus Forstnerus, Everardus, & Adolphus Vorstius, Albertinus Barisonus Abbas, & Canonicus Patavinus, Pandectarum in publicis scholis interpres, Felix Ossius inibi eloquentiam docens, & alij, quos omnes tua vicit humanitas Illustrissime, & Excellentissime M O L I N E, qui licet literatorum omnium Mæcenas habearis, in L A U R E N T I U M P I G N O R I U M tamen sic effunderis, ut ejus labores inter ceteros studiosissimè complectaris, & Orbi toti parere velis. Colitur, & ab alijs summis & eruditis viris Pignorius, ut indicabunt elogia, quibus

(k 2)

ab

68 LAVRENTII PIGNORII

ab illis ex merito decoratur. A varijs Academijs
exoptatus inter *Ricouratos* Patavij præcipuè fultus,
tali sibi epicheremate concinnato.

Extant & ejusdem alia Epicheremata duo. Unum
Apodis cum lemmate. *Tellurem pressisse pudet.*

Al.

Alterum Tripodis cum dicto. Non uno responso animum delusit.

Dubia sanè sententia, sed qua testari voluisse videtur, quod cùm plurimum Aulæ inservisset, paululum inde emolumentum hausisset. Sed hæc ingeniorum infelicitas est, ut ipsi vix habeant, quod satis sibi sit, cùm otio, & inertia torpentibus affluant omnia. Poterit ille tamen hoc anno M. DC. XXX. epicherema suum aliter interpretari. Nactus Tarvisinum Canonicatum liberalitate Eminentissimi Cardinalis FRANCISCI BARBARINI fratris filij Summi Pontificis URBANI VIII. qui patrum sapientissimi vestigijs inhærens, una cum ANTONIO fratre, literarum Ocelli prædicantur ambo, Musarumque deliciæ, & incrementa sapientiæ pariter ac literariæ rei, viros bonis artibus excultos juvare, & ornare quotidie pergunt. Tali recreatus honore PIGNORIUS felix
(k 3) vivit,

70 LAVRENTII PIGNORII

vivit, & æternum ut vivat precor, patriæ suæ decori,
& ornamento; & hæc mihi sine fuco dicta de ami-
cissimo, & eruditissimo viro, cui immortalem gloriam
peperere, quæ subdam divini illius ingenij monu-
menta. Ad hanc enim usque diem.

Edidit latinè Pignorius.

V Etustissimæ tabulæ æneæ, sacris Ægyptiorum
simulacris cælatæ, accuratam explicationem,
&c. *Venetijs apud Ioan. Antonium Rampazetum, Anno*
M. DC. sumptibus Iacobi Franci, cum privilegio in 4. Quæ
prodiit etiam Francofurti typis Matthiæ Deckeri,
hoc titulo.

CHARACTERES ÆGYPTII, hoc est sacro-
rum quibus Ægyptij utuntur simulacrorum accurata
delineatio; &c. in 4.

DE SERVIS, & eorum apud Vetêres ministe-
rijs commentarium, *Augustæ Vindelicorum ad insigne*
Pinus, Anno M. DC. XIII. in 4.

Notulas extemporarias in Emblemata Andreæ
Alciati, *Patavij apud Petrum Paulum Tozzium, Anno*
M. DC. XIX. 8. In eadem Commentaria amplio-
ra. *Patavij apud eundem, Anno M. DC. XXVI.*

PROSOPOPOEIAM ALDINÆ CATELLÆ.
Patavij Typis Laurentij Pasquati, Anno M. DC. XXII.
in fol.

Tandem sub titulo LACHRIMARVM POETI-
CA-

CARVM IN OBITVM ALDINÆ CATELLÆ
Parisijs apud Nicolaum Buon. M. DC. XXI. in 8.

MAGNÆ DEVM MATRIS IDÆÆ &
ATTIDIS INITIA, *Parisijs apud Nicolaum
Buon; via Iacobeæ, sub signis SS. Claudij, & hominis sil-
vestris, Anno M. DC. XXIII.*

Sed auctiora. 4. *Venetijs anno M. DC. XXIV.
sumptibus Petri Pauli Tozzi, Bibliopola Patavini.*

Carmen ad Urbanum VIII. Pont. Opt. Max.
*Patavij ex Typographia Laurentij Pasquati, anno M. DC.
XXIII. 4.*

Aponum ad Franciscum Barbarinum Card. Pa-
tavij ex typographia Laurentij Pasquati, Anno M. DC.
XXIII. 4.

MISCELLAM ELOGIORVM, ADCLA-
MATIONVM, ADLOCVTIONVM, CON-
CLAMATIONVM, EPITAPHIORVM, &c.
*Patavij apud impressores Camerales, Anno M. DC.
XXVI.*

SYMBOLARUM EPISTOLICARUM li-
brum, in quo nonnulla ex antiquitatis, Iuris civilis &
Historiæ penu depromuntur & illustantur, multa-
que Auctorum loca emendantur & explicantur.
*Patavij ex typographia Ioan. Baptistæ Martini, & Livij
Pasquati, Anno M. DC. XXVIII. 8. Et iterum apud
Donatum Pasquardum, & socios. M. DC. XXIX.*

Antiquissimæ Picturæ, quæ Romæ visitur, Ty-
pum, ad V. N. Cassianum à Puteo, Equitem, *Pa-
vij apud Donatum Pasquardum M. DC. XXX.*

Re-

Recognovit , & evulgavit Elogia Anachoretarum Jacobi Cavatij , & iisdem Præfationem elegantissimam adjecit.

Italicè.

ANNOTATIONI, & AGGIUNTE al libro delle immagini de gli Dei di Vincenzo Cartari. *In Padoua, appresso Pietro Paolo Tozzi, nella stamparia del Pasquati, l'Anno M. DC. XXV. & M. DC. XXVI. in 4.*

Della consecratione delle Vergini. *In Padoua, appresso Pietro Paolo Tozzi, M. DC. XXVI. in 4.*

Garreggiamento vicendevole in lode dell' Illustrissimo Signor Domenico Molino. *In Venetia l'Anno M. DC. XXIV. in 4.*

NOTITIE HISTORICHE sopra la Gierusalemme del Tasso. *In Venetia, appresso Nicolò Misserini l'Anno M. DC. XXV. in 24. XXVIII. in 4.*

L'ORIGINE DI PADOUA. *In Padoua, appresso Pietro Paolo Tozzi, l'Anno M. DC. XXV. in 4.*

L'ANTENORE. *In Padoua appresso Pietro Paolo Tozzi, l'Anno M. DC. XXV.*

L'ATTESTATIONE DI GIVLIO PAOLO. *In Padoua, nella stamparia di Pietro Paolo Tozzi, l'Anno M. DC. XX. in 4.*

LA PRINCIPESSA delle composizioni

tioni sfiorata Riotta. *In Venetia appresso Antonio Pinelli Stampator Ducale, l'Anno M. DC. XXV. n° 4.*

LA VITA DI SANTA GIUSTINA VERGINE ET PROTOMARTIRE PADOUANA. *In Padoua, per Giovan Battista Martini, & Livio Pasquati Stampatori Camerali, l'Anno M. DC. XXVI. in 4.*

Habet nondum edita, sed perfecta, & editioni parata.

Variorum carminum lib. 2.

Simbolarum epystolicarum lib. 3.

Sacrorum monumentorum librum Etrusco idiomate conscriptum.

Risposta all' Apologia del P. Angelo Portenari della libertà de' popoli Veneti.

Hæc illius sunt, quibus è re mihi quoque visum, ad indicandam ejusdem præstantiam adscribere Clarissimorum virorum aliquot judicia, sive testimonia, quæ ad nos pervenere, & hæc in primis è literis, in quibus ad Illustrissimum Dominicum Molinum datis ijdem viri Clarissimi Pignorij meminere.

Annibal Campegius Dominico Molino Senatori
Amplissimo S. P. D.

Offendunt me in agris spatiantem postrema literæ tuæ, seu veriùs Laurentij Pignorij Symbolæ, quæ me in Parnassum legentem transtulerant, usque adeo Musarum amœnitatibus refertæ sunt. Nam quis in eo eruditionem non miretur, qui jam eruditionis nomen suum fecerit, ut doctissima ejus monumenta testantur, si duos præterea similes haberet Italia, fasces fortasse, ut ingenij, ita eruditionis illi Germania submitteret. Sed quid, Te in beatissima Italiæ parte studiorum, & libertatis præside sperare non licet? Te quidem jam unum respiciunt literæ, te assertorem & vindicem miratur Italia, ad te ex toto terrarum orbe confugiunt dedita Musis ingenia. Sed ut ad Pignorium redeam, non possum non tibi in præsens testari, quantas illi gratias debeam, quod me obscurum hominem in luce epistolarum suarum collocarit, ut hoc veluti pignus immortalitatis haberem; id, si quando usus venerit, eruditissimo viro attesteris, oro te per hæc Musarum sacra, ut hoc quoque ipse officio literis meis perfungar, &c.

Ticini ter. Id. Sept. M. DC. XXVIII.

Daniel Heinsius Dominico Molino, &c.

A Laurentio Pignorio, viro verè eximio, & qui priscam illam, propriamque Italarum laudem, sive prosa, sive versu scribit, fortiter it restitutum, literas accepi, ad quas proximè sum responsurus. Quæ Iosephus Sca-

Scaliger ad Triumviros amorum olim scripsit & ante mortem auxit, ante annos aliquot Genevæ excudenda misi; sed cum videam ab ijs nihil præter moram expectandam esse, reposcendus nobis erit codex, quæ vel Elzevirio, vel alij hic excudendum tradam, si quæ meditata sunt in eam rem doctissimo Pignorio, cum videbitur transmittat, opera quamprimum dabitur, ut voti fiat compos. Sc. Lugduni Batavorum 13. April. M. DC. XXII.

Jo: Meursius Dominico Molino, &c.

Pignori libellus est egregius, & profectò est vir ille summum omnino Italiæ vestræ ornamentum. A. D. XI. Maij. Anno M. DC. XXIV. Domino Bonifacio, cujus virtutem, & doctrinam, tum affectum in me istum magni facio salutem officiosam dico; ut & Domino Pignorio, à quo missa mihi salus per literas ad Heinsium nostrum supra modum grata fuit. Amo benevolentiam viri in his studijs nostris magni, & repono item affectum.

Cerardus Jo. Vossius Dominico Molino, &c.

In calce epistolæ. Item quando occasio erit summo viro Pignorio, cujus ego omnia & avidè lego, & maximi facio, uti rara ejus eruditio meretur.

Lugd. Batavorum pr. Id. Sept. M. DC. XXV.

76 LAVRENTII PIGNORII

Idem. in libro. 3. de Historicis Latinis paginâ mihi. 727.

Cujus rei indicium debeo viro clarissimo Laurentio Pignorio.

Paulo post pag. 733.

Hæc omnia manuscripta supersunt Patavij, apud clarissimum, & diffusæ reconditæque eruditionis virum Laurentium Pignorium.

Summus vir Laurentius Pignorius p. 738.

Ut ex doctissimo Laurentio Pignorio accepi p. 745.

Ut didici ex viro clarissimo Laurentio Pignorio, & infra. pag. 746. 747. 818. 819. 820. 822. 823. 824. 827. 828. 830. 838.

Balthasar Bonifacius Dominico Molino, &c.

Laurentio Pignorio, qui de Elogijs, atque Inscriptionibus luculentum opus nuper confecit, &c. VIII. Kl. Sext. Anno M. DC. XXVI.

Christophorus Forstnerus in dedicatoria Orationis ad Jo: Cornelium Ducem Venetum p. 4. docuit enim nos Laurentius Pignorius vir clarissimus in notitijs historicis.

Andreas Scotus de bono silentij p. 203. & in Museo Calceolariano pag. 293. 368. 375. 614. Erant enim varij tunc, ut hodie servorum gradus, ut observat Iac. Revardus, Ausonius Popma, & Laurentius Pignorius ex lib. 49. cap. 3. p. 2285.

Ex

Ex lib. 55. cap. 1. & passim Jure Pont. lib. 1. cap. 25.

Item Barthius in lib. 47. cap. 23. de eruditioribus servitijs. *Alia apud doctissimos viros Io : Popmam, & Laurentium Pignorium.*

Ex lib. 49. cap. 3. De stigmatibus Servorum; si qua cupis lege Pignori Commentarium de Servis.

Ex lib. LI. cap. x. de Tympanis.

Tympana veterum cribris fuisse similia, ex conspectu ipsorum apparet, quem exhibuit nobis in admodum eleganti Commentario de Servis Laurentius Pignorius.

Ex lib. LV. cap. 1. Titus Popma, & Laurentius Pignorius Commentarijs peculiaribus de servis, &c.

Jacobus Guthrieus de Vetere Jure Pont. lib. 1. cap. 25. in fine : *Extat mensa Isiaca, quæ in Ducis Mantuani Bibliotheca adservatur, ex Petri Bembi reliquijs, illustrata pridem perdoctis Pignori Commentarijs.*

Petrus Scriverius animadversionum in Epigrammata Martialis lib. 1. p. 9. *Sed quis hodie, Scaligero, Lipsio, Casaubono, & Velfero (quantis Di boni viris!) defunctis, tantæ eruditionis, aut spiritus, qui Spartam hanc dignè exornare possit? Posses tu veterane Scholæ, posses eruditissime Grutere, posses tu Pignori.*

Nicolaus Crassus in vita Andreæ Mauroceni p. 42. *ut magnos illos Scaligeros, & Lipsios Italia exteris nationibus non invideret, Laurentium quoque Pignorium, & Martinum Sandellium Contareno conjunctissimos.*

Andreas Maurocenus ex L. Pignoriij de Antonio Priolo Venetiarum Principe Elogio Epistol. postrema 246. *Sileant marmora, taceant æra; obmutescant picta, sculpta, cælata monumenta: omni ære, ac marmore firmitus, & perennius Pignori doctissime trophæum. istud erit, ab te sapientissimo, prudentissimo, felicissimo Antonio Priolo Principi erectum, &c. & in calce. Salve interim Pignori, pignore quolibet carior, ac pretiosior, qui dum alijs immortalitatis specimen impertis, tui memoriam in omnem posteritatem longissimè propagasti.*

Antonius Quærengus in carm. ad Hieronymum Aleandrum, de Laurentij Pignoriij commentario in Tabulam Ægyptiacam.

*Docta inter monumenta, quæ perenni
Sunt dignissima laude, jure censes,
Erudite Aleander, hunc libellum,
In omnes celebrem dies futurum,
Quo Laurentius, inclytum Latini
Eloqui decus, abditas vetustis
Sacras Niligenum notas figuris,
Pandit mirifica explicatione.
Vivet, quis dubitet? suo pte cunctas
Per terras genio aureus libellus.
Verum clarior usque, & usque vivet,
Tuâ quod merito poli ad supremam
Arcem tollitur approbatione.*

In

In lib. 3. pag. 197.

Fortunius Licetus in lib. de Lucernis. *A Laurentio Pignorio spectabilis eruditionis viro, festivissimum hoc etiam habui. lib. 2.*

Et lib. 3. Post Aldrovandicas, & Coradinas apud Laurentium Pignorium antiquæ rei cultus egregium, duas fictiles vidi lucernas.

Jo: Thuilius in Præfatione Emblematum Alciati pag. 9.

Idem præstitit in elegantissimis suis Emblematis Hadrianus Iunius, sed in Alciatinis ante me adhuc nullus: nisi quod Pignorius plurimas figuras ex venerandæ Antiquitatis monumentis passim correxit, & feliciter restituit, cui sane hac in parte multum debemus.

FELIX OSIUS In Castig. in Augustam Historiam Mussati p. 191. *Censet enim is in Itinerario, cujus loci indicium debeo Viro Cl. Laurentio Pignorio, rerum antiquarum rariorumque, ut indici, ita & vindici excellentissimo, apud quem ejus Itinerarij Codex extat.*

Pag. 14.

Abrahamus Ortelius in Itinerario, quod M. S. extat penes eruditissimum, & amicissimum Laurentium Pignorium.

In Urbe Æterna lib. 1. cap. 1.

Adjecit his Antonini Pij numisma Goltius, elencho Historiæ, primo Adriani, præterea Commodi, &c. & Flavi Prisci Attali, quod aureum mihi recens ostendit vir amicissimus, multarum, atque adeo reconditarum rerum notitia per insignis Laurentius Pignorius.

Et

Et in calce ejusdem capitis.

Nec desunt, qui pari fine conjecerint, impositam fuisse Turrim Capiti Genij Populi Romani, in Flavij Valerij Severinummo, quorum ego conjecturae plenâ cerâ subscriberem, nisi Vir Clarissimus Pignorius, à quo monumenta propemodum omnia vetera non excussa modo, sed extrita penè sunt, non Turrim, sed Modiolum Serapidis ejus in Genij capite collocaret.

Iacobus Philippus Tomasius in elogijs Illustrium virorum pag. 14.

I *Quæ in Bibliotheca supra laudati viri eximij, Pignorij, Antiquitatum omnium studiosissimi cultoris extant.*

II. Pag. 271. *Hujus mihi rei testis est eruditissimus vir Laurentius Pignorius.*

In vita Titi Livij Patavini.

III. Pag. 36. *Cui ista non satisfecerint, legat is epistolam Laurentij Pignorij 44. Balthasari Bonifacio scriptam.*

IV. Pag. 60. *At ea memoria perijt Pignorio teste in suis Originibus Patavinis.*

In Francisco Petrarcha redivivo Cap. x.

V. *Viri Clarissimi Laurentij Pignorij, Canonici Tarvisini carmina. & alijs locis passim.*

VI. In Bibliothecis Patavinis Bibliotheca S. Ioannis in Viridario: *ut expresse testatus est Viromniliarum*

rum genere clarissimus Laurentius Pignarius lib. Symbolicarum epist. 3.

In Athenis nostris Patavinis passim meminimus.

In Annotationibus Poëmatis Torquati Tassi, cuius est titulus Goffredo Etrusco idiomate conscriptis. in ea parte, Dichiarationi delle Historie, &c. leguntur hæc.

La divina penna di Monsignor Pignoria ammirata da me in tutti li suoi tratti, hà illustrato questa parte del Tasso, che contiene l' Historie, onde le sue NOTITIE, come cose sacre, le leverò, intessendole in queste mie dichiarazioni, come fiori, ò perle, acciò l'opera ricevi vaghezza, e splendore.

Nec funeri quæ vivo laus defuit. unam G O L D A S T I Viri inter eruditos summi, in sua ad Illustrissimum, & Excellentissimum DOMINICUM MOLINUM Epistola subdere visum.

P I G N O R I I industriam immortalì vitâ inter mortales dignissimam nunc jacere, quis tam alienus ab humanitate est, ut æquo animo sustineat. Nam & eum vixisse, idem mihi Maximilianus noster constanter affirmavit, & tua quidem fide. Sed erramus: non vixit, sed vivit, & cum beatis cælitibus fruitur aurâ divinæ contemplationis. Neque enim aliter ut sentiamus, ingenium, candor, sinceritas, probitas, fides, quæ in scriptis ejus elucescunt, mihi quæ aliunde satis cognita, perspectaque fuerunt, permittunt. Sanè ingentem jacturam feci in ejus obitu, sed abitu: quo prævisse eum censeo, ut mox propero pede insequamur. Nuper mecum egerat de Opusculis suis, tam editis,

(m)

quam

82 LAVRENTII PIGNORII, &c.

quam à xdois in unum corpus redigendis, & ut mea comitate, ac ministerio in hisce oris simul imprimantur ad me transmittendis procurandisve: Quid nunc illis fiet? Quin postremis literis, Illustrissimæ Dominationis tuæ effigiem, ære expressam, cum alijs nonnullis ad me mittere adstipulatus erat. Utinam sit, cui ambas imagines, Molini (inquam) & Pignorij, hominum mihi sempiternâ memoria colendorum, debere agnitus sim? ut quos coram complecti non licet, saltem in vultibus adosculari permittatur, &c.

L A U-

LAURENTII PIGNORII

MUSEUM.

In Iconotheca Laurentij Pignorii laudati spectantur multa, eaque præclara, quæ paucis hic amplectar.

In ipsa fronte ostij Musei occurrunt statim hæc carmina.

*Sidera doctrinæ hic fulgent dignissima Cælo,
Quæ placidam illustrant non lævo lumine vitam :
Selige tu tibi, quæ instillent virtutis amorem,
Ut ne oculos tantum Pictura oblectet amicos.*

IMAGINES VIRORUM CLARISSIMORUM.

Cæsaris Baronij S. R. E. Cardinalis, & Historici præclarissimi.

Roberti Bellarmini S. R. E. Cardinalis, & Ecclesiæ propugnatoris accerrimi.

Scipionis Cobellucij S. R. E. Cardinalis.

Illustrissimi, & Excellentissimi *Dominici Molini*, Senatoris Veneti & literatorum Mæcenatis, sub qua hæc leguntur.

GENIO POTENTI HUMANITATIS, ET TUTELÆ.

Qui.

PHOEBÆAS ARTES ALTO CUM PECTORE JUNXIT.

M 2

Aloy-

Aloysii Lollini Episcopi Bellunensis, Philologi eximij.

Guerini Pisonis I. C. præclarissimi.

Speronis Speronij Philosophi, ac Oratoris insignis.

Francisci Petrarchæ Vatis eminentissimi.

Ioannis Vincentij Pinelli.

Guidi Panciroli I. C. excellentissimi.

Pauli Aicardi summi Philosophi,

Torquati Tassii Etruscorum Poëtarum decoris.

M. Tullyi Ciceronis.

Bernardini Scardeonij Canonici & Historici accuratissimi.

Aloysii Corradini I. C. & causarum actoris strenui.

Everardi Vorstij, Medici peritissimi.

Edmundi Brutzij.

Onufrij Panuinij.

Valerij Belli Sculptoris gemmarum nobilissimi.

Honorij Belli Medici.

Lauræ, *Francisci Petrarchæ* Amasiæ.

Isotæ Nogarolæ.

Angelæ Nogarolæ.

Cassandræ Fidelis

Lucretiæ Borromeæ.

} Mulierum eruditissimarum.

Antonij Quærensi Poëtæ celebratissimi.

Quibus accedunt Phœnix proprijs coloribus, & germanâ figura delineatus ex Pignorij observationibus in veteres auctores, & tabulæ pictorum celeberrimum.

Ca-

Capita aliquot Virorum insignium è marmore,
operis antiqui.

S T A T U Æ.

Romæ bellatricis Deæ exerto brachio.

Harpocratis quæ spectatur in lib. de Imaginibus
Deorum. pag. 335. & 553.

Mercurij.

Æsculapij, quæ cernitur in lib. Symbol. epist. XIII.
pag. 48.

Palladis.

Apollinis inter Deorum Imagines conspicitur pag.
592.

Serapidis, sive *Priapi*.

Pocillatorum, è ministerio antiquo, quæ expressæ
cernuntur in libro de *servis*, pag. 69. 70. 71. 72.

Equitis armati.

Variorum Virorum, Mulierum, è donarijs templi
apud Hadriam, quas intuemur in libro de Origini-
bus Patavinis cap. XI. p. 61. in quibus elucet habi-
tus incolarum vetustissimorum, sive Phryges advenæ
illi fuerint, sive è Tuscia coloni.

NUMMI ET NUMISMATA.

Hæc carmina inscripta capsulæ leguntur, in qua di-
sposita sunt veterum Cæsarum numismata.

(m 3)

Cæ

*Cæsareos Proceres, in quorum præmia cessit
Res Romana olim, spectandos arcula promet.
Tu sapiens animo atque oculis spectator adesto,
Et cum de tanto hæc fastu vix frustula restent,
Assuesce humanis minimum confidere rebus,
Invida quas volucris Rhamnusia turbine versat.*

Veteres argentei nummi, & ærei gentium Romanorum cum Regibus Romulo, Numa, Anco Martio, &c.

Ad hæc totius Græciæ, quæ continentis, quæ Insularum Numismata, & Africana, & Hispanica, Hebræa, & Barbara nonnulla.

Cæsarum Imagines non desiderantur ex ære, ex argento, & aliquot ex auro pulcherrimæ.

Sigilla ærea quam plurima, & eorum pariter ejusdem seculi non minima congeries, in quibus nominum propriorum, familiarum, stemmatum, civilium munerum, multa oblitterata in lucem revocantur.

Numismata Cæsarum posteriorum, in quibus præclara aliquot ad res Christianas pertinentia.

Numinuli aurei Regum Gallicorum, ijque rarissimi. Monetarum nov-antiquarum acervus.

Nummi plumbei, qui spectantur in lib. de servis pag. 123.

Artificij recentioris spectantur Imagines, à Jo. Cavino, clarissimo nostrate cælatore expressæ; tum Augustorum & Augustarum, tum Illustrium Virorum, qui patrum nostrorum ævo floruerunt, Pontificum aliquot, Cardinalium & Ducum vultus spectantur.

S U-

SUPELLEX ANTIQUARIA.

Æris gravis partes in Symbolis spectantur epistolici. Epist. 11. pag. 12.

Modulus exactissimi pedis antiqui.

Pondera Unciæ, & Semunciæ legitima Romana, & quædam Constantipolitana, & ævi recentioris.

Stylus	} <i>quæ expressa cernuntur in libro de Servis.</i>	} pag. 112.
Tessera		
Acus crinales		
Armillæ		

Murenulæ.

Securis anceps spectatur in Antenore cap. 6.

Plumbatæ.

Jaculum, quod intuemur in vita Antenoris cap. 6.

pag. 20.

Claves	} <i>quæ videnda se offerunt in libro de Servis.</i>	} pag. 106. 107.
Lenticula		
Calculi		
Fibulæ		

Annuli.

Lychni, qui expressi videntur in lib. Fortunij Liceti de Lucernis antiquorum.

Amuletum, ut in mensa Isiaca pag. 33.

Papyri vetustissimæ inscriptæ notis Longobardicis duo grandiora fragmenta.

Segmenta vestium cum oris purpureis antiquis.

Conchyliorum varæ species, in quibus multa lapidea naturæ lusu.

Gem-

Gemmæ annulares insignes non paucæ , sive ex promiscuo signandi usu , sive ex mysterijs Ægyptiorum , & veterum hæreticorum.

Lapilli , & Gemmæ.

Alectorius.

Smaragdus è fodina.

Iaspis sanguinem sistens.

Stauros lithos.

CrySTALLORUM nascentium congeries.

Vascula pretiosa , ex Argilla Melitensi.

Tabellæ æneæ , quæ typos exhibent pugnarum Bacchanalium.

Tabellarum , & historiarum magnus numerus , inter quas eminent Pisani pictoris , & statuarij maxima toreumata , quæ vocamus Italicè *Medaglioni*.

Alberti Dureri typus plumbeus , exhibens Imaginem muliebrem artificij singularis.

Exotica non pauca , veluti legumina ex India.

Chartæ , & Sericum è regione Sinarum.

Succinum rude , & similia.

Et ut uno verbo dicam , Amphitheatridium artis & naturæ unico conclavi concluditur.

BIBLIOTHECA
LAURENTII PIGNORII,

Pro foribus.

*Quisquis amas misera duxisse obliviam vitæ
Accede, & latebris propera te abdere nostris;
Hic tibi quotquot habet natura arcana recludet,
Imbuet atque avidum monitis sapientia pectus.*

Extant inibi hi calamo exarati Codices

L A T I N I.

1. Titi Livij prima Decas.
2. Horatii Carmina scripta characteribus Longobardicis, ex munere Cl. viri Nicolai Grassi, S. C.
3. Ovidii Metamorphosis, ex munere Cl. Viri Joannis Bonifacii, Historiarum scriptoris.
4. Virgilii Bucolica, cum notis, qui Codex fuit primum Bernardi Bembi, deinde Petri Bembi Cardinalis.
5. Ejusdem libri Æneidos, item cum glossis; qui fuerunt Modesti Polentoni, Sicconis filii, & Petri Bembi Cardinalis.
6. Vita Virgilii, auctore Servio Honorato Grammatico.
7. Ciceronis Topica, cum Commentario Boëtii.
8. Boëtius de consolatione Philosophiæ.
9. Vitruvius de re ædificatoria.

(n)

10. Pom-

90 LAURENTII PIGNORII

10. Pomponius Mela.
11. Apicii Cœlii Epimeles.
12. Fragmenta Asconii Pædiani, & C. Valerii Flacci, ex editione Poggii.
13. Prudentii Diptychon.
14. Sortes Apostolorum, & Commodianus, Auctor antiquissimus, à Iacobo Sirmundo, eruditissimo Theologo, manu propria descriptus, & dono datus
15. Notitia Urbium Variarum, incerti auctoris, ex Isidoro, & aliis.
16. Ioannis de Ravenna Opera.
17. Epistolæ Petri de Vineis, & aliorum, è quibus aliquot transtulit in sua vetera nonumenta Vir. Cl. Sebastianus Tengnagel, editæ Ingolstadii, Anno M. DC. XII.
18. Summa artis vulgaris dictaminis, auctore Antonio de Templo, Iudice Patavino, exemplaria duo.
19. Clarorum virorum epistolæ, ex munere amicissimi viri Hieronymi Aleandri.
20. Iesuida, & carmina Hieronymi de Vallibus Patavini.
21. Capitula de Amore & dilectione Dei & proximi, Albertini Iudicis Brixienfis.
22. Clarissimi viri, Guarini Veronensis, ad Ludovicum de Gonzaga, illustrem Mantuæ Marchionem, de Diphthongis compendiolum, cum Valerio Probo, de notis Antiquorum, & Aldo Manutio ad Christophorum Fulginatem, de Diphtongis Græcis.
23. Andreæ Navageri Carmina.

24. Ca-

24. *Capitula Mineralium.*
25. *Vita Senecæ, Auctore Franciscò Petrarcha.*
26. *Historiæ Latinæ scriptores, cum Censura Caroli Sigonij,*
27. *Commentaria in Persium, & Juvenalem.*
28. *Albertini Mussati Eccerrinis.*
29. *Franciscus Barbarus de re uxoria.*
30. *Ioannes Jovianus Pontanus de Fortuna, ex autographia P. Bembi.*
31. *Inscriptiones antiquæ Urbis, & agri Brixia.*
32. *Francisci Pamphili Sancto-Severinatis Picœni Fragmentum.*
33. *Pomponii Læti autographum in Quintilianum, Martialem, & alia ejusdem.*
34. *De machinis haustoriis incerti auctoris fragmentum.*
35. *Ludovici Lalarelli de apparatu hastiludii Patavini fragmentum.*
36. *Oratio Io. Baptistæ de Adrianis ad Ducem Augustinum Barbadicum.*
37. *Statii Thebaïdes.*
38. *Logica Pauli Pergulensis, cujus apud Pignorium imago ectypa visitur.*
39. *Dantis Tertii Aligeri Panegyricus ad Franciscum Diedum, Veronæ Prætorem.*
40. *Matthæi Palmerii Chronica.*
41. *Tranquilli Molossi Cremonensis carmina.*
42. *Bartholomæi Fusci Leonici Veneti de Thomæis Carmina.*

(n 2)

43. Pu-

43. Publii Augusti Gratiani Utinensis Odarum, seu Hymnorum liber, cujus imaginem in Icono-theca Pignorius adfervat.

44. Farrago Carminum, Orationum, Epistolarum nov-antiquarum.

45. Capitulare Ecclesiæ S. Marci, auctore Nicolao Moravio.

46. Vita Beati Eustochii.

47. Provinciale Romanum.

48. Series Episcoporum Patavinorum.

49. Joannis Sancto-Martini Medici Vicentini de Vinorum commixtione.

50. Jacobi Cujacii dissertatio in Titulum de Pactis.

Præterea habet multos Codices impressos, notatos ad marginem manu doctissimorum virorum.

Ad hæc Volumen Epistolarum variarum Autographum.

A.	Matthioli.
C.	Clusii.
R.	Dodonei.
G.	Bacchini.
Torquati Tassi, &c.	

Item Opera Ciceronis duobus Tomis, ex Bibliotheca Caroli Quinti Imperatoris.

C O-

CODICES GRÆCI.

1. Glossarium.
2. Homeri Batrachomyomachia.
3. Orphæi Hymni.
4. Aristotelis Rhetorica.

LINGUIS VERNACULIS

Scripti.

1. Le Origini delli Longobardi.
2. Croniche della Città di Parma.
3. Cronica di Este.
4. Cronica di Frate Martino.
5. Le inventioni antiche, & moderne de Giulio Pancirolo.
6. Fragmento d'Historia di Papa Alessandro, donato dall' Eccellentissimo Signor Gio. Bonifacio, con figure antiche.
7. Compendio delle Navigazioni del Rhamusio, & altre cose.
8. Di Leon Battista Alberti inventioni diverse.
9. Viaggio di S. Carlo alla Santa Sindone, & Inventione del Corpo di S. Stefano Protomartire.
10. Varie memorie della Religione Francescana.
11. Delle cose auenute nella Creatione del Serenissimo Principe Donato.
12. Teforetto di Brunetto Latini.

(n 3)

13. The-

- 13. Thefeide del Boccaccio.
- 14. Regola , & modo per fare li Horologi da Sole.
- 15. Marco Antonio Soranzo delle Cifre.
- 16. Arte del Navigare in lingua Portughefe.
- 17. Regole di Conache.

At fluxa , & caduca nimis hæc noſtra. Adeò verum Tragici illud.

*Ubiquè mors eſt. Optimè hoc cavit Deus ,
Eripere vitam nemo non homini poteſt ,
At nemo mortem.*

Typographo Jo. Baptiſtæ Martino Muſeum hoc cum Bibliotheca noſtra jam excudendum deſtinaram, verum ſerpente Patavii contagio , nobis inſperatis ille vita excedit. Malo in dies ſine delectu in quovis ſæviente , x. Junii in extremos Colles Euganeos CORTELLATAM ſecedo. Loci amœnitatem vix oculis hauſeram , en ferales literas, quæ Clariffimi D. Pignorii noſtri abitum nunciantes, mihi lacrymas extorſerunt, ſimulque affectus extremum Pietatis officium elicit , piis precibus & ſolemni parentalium ritu mitigans doloris acerbitem. Quod ne lateret poſteros. Viro amiciffimo , cum Nepotibus eodem fato abreptis, monumentum hocce ſupra Aulæ oſtium erexi , ut ſuæ conditionis memores Advenæ tanti Viri obitum lugeant.

LAV-

LAVRENTIO PIGNORIO,

MVSARVM CORCVLO,
FRANCISCO, ET ANTONIO
NEPOTIBVS,
EX PESTE PEREMPTIS,
IAC. PHIL. TOMASINVS.
HANC GRATI ANIMI MEMORIAM
P. C.

Tu verò Illustrissime, & Excellentissime MOLINE, literatorum Mæcenæ, præclarum adeò PIGNORIO nostro Monumentum statuisti, ut jam non peste sublatus tumulto lateat, sed in suæ domus fastigio, sub porticu D. Laurentij, veluti redivivus, ingenij majestate nunquam interiturus, digno emineat encomio, inter tuarum Charitum oblectamenta mortalitatis legibus exemptus. Factum verè splendidum, ob quod meritò salutaris Serenissimæ Reipublicæ Venetæ decus, rei literariæ Alcides, Virtutum ubertas, Phœbi amor, Musarum delictum, Eruditorum præsidium ac numen.

D. O. M.

D. O. M.

LAVRENTIO PIGNORIO,ALTERI HVIVSCE ECCLESIAE PRIMVM PAROC HO
DEINDE TARVISII CANONICO,PIETATE, AC MORVM SANCTITATE
SPECTATISSIMO,

VERO CANDORIS ET PVDORIS EXEMPLO,

L I T E R A R V M O M N I V M,

C V M G R A V I O R V M, T V M P O L I T I O R V M
P E R I T I S S I M O,P E N I T I O R I S A N T I Q V I T A T I S, N O N M I N V S
C E R T O, Q V A M C V R I O S O

I N D A G A T O R I,

P A T R I Æ, A M I C O R V M, E T S V I I P S I V S M E M O R I Æ,

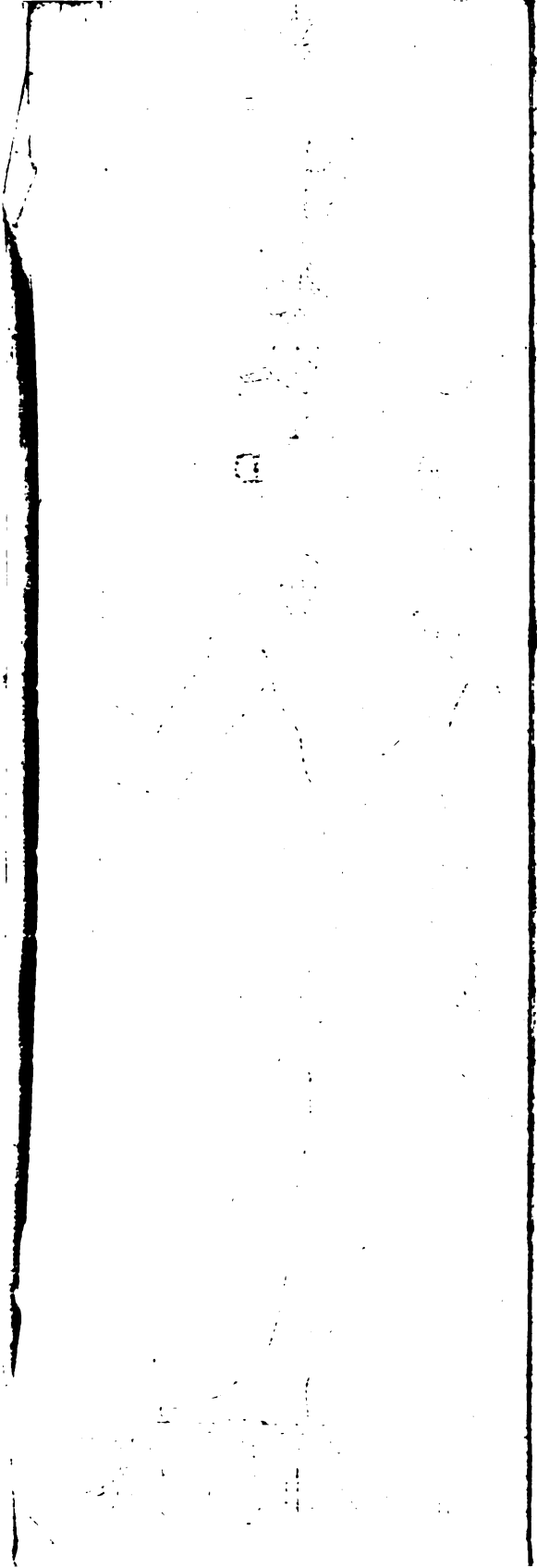
L V C V L E N T I S S I M I S S C R I P T I O N I B V S
P R O P A G A T O R I,M V S A R V M D E N I Q V E E T G R A T I A R V M
C O R C V L O, E T O C E L L O,**DOMINICVS MOLINVS**

S E N. V E N.

A M I C O, A C H O S P I T I C A R I S S I M O, E T I V C V N D I S S. P.

O B. A N N. C D. J I C. X X X I. I D I B. I V N I I.

V I X I T A N N. L I X. M E N S. V I I I.

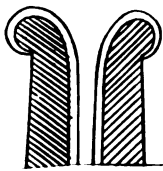

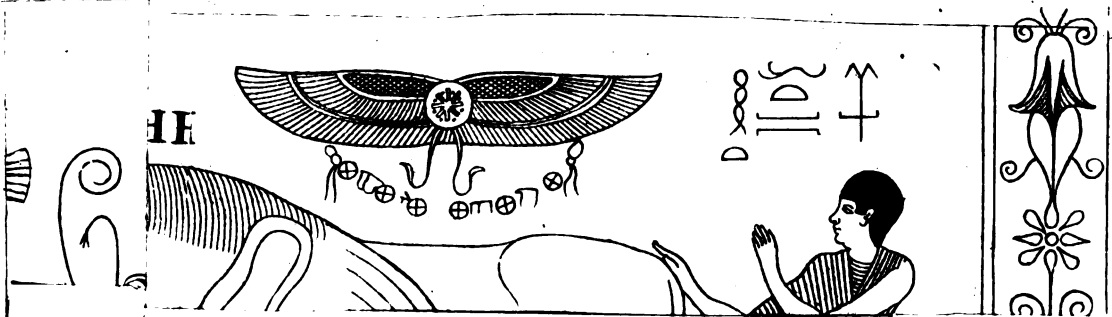

Tab. 4

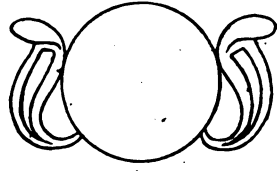

92

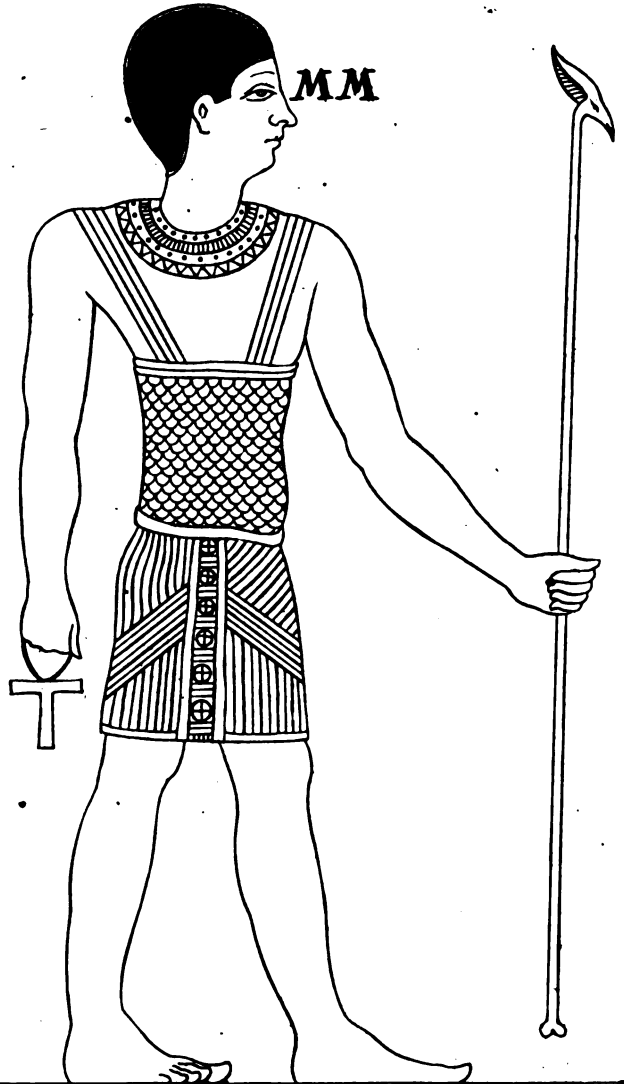

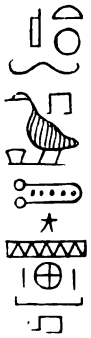
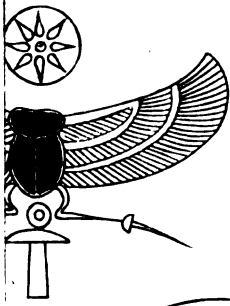
ḥw

MM

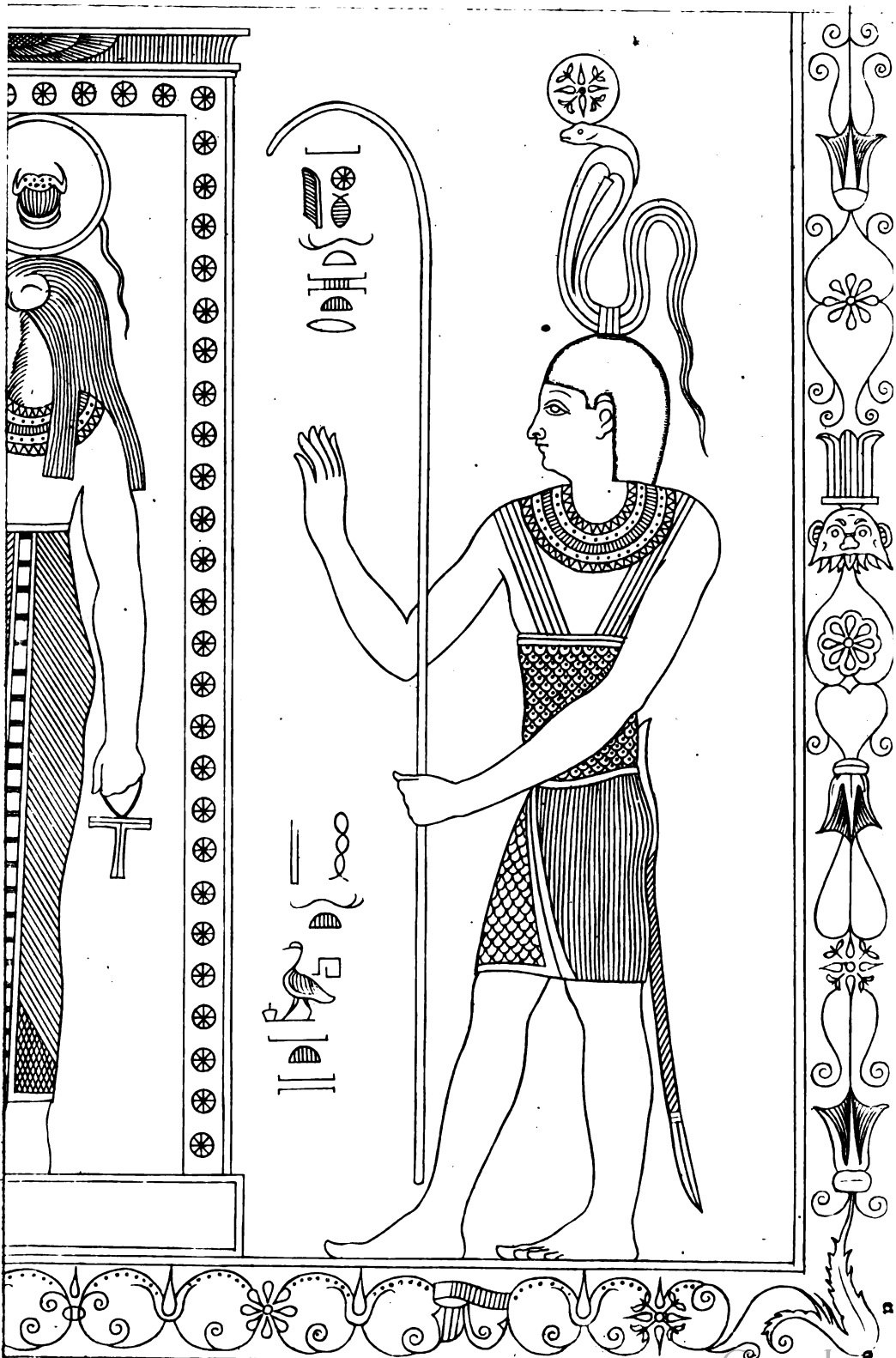

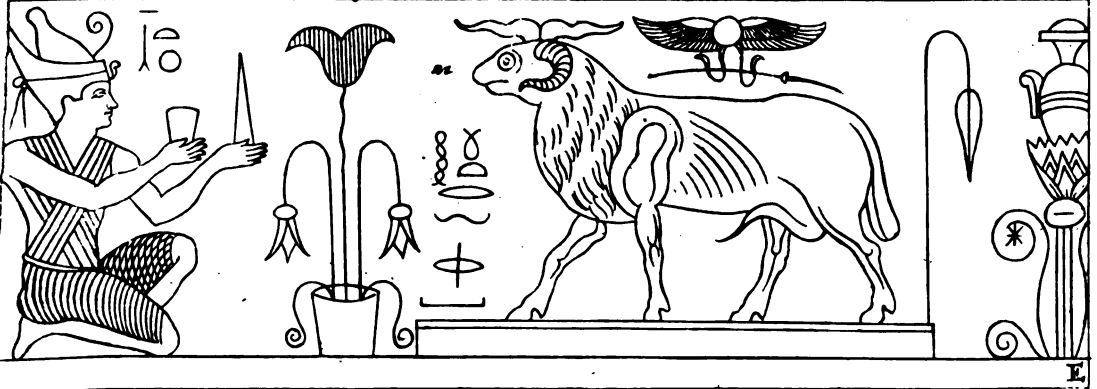

Tab. n

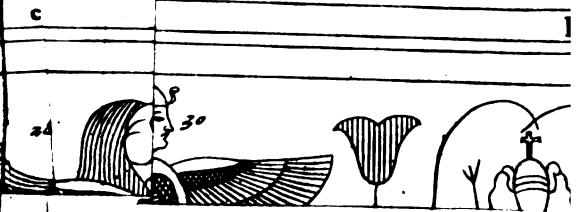
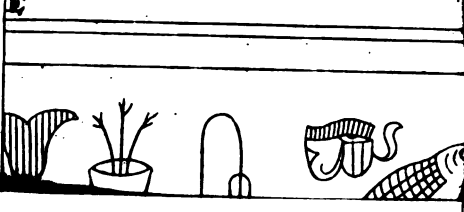
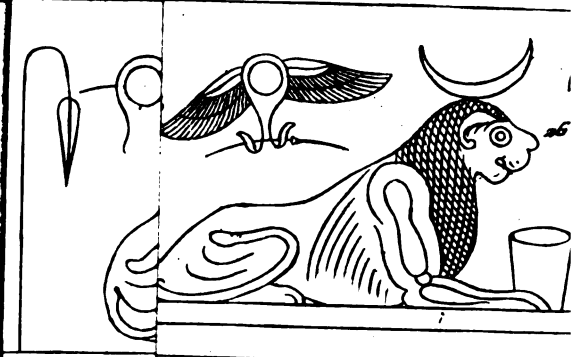
Tab. 9

Tab. 10

Argulus dentic

11. 100

